

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

POTENCIÁLNÍ SLUČOVÁNÍ OBCÍ NA ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ FRÝDLANT

Bakalářská práce

Studijní program: B1301 – Geografie
Studijní obor: 1301R022 – Aplikovaná geografie
Autor práce: **Michal Heinzl**
Vedoucí práce: Mgr. Hynek Böhm, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michal Heinzl**
Osobní číslo: **P12000638**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Aplikovaná geografie**
Název tématu: **Potenciální slučování obcí na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Frýdlant**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

CÍLE:

1. Analýza obcí vhodných ke sloučení na území správního obvodu ORP Frýdlant
2. Tvorba vzdálenostních analýz jako podklad pro možné slučování obcí

POŽADAVKY:

1. Porovnání výhod a nevýhod slučování obcí

METODY:

1. Práce s literaturou
2. Kvalitativní šetření
3. GIS analýzy

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

1. ANDĚL, R., KARPAŠ, R., aj., 2002. Frýdlantsko minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor. Liberec: Nakladatelství 555. ISBN 80-864-2418-9.
2. BERNARD, J., 2011. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 978-807-3302-030.
3. CÍSAŘOVÁ, E., PAVEL, J., 2008. Průvodce komunálními rozpočty, aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu [online]. Praha: Transparency International - Česká republika. [vid. 14. 4. 2014]. ISBN 978-808-7123-065.
Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/kr_pruvodce2008.pdf
4. KOUDELKA, Z., 2009. Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář. 4. dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2009. Praha: Linde. ISBN 80-720-1525-7.
5. PROVAZNÍKOVÁ, R., 2009. Financování měst, obcí a regionů. 2. aktual. a rozš. vyd. Praha: GRADA Publishing. ISBN 978-80-247-2789-9.
6. RŮŽKOVÁ, J., ŠKRABAL, J., 2006. Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad. 2 sv. ISBN 80-250-1311-12.
Dostupné také z: <http://notes3.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>
7. ŘEHÁČEK, M., 2009. Frýdlantsko: průvodce po krajině a jejích náladách. Vyd. 1. Liberec: Kalendář Liberecka. ISBN 978-80-87213-03-2.

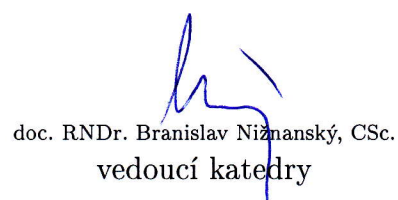
Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Hynek Böhm, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **29. dubna 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **4. května 2015**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Branislav Nižnanský, CSc.
vedoucí katedry

dne

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 29. 4. 2015

Podpis: Michel Feindel

Poděkování

Rád bych poděkoval panu Mgr. Hynku Böhmovi, Ph.D., za odborné vedení při zpracování této bakalářské práce.

Anotace

Práce se zabývá potenciálním slučováním obcí ve správním obvodu ORP Frýdlant, přičemž první část se zaměřuje na problematiku obcí, právní možnosti územních změn a na výhody a nevýhody slučování. Druhá část se pak věnuje hlavnímu cíli práce, kterým je analýza vybraných obcí a posouzení možnosti jejich možné integrace.

Klíčová slova: analýza, Frýdlantsko, obec, slučování, zákon o obcích

Annotation

The bachelor thesis deals with the potential amalgamation of municipalities in the territory of the municipality with extended competencies Frýdlant. The first part focuses on the problems of the municipalities, the legal possibilities of territorial changes and the advantages and disadvantages of amalgamation. The second part deals with the main goal of the thesis, which is an analysis of selected municipalities and possibilities of their integration.

Key words: amalgamation, analysis, municipality, Frýdlantsko, the act of municipality

Obsah

Úvod.....	12
1 Cíle práce.....	13
2 Rešerše.....	14
3 Obec.....	15
3.1 Legislativní vymezení.....	15
3.2 Historický vývoj obecního zřízení.....	16
3.3 Území obce a jeho změny.....	17
3.3.1 Sloučení obcí.....	17
3.3.2 Připojení obce.....	18
3.3.3 Oddělení části obce.....	19
3.3.4 Změny hranice obce.....	20
3.4 Statut obce.....	20
3.5 Působnosti obce.....	21
3.5.1 Samostatná působnost.....	21
3.5.2 Přenesená působnost.....	22
4 Příklady slučování obcí ve státech Evropy.....	23
4.1 Příklad Dánska.....	23
4.2 Příklad Litvy.....	23
4.3 Příklad Polska.....	24
5 Výhody a nevýhody slučování obcí.....	26
5.1 Výhody.....	26
5.2 Nevýhody.....	27
5.3 Zhodnocení.....	28
6 Charakteristika Frýdlantska.....	29
6.1 Fyzickogeografická charakteristika.....	29
6.2 Socio-ekonomická charakteristika Frýdlantska.....	32
7 Vymezení zkoumaných obcí.....	37
8 Analýza obcí.....	39
8.1 Bílý Potok.....	40
8.2 Bulovka.....	43
8.3 Černousy.....	46
8.4 Dětrichov.....	49
8.5 Dolní Řasnice.....	52
8.6 Habartice.....	55
8.7 Heřmanice.....	58
8.8 Horní Řasnice.....	61
8.9 Jindřichovice pod Smrkem.....	64
8.10 Krásný Les.....	67
8.11 Kunratice.....	70
8.12 Lázně Libverda.....	73
8.13 Pertoltice.....	76
9 Dostupnost vybraných služeb.....	79
9.1 Mateřské školy.....	80
9.2 První stupeň základních škol.....	81
9.3 Druhý stupeň základních škol.....	82
9.4 Praktický lékař pro dospělé.....	83
9.5 Dětský lékař.....	84
9.6 Stomatolog.....	85
9.7 Poštovní služby.....	86
10 Navrhované změny v uspořádání obcí.....	87
10.1 První skupina obcí.....	87

10.2 Druhá skupina obcí.....	91
10.3 Vyhodnocení.....	94
11 Závěr.....	96
12 Seznam použitých zdrojů.....	97
13 Seznam příloh.....	102

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa průměrné populační velikosti evropských obcí.....	25
Obrázek 2: Poloha SO ORP Frýdlant.....	29
Obrázek 3: Administrativní členění správního obvodu.....	33
Obrázek 4: Mapa potenciálně slučitelných obcí.....	38
Obrázek 5: Vzdálenost k nejbližší mateřské škole.....	80
Obrázek 6: Vzdálenost k nejbližší základní škole s prvním stupněm.....	81
Obrázek 7: Vzdálenost k nejbližší škole s druhým stupněm.....	82
Obrázek 8: Vzdálenost k nejbližšímu praktickému lékaři.....	83
Obrázek 9: Vzdálenost k nejbližšímu dětskému lékaři.....	84
Obrázek 10: Vzdálenost k nejbližšímu stomatologovi.....	85
Obrázek 11: Vzdálenost k nejbližšímu místu poštovních služeb.....	86
Obrázek 12: Navrhované územní změny.....	95

Seznam tabulek

Tabulka 1: Obce ve správním obvodu ORP Frýdlant.....	32
Tabulka 2: Základní demografické údaje SO ORP Frýdlant.....	35
Tabulka 3: Základní ekonomické ukazatele SO ORP Frýdlant.....	36
Tabulka 4: Velikostní skupiny obcí ve SO ORP Frýdlant.....	37
Tabulka 5: Bílý Potok – historický počet obyvatel.....	40
Tabulka 6: Bílý Potok – demografické údaje.....	40
Tabulka 7: Bílý Potok – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	41
Tabulka 8: Bílý Potok – vybavenost obce.....	42
Tabulka 9: Bílý Potok – volební účast do zastupitelstva obce.....	42
Tabulka 10: Bílý Potok – rozpočet obce.....	42
Tabulka 11: Bulovka – historický počet obyvatel.....	43
Tabulka 12: Bulovka – demografické údaje.....	44
Tabulka 13: Bulovka – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	44
Tabulka 14: Bulovka – vybavenost obce.....	45
Tabulka 15: Bulovka – volební účast do zastupitelstva obce.....	45
Tabulka 16: Bulovka – rozpočet obce.....	45
Tabulka 17: Černousy – historický počet obyvatel.....	46
Tabulka 18: Černousy – demografické údaje.....	47
Tabulka 19: Černousy – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	47
Tabulka 20: Černousy – vybavenost obce.....	48
Tabulka 21: Černousy – volební účast do zastupitelstva obce.....	48
Tabulka 22: Černousy – rozpočet obce.....	48
Tabulka 23: Dětrichov – historický počet obyvatel.....	49
Tabulka 24: Dětrichov – demografické údaje.....	50
Tabulka 25: Dětrichov – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	50
Tabulka 26: Dětrichov – vybavenost obce.....	51
Tabulka 27: Dětrichov – volební účast do zastupitelstva obce.....	51
Tabulka 28: Dětrichov – rozpočet obce.....	52
Tabulka 29: Dolní Řasnice – historický počet obyvatel.....	52
Tabulka 30: Dolní Řasnice – demografické údaje.....	53
Tabulka 31: Dolní Řasnice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	53
Tabulka 32: Dolní Řasnice – vybavenost obce.....	54
Tabulka 33: Dolní Řasnice – volební účast do zastupitelstva obce.....	54

Tabulka 34: Dolní Řasnice – rozpočet obce.....	55
Tabulka 35: Habartice – historický počet obyvatel.....	55
Tabulka 36: Habartice – demografické údaje.....	56
Tabulka 37: Habartice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	56
Tabulka 38: Habartice – vybavenost obce.....	57
Tabulka 39: Habartice – volební účast do zastupitelstva obce.....	57
Tabulka 40: Habartice – rozpočet obce.....	58
Tabulka 41: Heřmanice – historický počet obyvatel.....	58
Tabulka 42: Heřmanice – demografické údaje.....	59
Tabulka 43: Heřmanice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	59
Tabulka 44: Heřmanice – vybavenost obce.....	60
Tabulka 45: Heřmanice – volební účast do zastupitelstva obce.....	60
Tabulka 46: Heřmanice – rozpočet obce.....	60
Tabulka 47: Horní Řasnice – historický počet obyvatel.....	61
Tabulka 48: Horní Řasnice – demografické údaje.....	62
Tabulka 49: Horní Řasnice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	62
Tabulka 50: Horní Řasnice – vybavenost obce.....	63
Tabulka 51: Horní Řasnice – volební účast do zastupitelstva obce.....	63
Tabulka 52: Horní Řasnice – rozpočet obce.....	64
Tabulka 53: Jindřichovice pod Smrkem – historický počet obyvatel.....	65
Tabulka 54: Jindřichovice pod Smrkem – demografické údaje.....	65
Tabulka 55: Jindřichovice pod Smrkem – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	65
Tabulka 56: Jindřichovice pod Smrkem – vybavenost obce.....	66
Tabulka 57: Jindřichovice pod Smrkem – volební účast do zastupitelstva obce.....	66
Tabulka 58: Jindřichovice pod Smrkem – rozpočet obce.....	67
Tabulka 59: Krásný Les – historický počet obyvatel.....	67
Tabulka 60: Krásný Les – demografické údaje.....	68
Tabulka 61: Krásný Les – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	68
Tabulka 62: Krásný Les – vybavenost obce.....	69
Tabulka 63: Krásný Les – volební účast do zastupitelstva obce.....	69
Tabulka 64: Krásný Les – rozpočet obce.....	69
Tabulka 65: Kunratice – historický počet obyvatel.....	70
Tabulka 66: Kunratice – demografické údaje.....	70
Tabulka 67: Kunratice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	71
Tabulka 68: Kunratice – vybavenost obce.....	72
Tabulka 69: Kunratice – volební účast do zastupitelstva obce.....	72
Tabulka 70: Kunratice – rozpočet obce.....	72
Tabulka 71: Lázně Libverda – historický počet obyvatel.....	73
Tabulka 72: Lázně Libverda – demografické údaje.....	73
Tabulka 73: Lázně Libverda – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	74
Tabulka 74: Lázně Libverda – vybavenost obce.....	75
Tabulka 75: Lázně Libverda – volební účast do zastupitelstva obce.....	75
Tabulka 76: Lázně Libverda – rozpočet obce.....	75
Tabulka 77: Pertoltice – historický počet obyvatel.....	76
Tabulka 78: Pertoltice – demografické údaje.....	77
Tabulka 79: Pertoltice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol.....	77
Tabulka 80: Pertoltice – vybavenost obce.....	78
Tabulka 81: Pertoltice – volební účast do zastupitelstva obce.....	78
Tabulka 82: Pertoltice – rozpočet obce.....	78
Tabulka 83: Použité digitální vrstvy.....	79
Tabulka 84: Argumenty pro a proti připojení Bílého Potoka.....	87
Tabulka 85: Argumenty pro a proti sloučení Dolní Řasnice.....	88
Tabulka 86: Argumenty pro a proti připojení Heřmanic.....	88
Tabulka 87: Argumenty pro a proti sloučení Horní Řasnice.....	89

Tabulka 88: Argumenty pro a proti sloučení Krásného Lesa.....	89
Tabulka 89: Argumenty pro a proti připojení Pertoltic.....	90
Tabulka 90: Argumenty pro a proti sloučení Bulovky.....	91
Tabulka 91: Argumenty pro a proti připojení Černous.....	91
Tabulka 92: Argumenty pro a proti připojení Jindřichovic.....	92
Tabulka 93: Argumenty pro a proti připojení Kunratic.....	92
Tabulka 94: Argumenty pro a proti připojení Lázní Libverda.....	93

Seznam použitých zkratk

CEMR	Council of European Municipalities and Regions
ČLK	Česká lékařská komora
ČP	Česká pošta
ČR	Česká republika
ČSK	Česká stomatologická komora
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
CHKO	chráněná krajinná oblast
Kč	koruna česká
kol.	kolektiv
MF	Ministerstvo financí
mil.	milion
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
něm.	německy
ORP	obec s rozšířenou působností
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SO	správní obvod
tis.	tisíc
ÚAP	územně analytické podklady
WMS	webová mapová služba
ZM10	Základní mapa České republiky 1:10 000

Úvod

Pro Českou republiku je charakteristická značná sídelní rozdrobenost s převahou obcí do 1 000 obyvatel. Tato skutečnost je dána historickým vývojem, během kterého se obce postupně slučovaly a následně opět osamostatňovaly.

Výsledky prvního sčítání lidu z roku 1921 ukazují, že z celkového počtu 11 417 obcí mělo pouze 20 % z nich přes tisíc obyvatel. Tento stav přetrval po dobu dalších 30 let.

První výraznější změna nastala až při sčítání v roce 1961, při kterém se projeví dvě základní skutečnosti. První skutečností byl vznik vojenských újezdů v 50. letech, druhou pak vybudování „železné opony“ na západní hranici. Obě vedly k zániku více jak dvou a půl tisíc obcí (ČSÚ 2012).

Dalším důležitým mezníkem ovlivňujícím celkový počet municipalit se stal výzkum sídelní soustavy v 60. letech. Jeho cílem byla snaha odpovědět na otázku, jak po celém území státu, a za pomoci omezených finančních prostředků, zajistit přijatelnou občanskou vybavenost. Výsledkem nakonec bylo usnesení vlády č. 283 „*k návrhům dlouhodobého vývoje osídlení v České socialistické republice*“ z listopadu 1971, které zavedlo střediskovou soustavu osídlení. Ještě před vydáním výše zmíněného usnesení se v roce 1970 konalo sčítání lidu, při němž bylo napočítáno 7 511 municipalit.

Necelých deset let po zavedení střediskové soustavy klesl počet obcí o 36 %. Vedle nadměrného posilování role středisek docházelo totiž také k nedobrovolnému slučování malých obcí. Tento trend pokračoval až do roku 1990, kdy počet municipalit dosáhl historického minima (4 100). V tomto případě se však nejedná o výsledky ze sčítání lidu, nýbrž o každoroční data publikovaná Českým statistickým úřadem (Kalecký 2012, s. 52).

Uvolnění politické situace na začátku 90. let mělo za následek osamostatnění více než 1 600 obcí, především těch, které byly dříve nedobrovolně sloučeny. V červenci 1993 nakonec došlo k samotnému zrušení střediskové soustavy, která nadále postrádala smysl (Kalecký 2012, s. 53).

V současné době se na našem území nachází 6 253 obcí (viz Příloha 1). Pokud se podíváme napříč Evropou, zjistíme, že takřka stejně velké Portugalsko jich má pouze 308. Podobné množství municipalit najdeme i v o něco větším Řecku. Protiklad tvoří Francie, která se skládá z více než 36 000 obcí a spolu s Českou republikou má nejmenší průměrnou obec z hlediska počtu obyvatel (viz Příloha 2).

1 Cíle práce

Tato práce se zabývá potencionálním slučováním obcí ve Frýdlantském výběžku, respektive na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Frýdlant (dále jen ORP Frýdlant).

Hlavním cílem je vymezení a analýza potenciálně slučitelných obcí, které se nachází v této oblasti. Postupně se zaměřím na jejich historický vývoj, demografické údaje, vybavenost, dopravní dostupnost, zájem občanů o obec a obecní rozpočet. Všechny tyto aspekty budou hrát roli při argumentaci pro případné slučování.

Vedlejším cílem je vytvoření analýz dostupnosti vybraných zařízení a služeb. K tomuto účelu využiji geografické informační systémy. Získané výsledky vizualizuji a zohledním při výše zmíněné argumentaci.

Práce bude obsahovat také teoretickou část, kde se zaměřím na právní aspekty územních změn, výhody a nevýhody slučování obcí a velikost municipalit v jiných státech Evropy.

Nejdůležitější metodou, která bude při práci použita, je desk research neboli „výzkum od stolu“. Jedná se o vyhledávání, zpracování a vyhodnocení již existujících dat. Další metodou pak bude práce s odbornou literaturou a geografickými informačními systémy, pomocí nichž provedu analýzy a vytvořím mapové výstupy.

2 Rešerše

Obcemi a jejich možnostmi slučování se zabývá zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Tomuto zákonu se podrobně věnuje ve své práci Koudelka (2009), který blíže uvádí jednotlivé paragrafy a přidává k nim vlastní vysvětlující komentáře. Dále se obecní samosprávou zabývá také Kočí (2012), ale na rozdíl od Koudelky předkládá spíše ucelený přehled problematiky.

O územní samosprávě v evropských zemích, z pohledu slučování a velikosti obcí, píše ve svých článcích slovenský autor Klimovský (2010, 2011, 2014). Podobnou tematikou se z části zaobírá i evropská organizace Council of European Municipalities and Regions (2013).

Samotné slučování obcí přináší výhody spojené především s finančními úsporami a větším vlivem při prosazování vlastních zájmů obce, tak to alespoň uvádí Kameníčková (2003) a Illner (2006). Oba autoři se zaměřují zároveň i na nevýhody, které spatřují ve ztrátě místní identity a opomíjení nově vzniklých okrajových částí. Obdobné problémy uvádí také Ali a kolektiv (2012).

O Frýdlantském výběžku, ve kterém SO ORP Frýdlant leží, existuje několik kvalitních publikací. Velmi dobře zpracovaná je kniha od Anděla a Karpaše (2002) obsahující charakteristiku regionu, historický vývoj a informace o jednotlivých obcích. O něco stručnější, ale neméně kvalitní, publikaci sepsal také Řeháček (2009).

3 Obec

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.“ (Zákon č. 128/2000 Sb., § 1)

Podle Kočího (2012, s. 19) se obec vyznačuje čtyřmi základními znaky:

- územím,
- občany,
- právní subjektivitou a způsobilostí k právním úkonům,
- majetkem a hospodařením s ním.

Základ obce tedy tvoří území, které se skládá z jednoho nebo více katastrálních území. Občané, kteří zde žijí, tvoří společenství. Obec má statut právnické osoby, konkrétně veřejnoprávní korporace. Z toho vyplývá, že vystupuje jako samostatný subjekt, který může vlastnit majetek a uzavírat smlouvy. Zároveň byla těmto korporacím, tedy obcím, svěřena pravomoc vykonávat úkoly veřejné správy (Hendrych 2012, s. 101).

3.1 Legislativní vymezení

Stěžejní právní dokument, který upravuje práva a povinnosti obcí, je zákon o obcích (obecní zřízení) č. 128/2000 Sb., který nabyl účinnosti 12. listopadu roku 2000 v den konání historicky prvních voleb do krajských zastupitelstev. V průběhu let došlo k několika jeho novelizacím. Současná podoba zákona je rozdělena do tří částí. Nejdůležitější a nejobsáhlejší je část první – obecní zřízení.

Obecně platné zásady obecní samosprávy nalezneme i v Ústavě České republiky. Zde je uvedeno, že se naše republika člení na základní samosprávné celky – obce, přičemž každá obec je součástí vyššího územně samosprávného celku. Dále se zde hovoří o právu občanů na vlastní samosprávu nebo o možnosti zásahu státu do činnosti obce v případě ochrany zákona. Zákon o obcích, jakožto právní předpis upravující principy uvedené v ústavě, nesmí být s ústavou v rozporu (Kočí 2012, s. 13).

V roce 1999 přijala Česká republika Evropskou chartu místní samosprávy, jejíž signatáři jsou členské státy Rady Evropy. Charta si klade za cíl sjednotit místní samosprávy v jednotlivých zemích na základních principech. Mezi ně například patří právo občanů podílet se na věcech veřejných. Pokud by se tato mezinárodní smlouva dostala do konfliktu se zákonem o obcích, je dobré vědět, že je mu nadřazená.

3.2 Historický vývoj obecního zřízení

Samosprávné postavení obcí se poprvé objevuje v našich zemích v roce 1849, kdy byl v rámci Rakouska-Uherska vydán zákon č. 170/1849 ř. z., známý jako prozatímní obecní zákon, ve kterém je uvedena známá zásada – základem svobodného státu je svobodná obec. Vydání výše uvedeného právního předpisu si vyžádala série revolucí z let 1848–1849. Občané se bouřili proti feudalismu a Metternichovskému absolutismu. Jedním z požadavků protestujícího lidu byl přístup k politické moci ve vlastní obci, to ovšem znamenalo osvobodit se od státně-úřednického dozoru, který ovládal jednotlivé obce podle svého uvážení. Tento požadavek byl splněn vydáním již zmíněného prozatímního obecního zákona (Cvrková 2012, s. 7).

V roce 1862 vešel v platnost rámcový říšský zákon o obecním zřízení, který se stal základem pro přijetí jednotlivých zemských obecních zákonů. Každá země Rakouska-Uherska si měla vytvořit vlastní verzi obecního zřízení postavené na stejných principech. V českých zemích vzniklo nejprve ve Slezsku roku 1863. O rok později bylo vydáno také pro Čechy a Moravu. V platnosti zůstalo do konce první světové války.

První zákon, který byl přijat v nově vzniklém Československu v roce 1918, byla recepční norma, jež zachovávala ve stejné podobě všechny stávající zákony z dob Rakouska-Uherska. Tímto opatřením se zamezilo zmatkům, které by nastaly v případě, že by staré zákony přestaly ze dne na den platit.

V roce 1919 byla vydána novela obecního zřízení, jež přinesla řadu nových demokratických prvků. Obecní výbor a představenstvo bylo nahrazeno novými obecními orgány – zastupitelstvem a radou. Dále pak měla vláda možnost podle této novely slučovat a rozlučovat obce podle svého uvážení, byť měla tuto pravomoc pouze na přechodnou dobu. Faktem zůstává, že přijatá novela platila pouze pro české země, nikoli však pro Slovensko a Podkarpatskou Rus (Čopík 2014, s. 73–74).

Významný zásah do obecní samosprávy přinesl únor roku 1939, kdy bylo přijato vládní nařízení č. 17/1939 Sb. II, jímž vláda zřídila institut obecního tajemníka. Instituce tajemníka vznikla v obcích, které určila vláda. Tajemník měl vykonávat přenesenou působnost obce. Ministerstvo vnitra mu však mohlo svěřit i část kompetencí týkajících se samostatné působnosti obce, a to i bez souhlasu obecního zastupitelstva. Toto nařízení vlády narušilo demokratickou obecní samosprávu (Schelle 2008, s. 362).

Během období protektorátu byli na místa českých starostů jmenováni němečtí komisaři. Zároveň docházelo k rozpouštění obecních zastupitelstev a následně také českých úředníků. Úředním jazykem se stala němčina. Ministerstvo vnitra dostalo pravomoc slučovat a rozlučovat

obce. Obecní samospráva byla definitivně zničena přijetím usnesení vlády č. 51/1944 Sb., o úřednické správě obcí. Ve všech větších městech byli jmenováni úředničtí vedoucí, kteří převzali pravomoce starostů.

Po konci druhé světové války vchází v platnost nařízení vlády č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů. Dochází k zakládání místních, okresních a zemských výborů. Obecní samospráva se dostává pod správu místních výborů, které jsou podřízeny výborům okresním. Toto nařízení vlády bylo přeneseno i do nové ústavy z května roku 1948. V roce 1950 bylo vydáno další nařízení, a to o organizaci místních národních výborů.

Další změnu přineslo schválení zákona č. 69/1967 Sb., o národních výborech, podle kterého již národní výbory nepodléhaly příkazům výše postavených výborů. Tento zákon prošel několika novelizacemi až do svého zrušení v roce 1990, kdy byl nahrazen zákonem č. 367/1990 Sb., o obcích, který se vracel k demokratickému správnímu systému první republiky. Tento zákon platil nadále i po vytvoření samostatné České republiky.

V listopadu roku 1999 byl přijat současný zákon o obcích, jehož účinnost vešla v platnost o rok později. Zákon se přizpůsobil evropským standardům, uvedených v Evropské chartě místní samosprávy (Nedvědová 2011, s. 30).

3.3 Území obce a jeho změny

Každá část území České republiky je součástí některé obce. Jedinou výjimkou v tomto ohledu tvoří vojenské újezdy, které představují samostatnou územně správní jednotku. Státní správu zde vykonává újezdní úřad, a to v rozsahu, který vyplývá ze zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky (Ministerstvo obrany, 2015).

Změnit území obce lze podle zákona o obcích čtyřmi možnými způsoby. Ty si jednotlivě popíšeme níže.

3.3.1 Sloučení obcí

Obce se spolu mohou sloučit za předpokladu, že spolu sousedí. Ke sloučení je potřeba minimálně dvou obcí, které spolu uzavřou dohodu o sloučení. Po sloučení vznikne jediná obec, která ponese název, na němž se slučované obce dohodnou. Pokud se obce na novém názvu neshodnou, určí název Ministerstvo vnitra. Sloučení lze provést pouze k počátku kalendářního roku.

Dohodu o sloučení lze uzavřít na základě rozhodnutí zastupitelstev dotyčných obcí. Občané, kteří s tímto rozhodnutím nesouhlasí, mají právo podat návrh na konání místního referenda, a to do 30 dnů od zveřejnění rozhodnutí zastupitelstva. Podle zákona o místním referendu (Zákon

č. 22/2004 Sb., § 48) je rozhodnutí přijato, pokud pro něj hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob. Z toho vyplývá, že účast musí být minimálně 50 %. U běžného místního referenda, které se netýká změny území obce, stačí účast 35 % oprávněných voličů, s tím, že aby bylo referendum závazné, musí pro něj hlasovat nadpoloviční většina, přičemž tato nadpoloviční většina musí být tvořena minimálně 25 % všech oprávněných osob.

Obce mají povinnost ohlásit krajskému úřadu rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má dojít k uzavření dohody o sloučení. Pokud se konalo místní referendu ve věci sloučení obce, výsledek se rovněž ohlásí příslušnému krajskému úřadu. Dohoda o sloučení musí obsahovat předem dané náležitosti:

- den, měsíc a rok, ke kterému se obec sloučí,
- název obce a sídlo jejích orgánů,
- určení právních předpisů obcí, které byly vydány slučovými obcemi a zůstanou v platnosti v celé obci po sloučení,
- výčet katastrálních území obce po sloučení,
- určení majetku, včetně finančních prostředků, ostatních práv a závazků, právnických osob a organizačních složek slučovaných obcí.

Na sloučenou obec přechází majetek, finance, práva a závazky zaniklých obcí. Její povinností je zaslat opis dohody o sloučení Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřičkému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu (Kočí 2012, s. 32).

3.3.2 Připojení obce

Obec se může připojit k druhé obci jen v případě, že spolu sousedí. Toto připojení lze provést pouze k počátku kalendářního roku. Platí zde tedy stejné podmínky jako v případě sloučení. Rovněž tak je nutné, aby byla uzavřena právní dohoda. V tomto případě dohoda o připojení obce. Dohodu lze uzavřít na základě rozhodnutí zastupitelstev. Občané mají právo podat návrh na konání místního referenda v otázce připojení obce. Rozhodnutí zastupitelstev se ohlásí krajskému úřadu, stejně tak výsledky místního referenda, pokud se konalo.

Dohoda o připojení musí obsahovat stejné náležitosti jako dohoda o sloučení, s tím rozdílem, že slovo „sloučení“ se nahrazuje slovem „připojení“.

Samotný proces připojování obce je velmi podobný procesu slučování. Při slučování zaniknou původní obce a dojde k vytvoření obce nové, zatímco při připojování zanikne pouze ta

obec, která se připojuje. Po jejím připojení dochází k převodu majetku, finančních prostředků, práv a povinností na obec, ke které se připojila. Nezaniklá obec musí poslat opis dohody o připojení stejným státním institucím jako v případě sloučení.

3.3.3 Oddělení části obce

Oddělování obcí právní úprava nepreferuje. Vzhledem ke stávající územní struktuře je to pochopitelné. Existuje zde příliš mnoho malých obcí a stát nechce, aby toto číslo vzrostlo, proto je oddělení části obce složitější než proces sloučení nebo připojení (Koudelka 2009, s. 72).

Podle zákona o obcích (Zákon č. 128/2000 Sb., § 21) musí mít část obce, která se chce oddělit, svoje samostatné katastrální území sousedící minimálně se dvěma obcemi nebo s jednou obcí a cizím státem. Dále musí tvořit souvislý územní celek a po oddělení mít minimálně 1000 občanů. Stejně podmínky je povinností dodržet i v obci, od níž se daná část odděluje. S oddělením části obce musí navíc souhlasit obyvatelé v místním referendu, avšak pouze v té části obce, která se chce oddělit. Oddělení lze provést pouze k počátku nového kalendářního roku s tím, že návrh na oddělení musí být podán krajskému úřadu nejpozději 30. června předchozího roku.

V části obce, jenž se chce osamostatnit musí občané založit přípravný výbor. Ten je tvořen oprávněným občanem a jeho zástupci. Počet členů musí být lichý, přičemž minimální počet členů jsou tři. Členem přípravného výboru se může stát pouze občan, který má trvalý pobyt v té části obce, která se chce osamostatnit. Přípravný výbor má několik důležitých úkolů, mezi něž patří:

- návrh, příprava a provedení místního referenda o oddělení části obce,
- příprava návrhu na oddělení částí obce,
- uzavření dohody o rozdělení majetku,
- účast na řízení o oddělení části obce.

Po oddělení části obce vznikne nová obec. Původní obec, od níž se část odtrhla, má i nadále stejná práva a povinnosti. Dojde pouze ke zmenšení jejího území a úbytku obyvatel.

O oddělení části obce rozhoduje příslušný krajský úřad na návrh stávající obce, který musí být podán nejpozději do 30 dnů od vyhlášení kladného výsledku v místním referendu. Neučiní-li tak obec, má právo podat tento návrh kterýkoliv občan obce. Návrh na oddělení musí obsahovat následující formality:

- den, měsíc a rok, ke kterému se část obce odděluje,

- vymezení území nově vznikající obce s výčtem jejich katastrálních území včetně příslušných mapových podkladů,
- počet občanů obce ke dni podání návrhu na oddělení její části, jakož i počty občanů obce v jednotlivých částech, které se mají oddělit,
- rozdělení výnosů daní v poměru podle počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí nově vzniklá obec.

Návrh musí dále obsahovat písemnou dohodu obce a přípravného výboru o rozdělení majetku. Pokud k dohodě nedojde, přerozdělí se majetek dle zákona o obcích § 22. Krajský úřad dohodu schválí, pokud byly splněny všechny podmínky předepsané zákonem. Pokud ke schválení došlo, pošle krajský úřad opis pravomocného rozhodnutí Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu.

3.3.4 Změny hranice obce

Pokud nedochází ke sloučení nebo připojení obce, ani k oddělení části obce, ale pouze ke změně hranice mezi dvěma obcemi, stačí, aby dotčené obce uzavřeli dohodu, kterou projednají s příslušným katastrálním úřadem. O této dohodě informují obce Ministerstvo financí a finanční úřad (Zákon č. 128/2000 Sb., § 26).

3.4 Statut obce

V České republice mohou obce za určitých podmínek získat statut městyse, města nebo statutárního města.

Pokud chce obec získat statut *městyse*, musí podat návrh předsedovi Poslanecké sněmovny, který se po vyjádření vlády rozhodne, zda statut udělí či nikoliv. Městysem se také může stát obec vlastníci tento statut před 17. květnem 1954. Toho dne nabyla účinnosti zákonná úprava, jež rušila statut městysů. Pojem městys se do české úpravy obecního zřízení vrátil až v roce 2006. Jestliže se slučují dvě nebo více obcí, z nichž alespoň jedna je městysem, pak nově vzniklá obec je také městysem (Koudelka 2009, s. 16).

O statut *města* se mohou ucházet obce, které mají minimálně 3 000 obyvatel a podají návrh předsedovi Poslanecké sněmovny. Městem se může stát také obec vlastníci tento statut před 17. květnem 1954. Dojde-li ke sloučení dvou nebo více obcí, z nichž alespoň jedna je městem, pak nově vzniklá obec je také městem (Koudelka 2009, s. 15).

3.5 Působnosti obce

Obec je veřejnoprávní korporace. Má tedy oprávnění k výkonu činností, které uvádí zákon. Působnost obcí se rozděluje na samostatnou a přenesenou. Při plnění obou by měla obec chránit veřejný zájem (Kočí 2012, s. 62).

3.5.1 Samostatná působnost

„Smyslem fungování obce je především výkon její samostatné působnosti, na níž je obecní samospráva založena. Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejich občanů.“ (Kočí 2012, s. 63)

Obec má za úkol pečovat o své území a uspokojovat potřeby občanů podle místních předpokladů a zvyklostí. Základní potřeby občanů bývají v jednotlivých obcích podobné. Jedná se především o potřebu bydlení, dopravy a spojů, ochrany zdraví, výchovy a vzdělávání, potřebu informací, kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Obce mají možnost při výkonu těchto úkolů vzájemně spolupracovat. Mohou uzavřít smlouvu ohledně jednoho konkrétního úkolu nebo vytvořit dobrovolný svazek obcí (Kočí 2012, s. 63).

K uspokojování potřeb mohou obce zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky, které jsou financovány z obecního rozpočtu. Schvalování obecního rozpočtu je v kompetenci zastupitelstva. Rozpočet se sestavuje na jeden kalendářní rok. Po jeho skončení se sestaví a schválí závěrečný účet. Údaje o hospodaření obce musí být uvedeny v obecním účetnictví, které je každoročně kontrolováno.

Samostatnou působnost obce vykonává především zastupitelstvo obce. To schvaluje program rozvoje, zřizuje peněžní fondy, zřizuje a ruší příspěvkové organizace a jejich složky, rozhoduje o založení a rušení právnických osob, vydává obecně závazné vyhlášky, rozhoduje o vyhlášení místního referenda, zřizuje a ruší výbory, volí starostu, místostarostu a radu obce, stanovuje výši odměny neuvolněným členům zastupitelstva, zřizuje a ruší obecní policii, uděluje čestné občanství, poskytuje peněžité a věcné dary a poskytuje dotace občanským sdružením, fyzickým nebo právnickým osobám (Koudelka 2009, s. 317–324).

Některé kompetence má na starost rada obce, která zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydává nařízení obce, zřizuje a ruší odbory a oddělení obecního úřadu, jmenuje a odvolává vedoucí jednotlivých odborů, kontroluje úkoly obecního úřadu ve věcech samostatné působnosti (Koudelka 2009, s. 343–354).

3.5.2 Přenesená působnost

„Přenesená působnost obce znamená výkon státní správy obcí, která byla na obec delegovaná zákonem. V prostředí České republiky funguje tzv. smíšený typ veřejné správy, kdy obce vedle své samostatné působnosti vykonávají i působnost přenesenou, tedy vykonávají státní správu.“ (Kočí 2012, s. 71)

Přenesenou působnost vykonává zpravidla obecní úřad skrze své zaměstnance. Roli nadřízeného orgánu plní krajský úřad, který zároveň poskytuje metodickou a odbornou pomoc. Část nákladů spojených s přenesenou působností je hrazena ze státního rozpočtu. Tyto příspěvky však nepokryjí všechny náklady obcí. Podle objemu výkonu přenesené působnosti se obce dělí do tří skupin (Kočí 2012, s. 73).

Obce prvního stupně bývají malé obce, které vykonávají přenesenou působnost pouze v základním rozsahu. Zajišťují například řízení o některých přestupcích, povolují kácení dřevin či vykonávají působnost matričního úřadu. Často dochází k situacím, kdy si obec nemůže dovolit zaměstnat kvalifikovaného pracovníka, a proto musí přenesenou působnost vykonávat starosta či jiný zastupitel. V takovém případě bývá vykonávání přenesené působnosti problematické, protože vykonavatel přenesené působnosti musí být nestranný a nezávislý.

Obce s pověřeným obecním úřadem (obce druhého stupně) vykonávají kromě základního rozsahu přenesené působnosti i další agendu, a to ve správním obvodu, který je určen speciální vyhláškou. Všechny úkoly přenesené působnosti vykonává obecní úřad prostřednictvím profesionálních úředníků. Jedná se především o agendu stavebního úřadu, matričního úřadu a některé záležitosti životního prostředí.

Obce s rozšířenou působností (obce třetího stupně) vykonávají rozsáhlý výkon přenesené působnosti. Ve výkonu státní správy nahradily zaniklé okresní úřady. Mimo výkon přenesené působnosti prvního a druhého stupně, musí vykonávat i další úkoly jim svěřené. Mezi nejdůležitější agendy patří agenda živnostenského podnikání, registru vozidel, řidičských oprávnění, cestovních a osobních dokladů, sociálněprávní ochrany dětí, lesů, myslivosti a rybářství, silničního a správního úřadu, stavebního úřadu a územního plánování.

4 Příklady slučování obcí ve státech Evropy

Většina států Evropy má se slučováním obcí bohaté zkušenosti. V bývalých socialistických zemích docházelo k integraci především kvůli centralizaci politické moci. V ostatních státech se slučovaly obce také, avšak z ekonomických důvodů, neboť došlo k zjištění, že větší obce dokáží pro své občany zajistit více kvalitních služeb (Klimovský 2010a).

4.1 Příklad Dánska

Dánsko bývá často uváděno jako učebnicový příklad země, která úspěšně implementovala územní a komunální reformy. Důležité je ovšem říct, že se tak nestalo ze dne na den. Reformy probíhaly postupně a trvaly více jak 50 let.

První reforma započala v roce 1958, její hlavní část však probíhala v 60. letech. Na základě principu dobrovolnosti docházelo ke slučování obcí. Jejich počet se snížil z 1 368 na 1 098. Druhá reforma byla přijata v roce 1970. Obsahovala čtyři reformní balíky, které byly zaměřeny na územní členění, rozdělení úloh a kompetencí, rozdělení nákladů a kontrolní mechanismy. Výsledkem bylo snížení počtu obcí na 277 s tím, že se značně zvětšila míra jejich autonomie.

V 90. letech se začala objevovat kritika stávajícího stavu, a to především proto, že nejmenší obce nebyly schopny zabezpečit pro svoje občany dostatečné množství a potřebnou kvalitu služeb. Došlo k vytvoření Komise pro strukturální reformu, mezi jejímiž členy byli jednak zástupci ministerstev, územních samosprávných jednotek, ale i odborníci zabývající se danou problematikou. Komise navrhla další konsolidaci obcí. Stanovila minimální velikost obce na 20 000 občanů, avšak optimální stav byl doporučen na 30 000. Reforma vešla v platnost v roce 2007. Počet obcí se snížil na 98. Před touto reformou měla průměrná dánská obec 19 900 občanů, po ní 55 700. Průměrná rozloha dánských obcí se zvětšila ze 159 km² na 440 km² (Klimovský 2010b).

4.2 Příklad Litvy

Po druhé světové válce se nacházelo na území Litvy 3 032 obcí. V roce 1950 došlo k první vlně slučování, čímž počet obcí klesl na 2 774. Slučování pokračovalo i v dalších letech a výsledkem bylo již jen 423 obcí. Tento stav platil do konce osmdesátých let. Poté nastala mírná vlna dezintegrace, kdy se počet municipalit přehoupl přes 500 (Klimovský 2010a).

Na počátku devadesátých let byla zřízena pracovní skupina pod vedením profesora Vaitiekunase, která měla za úkol vytvořit efektivní a zároveň funkční systém místní samosprávy. Skupina doporučila litevské vládě zřídit 10 krajů a 50 obcí. Po mírné modifikaci tohoto návrhu

vešly v roce 1995 v platnost nové konsolidační zákony. Došlo k vytvoření 10 krajů a obce byly sloučeny tak, aby jich zbylo pouze 56.

Většina představitelů obcí si myslí, že sloučení bylo správným krokem. Obce jsou nyní dostatečně silné na to, aby vykonávaly svoje povinnosti, a zároveň poskytovaly kvalitní služby občanům, proto není nutné zřizovat samosprávu na krajské úrovni (kraje mají pouze administrativní funkci).

V současné době se počet obcí ustálil na 60. Průměrná velikost litevské obce činí 50 800 občanů při průměrné rozloze 1 090 km²! Pokud tyto údaje porovnáme s Českou republikou, pak české obce jsou co do počtu obyvatel 30 krát menší a rozlohou dokonce 68 krát menší (Klimovský 2014, s. 62–63).

4.3 Příklad Polska

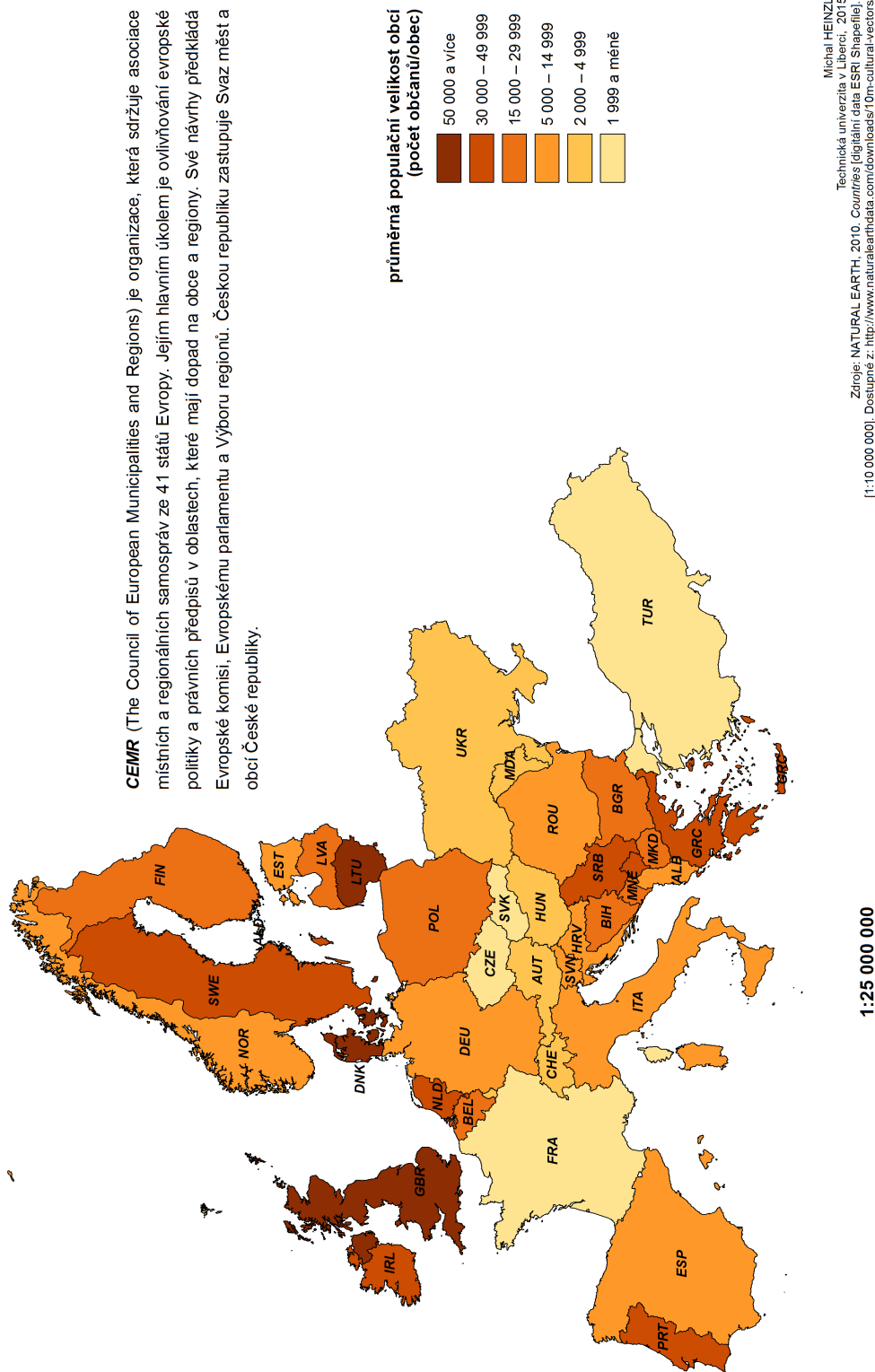
Na konci šedesátých let dosáhl počet obcí v Polsku svého maxima. Nacházelo se jich zde 5 599. Tyto obce byly plně podřízené centrální vládě, a to jak v otázkách politických, tak i finančních. Takový stav však nebyl vyhovující. Centrální vláda nedokázala efektivně řešit problémy obcí, proto byla donucena ke změně.

V roce 1973 vešla v platnost centralizační reforma, která přinesla obcím více kompetencí, a zároveň došlo k redukci jejich počtu na 2 365 (pokles o 42 %). Během následujících let se tento počet snížil o dalších 300 (Klimovský 2011).

Od roku 1985 pak postupně došlo k mírnému nárůstu celkového počtu, avšak nestalo se to, co se stalo například v Československu, kde se po pádu komunistického režimu počet obcí rapidně zvýšil. Současný počet polských obcí se ustálil na 2 479, na jednu polskou obec tedy v průměru připadá 15 500 občanů (Obrázek 1, s. 25).

PRŮMĚRNÁ POPULAČNÍ VELIKOST OBCÍ v členských státech CEMR (2015)

CEMR (The Council of European Municipalities and Regions) je organizace, která sdružuje asociace místních a regionálních samospráv ze 41 států Evropy. Jejím hlavním úkolem je ovlivňování evropské politiky a právních předpisů v oblastech, které mají dopad na obce a regiony. Svě návrhy předkládá Evropské komisi, Evropskému parlamentu a Výboru regionů. Českou republiku zastupuje Svaz měst a obcí České republiky.

Michal HENZL
Technická univerzita v Liberci, 2015
Zdroje: NATURAL EARTH, 2010. Country's (digitální data ESR/ Shapely).
[1:10 000 000]. Dostupné z: <http://www.naturalearthdata.com/downloads/10m-cultural-features/>
CEMR 2013. Decentralisation and cities. <http://www.cemr.eu/centralisation-and-cities/>
Dostupné z: http://www.cemr.eu/img/uploads/piecesjointes/CEMR_Broch_EN_Complete_low.pdf

Obrázek 1: Mapa průměrné populační velikosti evropských obcí

5 Výhody a nevýhody slučování obcí

Tato kapitola se snaží předložit ucelený seznam výhod a nevýhod, plynoucích ze slučování obcí. Každá obec má ovšem svá specifika, která by měla být před potenciálním sloučením blíže prozkoumána.

5.1 Výhody

Argumentů podporujících slučování obcí najdeme hned několik. Většina z nich je finanční povahy. Jednotlivé výhody, které plynou z vytvoření jedné větší obce, namísto existence několika menších obcí, uvádějí ve své práci Kameníčková (2003) a Illner (2006):

- Větší obec má zpravidla nižší relativní náklady na činnost místní samosprávy a poskytování veřejných služeb (například svoz komunálního odpadu).
- Snáze vyrovnává rozdíly v dostupnosti, rozsahu, kvalitě a cenách služeb.
- Může realizovat finančně náročnější projekty, jako je výstavba kanalizací, čističek odpadních vod, komunikací atd.
- Je méně ohrožována výkyvy ve vnějších i vnitřních podmínkách svého fungování, ať už jde o změnu výnosu daní nebo pravidel financování.
- Má lepší předpoklady pro zpracování kvalitních rozvojových projektů. S tím roste i jejich šance na získání peněz z různých fondů, včetně těch evropských.
- Je přitažlivější pro soukromý kapitál. Má větší šanci prosadit se v soutěži o jeho alokaci.
- Často disponuje efektivnější a kvalifikovanější místní správou. Její úřady jsou profesionálnější a lépe technicky vybavené.
- Může vynakládat prostředky na provoz obecní policie, obecní knihovny a sportovních zařízení.
- Dokáže zajistit provoz mateřských a základních škol. Rodiče tedy nemusí řešit dojíždění svých dětí do vzdálenějších obcí.
- Při prosazování svých zájmů vůči státní správě, podnikatelským subjektům a sousedním obcím má větší vliv.
- Díky své větší rozloze může koncipovat ekonomický, sociální a územní rozvoj v širších souvislostech.

- Má různorodější politický systém, to přináší větší kontrolu ze strany opozice. Je zde více kompetentnějších a kvalifikovanějších kandidátů na volené funkce v zastupitelstvu a radě obce. S větší obcí roste prestiž volených funkcí.
- Nabízí více pracovních míst, které přitahují kvalifikovanější pracovníky.
- Je v lepším postavení vůči bankám, protože je pro ně jako klient zajímavější.
- Vytváří lepší zázemí pro neziskové organizace.
- Slučování může přinést další výhodu v podobě většího množství kompetencí pro obecní samosprávu. Tak se tomu stalo například v Dánsku, kde přešla část kompetencí z národní úrovně na úroveň místní. Tím se zvýšila atraktivita komunální politiky a došlo k většímu zájmu veřejnosti podílet se na věcech veřejných (Klimovský 2010b).
- V případě větší obce rozhoduje o složení zastupitelstva minimálně několik stovek oprávněných voličů. To je hlavní rozdíl oproti malé obci, ve které mohou mnohdy rozhodovat pouhé desítky voličů, kteří se den před volbami domluví na tom, koho budou volit. Často se pak stává, že v zastupitelstvu jsou pouze členové jedné rodiny, což v praxi může znamenat ztrátu demokratického rozhodování.

5.2 Nevýhody

Nevýhody slučování obcí popsali ve své práci Kameníčková (2003), Illner (2006) a Ali a kol. (2012). Převážná část je spojována s oslabením místní demokracie, ztrátou osobní identity a rozhodovací schopnosti:

- V nově vzniklé obci vzniká konkurence a napětí mezi centrální a okrajovou částí.
- Slučuje-li se menší obec s větší, existují obavy z dominance větší obce. S podobnou zkušeností se české obce potýkaly v sedmdesátých letech, kdy docházelo k přidružování menších obcí k větším.
- V nově vzniklé obci dochází k oslabení vztahu mezi obyvateli a zastupiteli. Zastupitelé již nemají přímé informace o zájmech a preferencích obyvatel své obce a naopak obyvatelé se nedostanou tak snadno k informacím o záměrech svých představitelů. Zvyšuje se počet občanů připadajícího na jednoho zastupitele.
- Dochází k napětí mezi politickými frakcemi z bývalých zastupitelstev.
- Před samotným sloučením obce rapidně zvyšují výdaje, aby své peníze nemusely následující rok poskytnout do společného rozpočtu.

- Při vzniku nové obce dojde k zániku minimálně jednoho obecního úřadu, to znamená ztrátu pracovních míst pro několik zaměstnanců.

Pro existenci malých obcí hovoří několik dalších faktů:

- Mají lepší předpoklady pro účast jednotlivců na fungování obce. Hlas jednotlivce má zde větší váhu, proto bývá v malých obcích zpravidla větší volební účast.
- Vyznačují se soudržnější komunitou lidí, kteří si své obce váží.
- Obecní úřad je pro občany vzdálenostně dostupnější.
- Netrpí anonymitou. Pokud se někomu něco stane, lidé jsou zvyklí pomoci.
- Mají méně složitý, a tím i přehlednější a srozumitelnější, aparát.

5.3 Zhodnocení

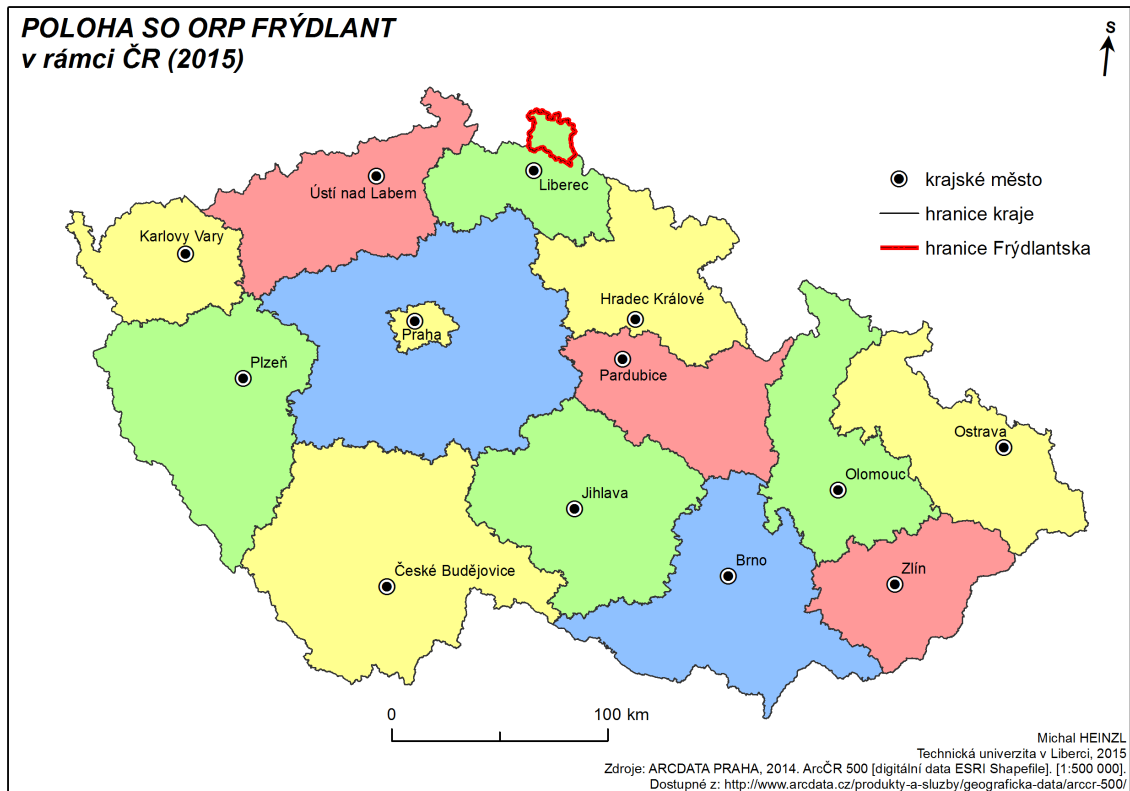
Výhody, které přináší slučování menších obcí, jsou převážně finanční povahy. Toto tvrzení však nelze zobecnit na všechny případy. Před samotným sloučením je nutné jednotlivé obce podrobně zanalyzovat a porozumět jejich specifikům. Faktem zůstává, že větší obec disponuje většími finančními prostředky, a může si tak dovolit investovat do náročnějších projektů. Svým občanům poskytuje dostupnější a kvalitnější služby.

Nevýhody slučování jsou psychologického a sociálního charakteru. Občané se bojí ztráty identity a rozhodovací schopnosti. Mají strach z toho, že zůstanou opomíjeni. Další problém spatřují v možném střetu mezi nově zvolenými zastupiteli, kteří budou chtít hájit zájmy pouze své původní obce.

Zákon o obcích slučování obcí nepřímou podporuje. V dobách, kdy státní rozpočet hledá úspory ve všech možných oblastech, by nebylo od věci zauvažovat o integraci malých obcí. Při nejmenším by došlo ke snížení počtu zastupitelstev a obecních úřadů. Logicky by tedy měly klesnout i celkové náklady na jejich fungování.

6 Charakteristika Frýdlantska

Frýdlantsko, respektive Frýdlantský výběžek, se nachází v Libereckém kraji v okrese Liberec (Obrázek 2). Celé toto území spadá do správního obvodu ORP Frýdlant. Se svou rozlohou 349 km² se řadí mezi největší v kraji.

Obrázek 2: Poloha SO ORP Frýdlant

6.1 Fyzickogeografická charakteristika

Geologické poměry

Frýdlantsko je součástí nejsevernější jednotky Českého masivu, tzv. Lugačské oblasti. Území prodělalo několik horotvorných vrásnění. Nejstarší z nich – Kadomské, probíhalo zhruba před 600 miliony let. Během tohoto vrásnění vznikalo pohoří z přeměněných hornin, především ze svorů s vložkami vápenců. Dále se v tomto období zformoval lužický žulový pluton, jehož část se postupem času přeměnila na ortoruly. Poslední část geologického podkladu vznikla během variského vrásnění před 300 miliony let, kdy došlo k vytvoření krkonoško-jizerského žulového plutonu. Intenzivní odnos hornin však zapříčinil zarovnění krajiny do nevýrazného reliéfu (Anděl, aj. 2002).

Vlivem působení saxonské tektoniky ve třetihorách dochází ke zvýšení Jizerských hor o více než 500 m. Zároveň se projevuje vulkanická činnost v podobě čedičových a znělcových výlevů. Zatímco znělcové kupy jsou na Frýdlantsku pouze tři, čedičových se zde nachází několik desítek.

V období starších čtvrtohor byla téměř celá část Frýdlantska zaledněná kontinentálním ledovcem, který sem dopravil značné množství písčitého a štěrkovitého materiálu. Spolu s říčními sedimenty překryly velkou část staršího geologického podkladu.

Geomorfologická charakteristika

Frýdlantsko svojí polohou spadá do geomorfologické oblasti Krkonoš, která je součástí Krkonoško-jesenické subprovincie. Území se dělí na několik geomorfologických celků.

Nejrozsáhlejší celek, Frýdlantská pahorkatina, zaujímá 241 km². Průměrná nadmořská výška se v ní pohybuje okolo 360 m n. m. Nejvyšším bodem je Andělský vrch (572 m).

Z jihu a východu zasahuje na území celek Jizerských hor. Vytváří fyzickou bariéru, která odděluje Frýdlantsko od zbytku ČR. Hlavní přístupové cesty vedou přes Albrechtické a Oldřichovské sedlo (Anděl, aj. 2002).

Jizerské hory jsou typické svými příkrými severními svahy, které spadají na Frýdlantsko. Sklon svahů, stejně jako nadmořská výška, se zvětšuje ve směru od západu k východu. Nejvyšší hory se nacházejí právě ve východní části (Smrk – 1 124 m n. m., Jizera – 1 122 m n. m.).

Poslední celek, jenž na Frýdlantsko zasahuje pouze okrajově, je Žitavská pánev, která vznikla jako sedimentační pánev během třetihor. Na jejím vzniku mělo podíl vyzdvižení Jizerských hor, pod nimiž se pak vytvořilo jezero. V něm se postupně ukládaly sedimenty, díky nimž se zde časem vytvořilo hnědé uhlí.

Hydrografie území

Území Frýdlantska spadá do úmoří Baltského moře. Nejvýznamnějším tokem této oblasti je řeka Smědá, která má tři zdrojnice (Bílou, Černou a Hnědou Smědou). Všechny tři se stékají pod chatou Smědava. Mezi nejvýznamnější přítoky řeky patří Lomnice, Řasnice, Bulovský potok a Sloupský potok (viz Příloha 3).

Povodí má celkovou rozlohu 238 km². Řeka na našem území teče v délce 46 km, na kterých překonává téměř 800 m převýšení. Poté pokračuje do Polska, kde se z pravé strany vlévá do Lužické Nisy (Anděl, aj. 2002).

Průměrný roční průtok ve Frýdlantě činí 3,1 m³/s. Při jednoleté vodě tato hodnota stoupá na 55 m³/s a při vodě stoleté až na 306 m³/s, což je hodnota srovnatelná s průměrným průtokem Labe v Děčíně.

Od Bílého Potoka až do Frýdlantu se podél řeky táhne pás osídlení. Za Frýdlantem řeka protéká průlomovým údolím, ve kterém se nachází stará, ale stále funkční, vodní elektrárna Harta. Poté co řeka opustí sevřené stěny údolí, pozvolně meandruje až k česko-polské hranici. V tomto úseku bychom našli opět souvislý pás starého osídlení a také rybník Dubák, největší na Frýdlantsku, který vznikl v místě slepého ramene řeky.

Řeka je důvodem častých povodní sužujících její dolní tok. S následky se musí pravidelně vypořádat především obec Višňová a Černousy. Při poslední velké povodni v roce 2010 byly však zasaženy všechny obce ležící podél jinak klidné říčky. Povodně představují v tomto regionu jeden z největších problémů (Anděl, aj. 2002).

Mimo povodí Smědé se zde nachází také povodí Jindřichovického potoka (31 km²) a povodí Olešky (26 km²). Oba tyto toky odvádí své vody do sousedního Polska.

Klimatické poměry

Hradba Jizerských hor představuje typickou návětrnou stranu pro západní a severozápadní proudění od Atlantického oceánu. Právě z tohoto důvodu patří oblast Frýdlantska vůbec k nejdeštivějším místům střední Evropy. Vzhledem k nadmořské výšce spadne na tomto území o 20 až 50 % srážek víc, než by mělo. Množství, které zde spadne v nadmořské výšce okolo 650 m, spadne ve středním Německu až ve výšce kolem 1 200 m n. m. (Anděl, aj. 2002).

Z klimatického hlediska lze Frýdlantsko rozdělit na dvě oblasti. Západní část se vyznačuje dlouhým, teplým létem a krátkou, mírnou zimou. Oproti tomu východní část má krátké, vlhké léto a normálně dlouhou, chladnou zimu. Obě oblasti mají vysoký počet zamračených dnů, a tudíž i kratší délku slunečního svitu.

Ochrana přírody

Rostoucí industrializace a intenzivní způsob zemědělství vedl k potřebě chránit vzácnou přírodu. První ochrany se dočkaly vybrané části Jizerských hor. V roce 1960 byla na několika místech zřízena státní přírodní rezervace. O sedm let později došlo k vyhlášení CHKO Jizerské hory se sídlem v Liberci.

V současné době se na Frýdlantsku nachází 21 maloplošných chráněných území a jedno velkoplošné. Soustava chráněných území NATURA 2000 má zde zastoupení v podobě ptačí oblasti Jizerské hory a šesti evropsky významných lokalit.

V roce 1997 vyhlásil Liberecký kraj na území SO ORP přírodní park Peklo, jehož úkolem je ochrana krajinného rázu. Jakékoliv zásahy do krajiny a umístování staveb musí být v souladu s významnými krajinnými prvky (Liberecký kraj 2015).

6.2 Socio-ekonomická charakteristika Frýdlantska

Administrativní členění

Správní obvod ORP Frýdlant se skládá z 18 samostatných obcí (Tabulka 1), ve kterých žije necelých 25 000 obyvatel. Všechny obce jsou členy mikroregionu Frýdlantsko, jehož hlavní aktivity se zaměřují na boj proti povodním.

Tabulka 1: Obce ve správním obvodu ORP Frýdlant

Název obce	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	Hustota zalidnění (obyv./km ²)
Bílý Potok	697	18,2	38,3
Bulovka	876	28,9	30,3
Černousy	346	8,6	40,2
Dětřichov	707	9,7	73,0
Dolní Řasnice	537	12,9	41,7
Frýdlant	7 591	31,6	240,2
Habartice	481	5,6	85,9
Hejnice	2 740	38,4	71,3
Heřmanice	246	7,5	32,8
Horní Řasnice	237	19,0	12,5
Jindřichovice pod Smrkem	659	19,1	34,5
Krásný Les	437	13,5	32,4
Kunratice	378	12,4	30,5
Lázně Libverda	449	13,2	34,0
Nové Město pod Smrkem	3 829	28,9	132,5
Pertoltice	286	10,2	28,0
Raspenava	2 826	41,2	68,6
Višňová	1 323	30,3	43,7
Celkem:	24 645	349,3	70,6

Zdroj: Obce Libereckého kraje (ČSÚ 214), vlastní zpracování

Nejlidnatějším městem celého výběžku a zároveň obcí s rozšířenou působností je Frýdlant, jenž zaujímá roli mikroregionálního centra vyššího stupně. Nachází se zde jediná nemocnice ve Frýdlantském výběžku a jediné gymnázium.

Druhým mikroregionálním centrem, avšak tentokrát nižšího stupně, je Nové Město pod Smrkem. Jeho pověřený obecní úřad spravuje úkoly v přenesené působnosti pro sousedící Lázně Libverdu a Jindřichovice pod Smrkem (Obrázek 3, s. 33).

ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ správního obvodu ORP Frýdlant (2015)

Obrázek 3: Administrativní členění správniho obvodu

Vývoj osídlení

O prvním trvalém osídlení Frýdlantska lze hovořit na přelomu 9. a 10. století našeho letopočtu. V té době přišly slovanské kmeny, které se usadily v severozápadní části výběžku u řeky Smědé (Řeháček 2009, s. 60).

O několik století později, konkrétně v roce 1278, prodal Přemysl Otakar II. Frýdlantský hrad a s ním i celé Frýdlantsko Rulkovi z Biberštejna. Na jeho pozvání přišli němečtí kolonizátoři, kteří postupně zakládali lesní lánové vsi, známé též jako přípotoční vesnice. Hlavní osu takové obce tvořil potok, podél něhož vedla silnice obklopená zástavbou. Na ni navazovaly pásy polí a luk, které se táhly až k lesům. Tuto strukturu si zachovaly místní obce do dnešní doby. Většina z nich byla založena ve 14. století. Výjimku tvoří Nové Město pod Smrkem a Bílý Potok. Obě obce vznikly až ke konci 16. století za účelem těžby. V případě Nového Města se jednalo o těžbu kovů, zatímco v případě Bílého Potoka o těžbu dřeva.

V 15. století poznamenaly strukturu osídlení útoky husitů. Samotné město Frýdlant bylo během této doby několikrát vypáleno. S další nepřízní osudu se museli místní obyvatelé vypořádat na konci 16. století, když zasáhla zdejší kraj morová epidemie. Následoval vpád švédské armády během třicetileté války a po ní pokračovala násilná vlna rekatolizace protestantského obyvatelstva, která si vyžádala odchod několika tisíc protestantů do sousední Lužice.

Na konci 19. století se objevily první německé nacionalistické postoje, díky čemuž následně začalo docházet k napětí mezi místními Němci a Čechy. Spory se přiosťřily ve 30. letech 20. století, kdy během hospodářské krize vzrostla popularita Konrada Henleina a jeho strany. Po Mnichovské dohodě a následném zabrání Sudet odešla velká část českého obyvatelstva do vnitrozemí. Zůstalo pouze asi 500 Čechů, kteří museli počítat s tím, že budou vytěsněni na okraj německou společností.

Po 2. světové válce došlo k odsunu německého obyvatelstva (přibližně 30 000 osob). Následovalo několik etap dosídlování území českými rodinami. Ty přicházely z Turnovska, Semilska a Skutečska. Vrátila se i část emigrantů ze zahraničí, převážně z Volyně a Polska. I přesto zůstalo velké množství domů neobydleno a muselo být zbouráno. Podobný osud postihl například obec Háj (dnes součást Habartic), kde zůstalo 60 % prázdných domů. Přes veškeré snahy zanikla též některá další sídla a i díky tomu počet obyvatel na Frýdlantsku již nikdy nedosáhl předválečných hodnot (Anděl, aj. 2002).

Demografické ukazatele

Území správního obvodu ORP Frýdlant je z demografického hlediska stabilizované. Místní populace se vyznačuje z hlediska celorepublikové situace nadprůměrným počtem osob mladších 15 let a naopak menším počtem osob starších 65 let.

Z pohledu migrace vyniká emigrace obyvatel z malých, dopravně špatně dostupných obcí do větších sídel. K emigraci se však uchylují i obyvatelé větších měst, kteří se stěhují na předměstí, tzv. proces suburbanizace (Město Frýdlant 2014a).

Tabulka 2: Základní demografické údaje SO ORP Frýdlant

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	24 995	24 966	24 865	24 763	24 645
Živě narození	327	279	271	272	244
Zemřelí celkem	269	264	235	264	256
Přirozený přírůstek obyvatel	58	15	36	8	-12
Přistěhovalí	393	344	327	286	330
Vystěhovalí	344	388	360	396	43
Migrační přírůstek obyvatel	49	-44	-33	-110	-106
Celkový přírůstek obyvatel	107	-29	3	-102	-118
Sňatky	122	94	100	94	111
Rozvody	80	78	69	56	75
Průměrný věk	39,1	39,3	39,8	40,1	40,5
muži	38,0	38,3	38,8	39,0	39,4
ženy	40,1	40,4	40,8	41,2	41,5

Zdroj: Vybrané ukazatele za SO ORP Frýdlant (ČSÚ 2014)

Ekonomické ukazatele

V posledních 25 letech došlo ke značným ekonomickým změnám. Textilní závody, které na Frýdlantsku byly zakládány již v době průmyslové revoluce, se postupně zrušily. Výroba se přeorientovala převážně na lehký strojírenský průmysl.

Změnami si prošel i sektor zemědělství. Po roce 1990 došlo k ukončení činnosti mnoha zemědělských podniků. V současné době dochází ke změně ve skladbě pěstovaných plodin, kdy se preferují tzv. energetické plodiny (Město Frýdlant 2014a).

V následující tabulce (Tabulka 3, s. 36) si můžeme všimnout klesající nezaměstnanosti. Problém nastává u údajů z roku 2012 a 2013, který z důvodu změny v metodice MPSV zcela chybí. Údaj o nezaměstnanosti z roku 2014 tedy nelze s předchozími údaji zcela přesně porovnat, protože se vypočítala pomocí odlišného vzorce.

Tabulka 3: Základní ekonomické ukazatele SO ORP Frýdlant

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Ekonomické subjekty celkem	5 497	5 603	5 702	5 655	5 313
fyzické osoby	4 666	4 738	4 819	4 750	4 513
právnícké osoby	831	865	883	905	800
Podíl ekonomických subjektů podle odvětví ekonomické činnosti (%):					
zemědělství, lesnictví, rybářství	8,3	8,4	8,6	8,8	9,0
průmysl	13,3	13,2	13,1	12,9	12,3
stavebnictví	19,5	19,6	19,5	19,2	18,3
obchod, ubytování, stravování a pohostinství	33,5	32,8	32,0	31,4	29,2
Nezaměstnanost (%)	17,6	16,7	14,6	–	10,66 ¹
Počet ekonomicky aktivních obyvatel (%)	46,4 ²				
Počet subjektů podle počtu zaměstnanců:					
bez zaměstnanců	1 566	1 538	1 543	1 442	1 441
1–9	282	263	256	265	250
10–49	78	73	70	62	62
50–249	18	20	17	18	15
250 a více	2	2	2	2	2
nezjištěno	3 551	3 707	3 814	3 866	3 543
Dokončené byty	27	38	44	137	41
Hromadná ubytovací zařízení	30	22	24	40	37
Lůžka	1 591	1 654	1 622	2 625	2 419

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Výbrané ukazatele za SO ORP Frýdlant (ČSÚ 2014)

7 Vymezení zkoumaných obcí

Na začátku je nezbytné vymežit si podmínky, které musí obce splňovat, jestliže má dojít k jejich sloučení, popřípadě připojení jedné obce k druhé. Zákon o obcích uvádí jako hlavní kritérium polohu. V praxi to znamená, že spolu obce musí sousedit, aby mohlo dojít k jejich sloučení. Další zákonné podmínky mají formální charakter, tj. zastupitelstva musí sloučení schválit, uzavřít příslušnou dohodu a její opis poslat několika státním institucím (Koudelka 2009).

Mimo faktoru polohy hraje důležitou roli také počet obyvatel. Všeobecně se přistupuje k integraci populačně malých obcí. V této práci se proto zaměřím na slučování obcí, které mají méně než 1000 obyvatel. Takových se ve správním obvodu ORP Frýdlant nachází 13, což představuje 72 % z celkového počtu.

Pro lepší přehlednost jsem místní obce rozdělil do dvou populačních kategorií – nižší a vyšší (Tabulka 4). Primárně se budu zabývat vzájemným sloučením obcí nižší populační kategorie. Pokud takové sloučení nebude možné, zhodnotím možnost připojení k obci z vyšší populační kategorie.

Tabulka 4: Velikostní skupiny obcí ve SO ORP Frýdlant

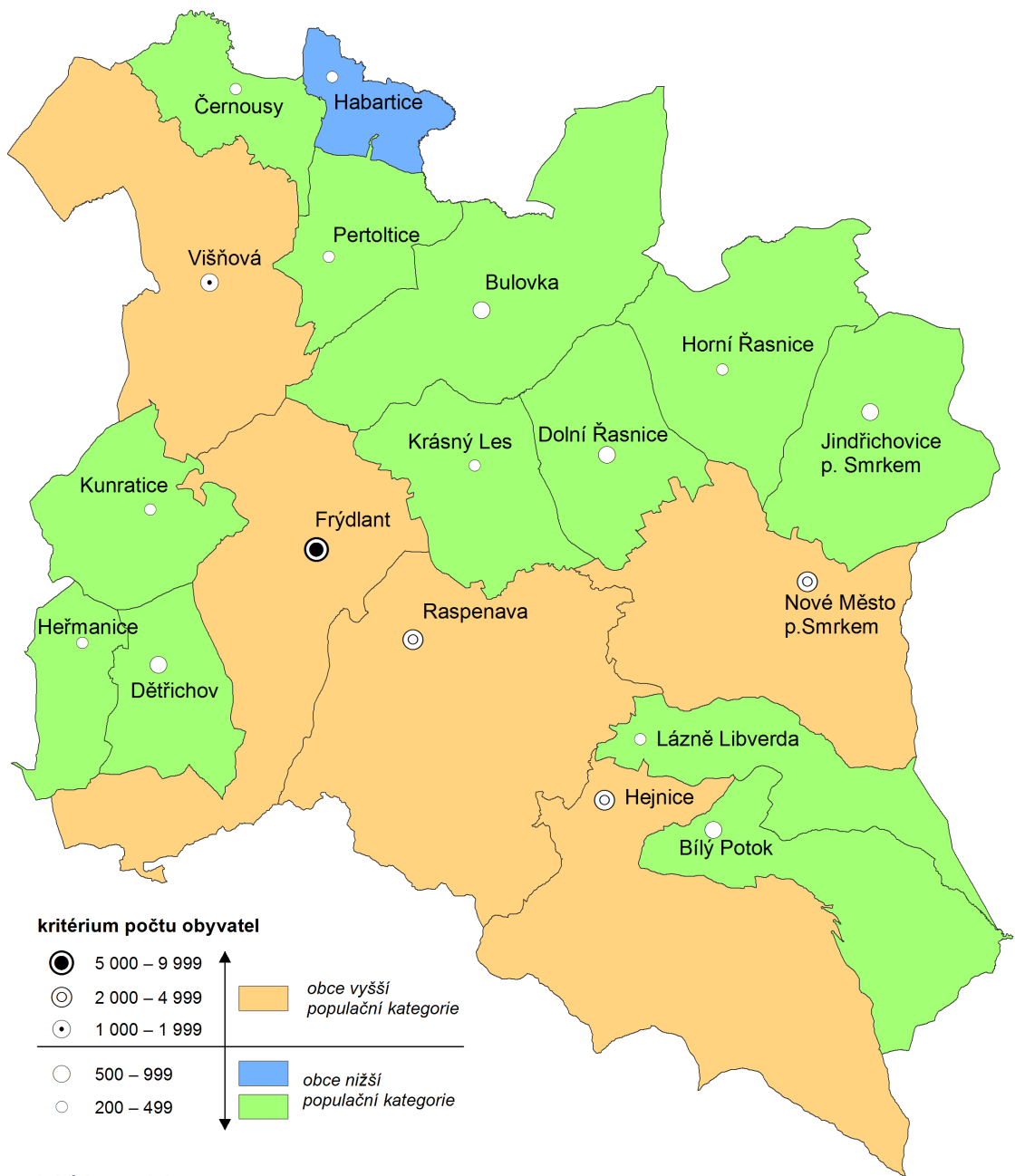
Velikostní skupina	Počet obcí	Vlastní rozdělení
Do 199 obyvatel	0	obce nižší populační kategorie
Od 200 do 499 obyvatel	8	
Od 500 do 999 obyvatel	5	
Od 1 000 do 1 999 obyvatel	1	obce vyšší populační kategorie
Od 2 000 do 4 999 obyvatel	3	
Od 5 000 do 9 999 obyvatel	1	

Zdroj: *Obce Libereckého kraje (ČSÚ 214), vlastní zpracování*

Do nižší populační kategorie spadají obce Bílý Potok, Bulovka, Černousy, Dětrichov, Dolní Řasnice, Habartice, Heřmanice, Horní Řasnice, Jindřichovice pod Smrkem, Krásný Les, Kunratice, Lázně Libverda a Pertoltice (Obrázek 4, s. 38). Těmto obcím se budu podrobně věnovat v následující kapitole.

VYMEZENÍ POTENCIÁLNĚ SLUČITELNÝCH OBCÍ

kritérium polohy a počtu obyvatel

kritérium počtu obyvatel

- 5 000 – 9 999
 - ⊙ 2 000 – 4 999
 - ◉ 1 000 – 1 999
 - 500 – 999
 - 200 – 499
- obce vyšší populační kategorie
 obce nižší populační kategorie

kritérium polohy

- obec se může sloučit se sousední obcí stejné populační kategorie
- obec se může sloučit se sousední obcí stejné populační kategorie nebo se může připojit k sousední obci vyšší kategorie

Michal HEINZL
Technická univerzita v Liberci, 2015
Zdroje: ARCDATA PRAHA, 2014. ArcČR 500 [digitální data ESRI Shapefile]. [1:500 000].
Dostupné z: <http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arccr-500/>

Obrázek 4: Mapa potenciálně slučitelných obcí

8 Analýza obcí

Pro každou obec z nižší populační kategorie jsem vytvořil samostatný profil, ve kterém se snažím analyzovat fungování obce z několika různých hledisek. Každé hledisko má v profilu svoji oddělenou část obsahující informace pocházející převážně z Českého statistického úřadu, Územně analytických podkladů SO ORP Frýdlant, Integrovaného dopravního systému (IDOS), MONITORU (informační portál Ministerstva financí) a internetových stránek jednotlivých obcí. Každý profil se celkově skládá ze šesti samostatných částí, kterými jsou:

- **Obecné údaje** – mají informativní charakter. Obsahují informace o poloze, rozloze, typu zástavby a počtu katastrálních území a částí obce.
- **Historický pohled** – se snaží přiblížit vznik obce a jeho novodobý administrativní vývoj (od vzniku Československa). Předkládá také historický počet obyvatel od roku 1921 do roku 2001.
- **Demografické údaje** – se zaměřují v letech 2009–2013 (pro rok 2014 nejsou zatím údaje k dispozici) na počet obyvatel, věkové skupiny a dynamiku obyvatelstva z hlediska přirozeného přírůstku a migrace. Dále zahrnují údaje o nezaměstnanosti a počtu ekonomicky aktivních obyvatel.
- **Doprava** – blíže zkoumá dopravní infrastruktura (silniční i železniční) a podává zprávu o typech veřejné hromadné dopravy a počtech spojů. Věnuje se také vyjížděce do zaměstnání a škol.
- **Vybavenost obce a zájem občanů** – tato část se zabývá vybaveností obce z hlediska školství, zdravotnictví, sociální oblasti, kultury, sportu a poštovních služeb. Sledovány jsou také údaje o zájmových spolcích, které v obci působí, a o volební účasti při volbách do obecního zastupitelstva.
- **Obecní rozpočet** – obsahuje údaje o celkových příjmech a výdajích obce mezi lety 2010–2014. Pro jednotlivé roky jsou k dispozici také výdaje v rámci jednotlivých odvětví.

Na základě jednotlivých profilů se dále pokusím vymezit argumenty, které hovoří ve prospěch sloučení, a také ty jenž od potencionálního sloučení odrazují.

8.1 Bílý Potok

Obecné údaje

Obec se nachází na horním toku řeky Smědé v CHKO Jizerské hory. Rozkládá se na ploše 18,2 km², přičemž 83 % rozlohy tvoří lesy.

Převažuje zde rozptýlená zástavba venkovského typu, rozmístěná podél silnice II. třídy, která plynule navazuje na zástavbu sousedních Hejnic (Město Frýdlant 2014b, s. 87). Obec má jedno katastrální území a jednu část obce.

Historická pohled

Bílý Potok (něm. Weissbach) byl založen v roce 1594 majitelem frýdlantského panství Melchiorem z Redernu. Z nevelké osady se postupem času stala poměrně velká obec, ve které na přelomu 19. a 20. století žilo 2 000 obyvatel. Po 2. světové válce však došlo k odsunu německého obyvatelstva a od té doby obec již nikdy nedosáhla své předválečné velikosti.

Během své novodobé historie byla obec dvakrát součástí sousedních Hejnic. Nejprve v 50. letech a poté mezi lety 1980–1991.

Tabulka 5: Bílý Potok – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1 698	1 545	852	945	870	749	597	623

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Z následující tabulky (Tabulka 6) je dobře patrná početní vyrovnanost obyvatel v předproduktivním a poproduktivním věku. Pokud se podíváme na údaje o přirozeném přírůstku, můžeme si všimnout, že ve všech sledovaných letech se ocital v záporných číslech, zatímco migrační přírůstek byl ve třech letech kladný.

Pozitivně lze ovšem hodnotit snížení nezaměstnanosti z 21 % v roce 2009 na 11,1 % v roce 2014. Je však důležité si uvědomit, že došlo ke změně metodiky výpočtu ukazatele nezaměstnanosti, proto tato změna musí být brána s rezervou.

Tabulka 6: Bílý Potok – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	683	671	686	703	697
0–14 let	110	98	105	111	111
15–64 let	465	464	470	477	468
65 let a více	108	109	111	115	118
Průměrný věk	41,1	41,7	41,1	41,2	41,1

Přirozený přírůstek	-1	-8	-3	-2	-1
Migrační přírůstek	2	-4	15	19	-5
Celkový přírůstek	1	-12	12	17	-6
Nezaměstnanost (%)	21,0	18,9	18,9	-	11,1 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	47,9 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (2014)

Doprava

Obcí prochází jediná významnější silnice, a to II/290, která začíná ve Frýdlantě a pokračuje přes Raspenavu a Hejnice do Bílého Potoka, odkud dále vede přes Jizerské hory do Desné v okrese Jablonec nad Nisou. Úsek z Bílého Potoka do Desné není však v zimních měsících v provozu, a tudíž jediná cesta z obce vede přes Hejnice.

Téměř 19 % občanů vyjíždí do zaměstnání a do škol mimo obec. Ve většině případů dojíždí v rámci okresu, především do sousedních Hejnic a Liberce (Tabulka 7). Ke své přepravě mohou lidé využívat autobusy i vlaky. Zvláštností však je, že železniční zastávka Bílý Potok pod Smrkem se nachází pár metrů za hranicí obce, tedy již na území Hejnic.

Tabulka 7: Bílý Potok – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti		
Bílý Potok	132	94	38		
vyjíždí v rámci okresu	121	84	37		
vyjíždí do jiných okresů kraje	4	4	0		Hejnice 3,3 km
vyjíždí do jiných krajů	4	3	1		Lázně Libverda 4,8 km
vyjíždí mimo ČR	3	3	0	Vzdálenost obcí	Raspenava 7,7 km
Obec dojížděly:					Frýdlant 13,4 km
Hejnice	41	22	19		Stráž nad Nisou 24,9 km
Liberec	27	15	12		Liberec 28,1 km
Frýdlant	19	13	6		
Raspenava	15	15	0		
Stráž nad Nisou	12	12	0		

Zdroj: Dojížděka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

V pracovní dny obsluhuje trasu Bílý Potok – Frýdlant 12 autobusových spojů v obou směrech. Vlaková doprava na trati 038 z Hejnic do Raspenavy nabízí o dva spoje více. Pokud chtějí lidé cestovat do Liberce nebo do Frýdlantu, mohou z Raspenavy pokračovat dále po železniční trati 037.

Vybavenost obce a zájem občanů

Bílý Potok zřizuje pouze mateřskou školu a nižší stupeň základní školy. Žáci vyššího stupně musí dojíždět do školy v Hejnicích. Stejně tak za nejbližším lékařem nebo zubařem se občané musí vypravit do sousedního města.

Tabulka 8: Bílý Potok – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna
Sport	tělocvična; 2 ostatní zařízení pro tělovýchovu
Poštovní služby	pobočka České pošty

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V obci působí tři zájmové spolky, mezi kterými najdeme například sbor dobrovolných hasičů, či Občanské sdružení Bílý Potok Veselejší. O sportovní vyžití v obci se stará fotbalový klub SK Bílý Potok.

Nejvyšší volební účast zaznamenaly volby v roce 1994, tedy tři roky poté, co si místní obyvatelé odhlasovali osamostatnění obce od Hejnic.

Tabulka 9: Bílý Potok – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	63,48	45,85	57,31	57,28	53,10	58,48

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Rozpočet Bílého Potoka se ročně pohybuje okolo 10 milionu Kč. Z uvedené tabulky (Tabulka 10) však zjistíme, že v letech 2011 a 2012 dosáhl více než několikanásobku této hodnoty. Toto navýšení bylo nezbytné, neboť se obec musela vypořádat s následky povodní z roku 2010.

Z dlouhodobého hlediska má nejvyšší podíl na obecních výdajích odvětví všeobecné veřejné správy a služby, který v posledních dvou letech dosáhl poloviny obecních výdajů. Vysoké hodnoty nalezneme rovněž u odvětví bezpečnosti státu a právní ochrany v roce 2011 a 2012, a to z toho důvodu, že v tomto odvětví byly zahrnuty finance na vypořádání povodňových škod.

Tabulka 10: Bílý Potok – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	10 351	43 851	27 950	10 281	11 437
Výdaje v tis. Kč	9 433 (100 %)	46 709 (100 %)	26 861 (100 %)	9 406 (100 %)	11 082 (100 %)

Odvětvové výdaje v tis. Kč:					
Bezpečnost státu a právní ochrana	2 317 (24,56%)	40 311 (86,30 %)	18 652 (69,44 %)	346 (3,68 %)	205 (1,85 %)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	329 (3,49 %)	224 (0,48 %)	156 (0,58 %)	215 (2,29 %)	787 (7,10 %)
Služby pro obyvatelstvo	2 941 (31,17 %)	2 494 (5,34 %)	3 087 (11,49 %)	3 169 (33,69 %)	4 430 (39,97 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	3 785 (40,12 %)	3 605 (7,72 %)	4 892 (18,21 %)	5 596 (59,49 %)	5 545 (50,04 %)
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	62 (0,66 %)	75 (0,16%)	74 (0,28 %)	80 (0,85 %)	115 (1,04 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.2 Bulovka

Obecné údaje

Obec se nachází v severní části správního obvodu ORP. Zaujímá rozlohu 28,8 km², přičemž více než polovinu tvoří zemědělská půda (57 %). Zástavba je lineárně uspořádaná s rozptýleným venkovským charakterem (Město Frýdlant 2014b, s. 87).

Bulovku tvoří tři katastrální území – Arnoltice, Bulovka a Dolní Oldříš. Tato území jsou zároveň částmi obce.

Historický pohled

Bulovka (něm. Bullendorff) zdělila název po svém lokátorovi Bulovi. První zmínky o obci pochází již z roku 1381. Během dlouhých století si obec udržela svou samostatnost, což se ovšem nedá říct o Arnolticích, které byly k Bulovce připojeny v roce 1961, Dolní Oldříš pak byla připojena ještě o 10 let dříve.

Následující tabulka (Tabulka 11) obsahuje počty obyvatel z historických sčítání lidu. Stejně jako v případě Bílého Potoka i zde je nejvíce patrný úbytek po 2. světové válce.

Tabulka 11: Bulovka – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	2 009	1 905	859	976	952	811	703	807

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Ve všech sledovaných letech výrazně převládalo obyvatelstvo v předproduktivním věku nad obyvatelstvem v poproduktivním věku (Tabulka 12, s. 44). Díky této skutečnosti dosahoval průměrný věk nejnižších hodnot v Libereckém okrese.

Jedním z velkých problémů, se kterými se obce potýká, je nezaměstnanost, která v roce 2011 překročila 25 %. Od té doby však značně klesla.

Tabulka 12: Bulovka – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	887	907	882	901	876
0–14 let	159	166	165	165	151
15–64 let	646	665	630	634	619
65 let a více	82	76	87	102	106
Průměrný věk	37,0	36,6	37,1	37,4	38,1
Přirozený přírůstek	8	-4	-3	5	-4
Migrační přírůstek	5	24	-12	14	-21
Celkový přírůstek	13	20	-9	19	-25
Nezaměstnanost (%)	20,3	24,3	25,7	–	14,2 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	45,6 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (2014)

Doprava

Jihozápadní částí obce prochází silnice I/13, která vede z Liberce do Habartic, kde končí na hranicích s Polskem. Tato komunikace má pro celý Frýdlantský výběžek zcela zásadní význam.

Mimo to vedou přes obec také dvě silnice III. třídy. Silnice III/2914 spojuje Bulovku s Krásným Lešem, zatímco silnice III/2913 propojuje místní části obce.

Obyvatelé Bulovky dojíždí do zaměstnání a do škol především v rámci okresu (Tabulka 13). Zhruba 40 % občanů dojíždí do nedalekého Frýdlantu, dalších 30 % do Liberce.

Tabulka 13: Bulovka – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Bulovka	155	108	47	Vzdálenost obcí	Krásný Les	4,5 km
vyjíždí v rámci okresu	139	99	40		Pertoltice	4,8 km
vyjíždí do jiných okresů kraje	2	1	1		Dolní Řasnice	5,2 km
vyjíždí do jiných krajů	11	5	6		Frýdlant	7,5 km
vyjíždí mimo ČR	3	3	0		Višňová	9,5 km
Obec dojížděly:					Horní Řasnice	10,1 km
Frýdlant	63	38	25		Liberec	27,2 km
Liberec	47	34	13			

Zdroj: Dojíždka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Veřejnou dopravu tu plně zajišťují autobusy (chybí zde železniční trať). V pracovní dny jezdí 15 přímých spojů do Frýdlantu a 16 spojů zpět. Problematická je doprava v nejvzdálenější části Bulovky – Dolní Oldřiší, kde mohou lidé v pracovní dny využít pouhé 3 spoje ve směru do Frýdlantu a pouhé 3 spoje zpět.

Vybavenost obce a zájem občanů

V obci se nachází jedna mateřská škola a nižší stupeň základní školy. Z oblasti zdravotnictví nebo sociální péče zde nenalezneme žádné zařízení. Povzbudivá je přítomnost dvou poboček obecní knihovny a obecního sálu v prostorách bývalého kina. Česká pošta má v obci zastoupení pouze v podobě výdejního místa, které funguje jednu hodinu denně.

Tabulka 14: Bulovka – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	2 pobočky obecní knihovny; kulturní zařízení ostatní
Sport	tělocvična; 2 hřiště
Poštovní služby	výdejní místo České pošty

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V Bulovce působí několik spolků. Mezi ty neaktivnější patří Sbor pro občanské záležitosti při Obecním úřadu v Bulovce, jenž v pravidelných intervalech informuje občany o dění v obci.

O volný čas dětí se stará občanské sdružení Amaro suno, které provozuje několik zájmových kroužků. O děti, a nejen o ně, se stará také fotbalový klub TJ Sokol Bulovka a sbor dobrovolných hasičů.

Nejvyšší volební účast zaznamenaly volby v roce 1994, od té doby nepřesáhly 60% hranici (Tabulka 15).

Tabulka 15: Bulovka – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	67,36	51,87	54,53	52,98	51,23	59,09

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Ve sledovaném období 2010–2014 byl deficitní pouze rozpočet v roce 2010. Zbylé rozpočty skončily v přebytku. Pokud se podíváme na odvětvové výdaje obce, zjistíme, že nejvíce finančních prostředků se vynakládá na služby pro obyvatelstvo. V roce 2014 tvořily více jak 3/5 celkových výdajů (Tabulka 16). Druhou nejvyšší položkou bývá odvětví všeobecné veřejné správy a služby, kde se výdaje pohybovaly, až na jedinou výjimku, okolo 30 %.

Tabulka 16: Bulovka – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	12 278	17 149	12 654	16 599	16 246
Výdaje v tis. Kč	12 387 (100 %)	16 546 (100 %)	12 256 (100 %)	15 771 (100 %)	13 575 (100 %)

Odvětvové výdaje v tis. Kč					
Bezpečnost státu a právní ochrana	1 988 (16,04 %)	193 (1,17 %)	116 (0,95 %)	182 (1,15 %)	149 (1,1 %)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	116 (0,94 %)	6 085 (36,78 %)	2 405 (19,62 %)	296 (1,88 %)	397 (2,9 %)
Služby pro obyvatelstvo	6 320 (51,00 %)	6 728 (40,66 %)	5 997 (49,93 %)	9 367 (59,39 %)	9 112 (67,1 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	3 919 (31,63 %)	3 490 (21,09 %)	3 698 (30,17 %)	5 669 (35,95 %)	3 823 (28,2 %)
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	49 (0,40 %)	50 (0,30 %)	40 (0,33 %)	257 (1,63 %)	70 (0,5 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.3 Černousy

Obecné údaje

Obec se nachází v nejsevernější části Frýdlantska. Se svou rozlohou 8,5 km² patří k nejmenším ve správním obvodu, přičemž více než polovinu území pokrývá zemědělská půda.

Černousy tvoří tři katastrální území – Boleslav, Černousy a Ves. Tato území zároveň představují jednotlivé části obce, ve kterých najdeme typickou venkovskou zástavbu s rozptýleným charakterem (Město Frýdlant 2014b, s. 87).

Historický pohled

První zmínka o Černousích (něm. Tschernhausen) se objevuje v roce 1385. Archeologické průzkumy potvrdily, že obec vznikla na místě starého slovanského osídlení, stejně jako sousední Ves, která se k Černousům připojila spolu s Boleslaví v roce 1961.

V roce 1980 se pak celé Černousy připojily k sousední Višňové. Toto spojení vydrželo do roku 1990, od té doby jsou Černousy opět samostatné.

Na rozdíl od jiných obcí ve Frýdlantském výběžku, nežilo v obci nikdy příliš mnoho obyvatel, což dokládají údaje v tabulce níže (Tabulka 17).

Tabulka 17: Černousy – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	791	723	466	428	368	367	327	330

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

V posledních dvou letech zaznamenala obec drobný úbytek obyvatel, který byl zapříčiněn záporným přirozeným přírůstkem, v roce 2012 podpořeným zápornou migrační bilancí. Z údajů v tabulce (Tabulka 18) je dále patrné, že se vyrovnává počet mezi nejstarší a nejmladší věkovou skupinou.

I zde v Černousích patří mezi hlavní problémy nezaměstnanost, jež se v období 2009–2011 pohybovala okolo 20 %. Jedním z důvodů je absence větších ekonomických subjektů, které by místním občanům poskytly pracovní příležitosti.

Tabulka 18: Černousy – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	344	353	363	349	346
0–14 let	47	48	67	56	59
15–64 let	263	265	254	248	236
65 let a více	34	40	42	45	51
Průměrný věk	40,0	40,7	39,2	39,9	39,7
Přirozený přírůstek	0	3	1	-4	-3
Migrační přírůstek	2	6	10	-10	0
Celkový přírůstek	2	9	11	-14	-3
Nezaměstnanost (%)	20,0	25,5	23,6	–	12,3 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	39,8 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Obcí prochází silnice III/0353, která začíná v nejsevernější části obce u polských hranic a pokračuje dále na jih do obce Višňová. Další silnice třetí třídy číslo 0352 vede z Černous do Habartic, kde se napojuje na silnici I/13.

Důležitou roli v dopravní dostupnosti zde zaujímá celostátní železniční trať 037 z Liberce do Černous. Tato trať je součástí mezinárodní trasy Praha – Turnov – Liberec – Frýdlant – Zawidów.

Občané obce nejčastěji dojíždí za prací a za vzděláním do Liberce, na druhém místě pak do sousední Višňové (Tabulka 19). Zbylí obyvatelé dojíždí do jiných obcí v rámci okresu.

Tabulka 19: Černousy – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti	Vzdálenost obce		
Černousy	60	39	21		Habartice	4,5 km
vyjíždí v rámci okresu	57	37	20		Pertoltice	5,6 km
vyjíždí do jiných krajů	3	2	1		Višňová	5,9 km
Obec dojížděly:					Frýdlant	12,3 km
Liberec	22	14	8		Liberec	33,1 km
Višňová	18	11	7			

Zdroj: Dojížděka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Veřejnou dopravu zajišťují v obci téměř z celé části vlakové spoje. V pracovní dny jich jezdí 15 ve směru Černousy – Frýdlant a 16 v opačném směru. Autobusová doprava zde funguje

velmi omezeně. V praxi to znamená 6 autobusových spojů z Frýdlantu a 5 autobusových spojů v opačném směru, přičemž u některých se musí přestupovat.

Vybavenost obce a zájem občanů

Obec nezřizuje žádné školské zařízení a nenajdeme zde ani pobočku České pošty. Jako pozitivní lze ovšem hodnotit přítomnost stomatologa a praktického lékaře. Z hlediska kultury a sportu zde funguje pouze obecní knihovna a hřiště.

Tabulka 20: Černousy – vybavenost obce

Školství	žádné zařízení
Zdravotnictví	ordinace stomatologa; detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna
Sport	hřiště
Poštovní služby	žádné zařízení

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

Celkově v obci působí pouhé dva spolky, a to Myslivecký spolek Andělka – Ves a Sbor dobrovolných hasičů Ves. Trochu překvapivě v obci nenajdeme žádný sportovní oddíl.

Černousy se mohou pyšnit poměrně vysokou volební účastí, pokud přehlédneme volby v roce 1998, kdy neodvolila ani polovina oprávněných voličů (Tabulka 21).

Tabulka 21: Černousy – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	76,25	42,15	73,64	70,11	68,35	58,82

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Pouze v jednom roce přesáhly obecní výdaje příjmy. Ve zbylých letech zůstal rozpočet v kladných číslech, přičemž nejvyšší podíl výdajů připadl na všeobecnou veřejnou správu a služby (Tabulka 22). Další značnou část prostředků vynakládala obec na služby pro obyvatelstvo a sociální věci a politiku zaměstnanosti.

Tabulka 22: Černousy – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč.	5 904	4 892	7 578	5 864	6 070
Výdaje v tis. Kč	5 732 (100 %)	4 874 (100 %)	5 564 (100 %)	6 071 (100 %)	5 193 (100 %)
Odvětvové výdaje v tis. Kč					
Bezpečnost státu a právní ochrana	847 (14,78 %)	160 (3,28 %)	171 (3,07 %)	280 (4,61 %)	57 (1,10 %)

Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	644 (11,24%)	459 (9,42 %)	1 233 (22,16 %)	735 (12,11 %)	227 (4,37 %)
Služby pro obyvatelstvo	1 017 (17,75 %)	1 096 (22,49 %)	1 280 (23,01 %)	1 136 (18,71 %)	1 280 (24,64 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	1 966 (34,30%)	2 118 (43,46 %)	2 005 (36,04 %)	2 475 (40,77 %)	2 190 (42,16 %)
Zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství	157 (2,74 %)	246 (5,05 %)	264 (4,74 %)	247 (4,07 %)	182 (3,50 %)
Sociální věci a politika zaměstnanosti	1 100 (19,19 %)	795 (16,31 %)	611 (10,98 %)	1 198 (19,73 %)	1 258 (24,22 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.4 Dětrichov

Obecné údaje

Dětrichov leží v jižní části správního obvodu. Jeho územím prochází Dětrichovský hřeben, který je součástí Jizerských hor. Z celkové rozlohy obce, jež dosahuje necelých 10 km², zaujímá přibližně polovinu zemědělská půda.

Obec se skládá z jednoho katastrálního území a jedné části obce. Zástavba se rozkládá podél vodního toku Olešky a podél komunikací. Vyznačuje se rozptýleným venkovským charakterem (Město Frýdlant 2014b, s. 87).

Historický pohled

Obec vznikla jako lesní lánová ves za německé kolonizace ve 14. století. Do 1. světové války se pro ni používal německý název Dittersbach.

Téměř po celou svou historii byl Dětrichov samostatný, vyjma let 1986–1991, kdy se nakrátko stal součástí sousedního Frýdlantu.

Podle historických údajů klesl počet obyvatel po roce 1945 téměř o 50 % (Tabulka 23). Poté se na chvíli zvýšil, aby následně opět klesl na poválečné hodnoty.

Tabulka 23: Dětrichov – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1 337	1 237	582	609	684	605	511	590

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Ve sledovaných letech 2009–2013 žilo v obci nejvíce obyvatel od dob 2. světové války, a to i přesto, že v posledních dvou letech dosahoval migrační přírůstek záporných hodnot. Během tohoto období byl také patrný nárůst počtu poproduktivního obyvatelstva, ale i tak se držel průměrný věk pod hranicí 39 let.

Nezaměstnanost v Dětřichově dosáhla maxima v roce 2010. Nyní se pohybuje těsně nad hranicí průměru SO. Z hlediska pracovních příležitostí byl zásadní rok 2013, kdy v obci zahájila svůj provoz firma Wülfing, jež dnes zaměstnává více než 100 zaměstnanců.

Tabulka 24: Dětřichov – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	701	724	733	735	707
0–14 let	118	118	121	126	122
15–64 let	520	540	536	525	493
65 let a více	63	66	76	84	92
Průměrný věk	37,7	37,8	37,7	38,1	38,4
Přirozený přírůstek	4	6	-3	5	3
Migrační přírůstek	14	17	20	-3	-31
Celkový přírůstek	18	23	17	2	-28
Nezaměstnanost (%)	14,5	22,8	16,6	–	11,7 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	48,4 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Dětřichovem vede silnice I/13 ve směru Liberec – Habartice, na kterou se místní obyvatelé napojují prostřednictvím silnice III/03515 a silnice III/03513, která vede z Heřmanic do Dětřichova a dále pak na již zmíněnou silnici první třídy. Další významnější komunikací je silnice III/03514 vedoucí z Dětřichova do sousedních Kunratic.

Více než čtvrtina obyvatel denně vyjíždí za prací a vzděláním do jiné obce, a to především v rámci Libereckého okresu. Podle údajů v tabulce (Tabulka 25) patří mezi nejčastější místa dojížděky Frýdlant a Liberec.

Tabulka 25: Dětřichov – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti		
Dětřichov	191	130	61		
vyjíždí v rámci okresu	181	127	54	Vzdálenost obce	Heřmanice 2,7 km
vyjíždí do jiných okresů kraje	2	0	2		Kunratice 4,4 km
vyjíždí do jiných krajů	8	3	5		Frýdlant 5,4 km
Obec dojížděky:					Chrastava 13,5 km
Frýdlant	78	45	33		Liberec 21,4 km
Liberec	62	45	17		
Chrastava	19	19	0		

Zdroj: Dojížděka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Veřejná doprava se v Dětrichově uskutečňuje pomocí pravidelné autobusové linky Frýdlant – Dětrichov – Liberec. V pracovní dny jezdí v obou směrech 16 spojů. Do roku 1976 mohli obyvatelé využívat také úzkokolejnou železniční trať, která propojovala Frýdlant, Kunratice, Dětrichov a Heřmanice.

Vybavenost obce a zájem občanů

Vybavenost obce lze pokládat za velmi dobrou především z hlediska sportovních zařízení, kterých se zde nachází hned několik. Obec se rovněž může pyšnit domem s pečovatelskou službou, jenž slouží i občanům okolních obcí. Bohužel zde ale chybí jakákoliv zdravotnická zařízení.

Tabulka 26: Dětrichov – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	dům s pečovatelskou službou
Kultura	obecní knihovna, kulturní zařízení ostatní
Sport	2 hřiště; tělocvična; otevřený stadion; ostatní zařízení pro tělovýchovu
Poštovní služby	provozovna smluvního partnera České pošty

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V obci působí Sbor dobrovolných hasičů Dětrichov, který pravidelně pořádá hasičské soutěže a zábavné dny pro děti. Dále zde fungují dva sportovní kluby TJ Viktoria. Jeden je zaměřený na stolní tenis a druhý na fotbal.

Jak si můžeme všimnout v tabulce níže (Tabulka 27), všechny volby do obecního zastupitelstva konané po roce 1990 měly více než 50% volební účastí.

Tabulka 27: Dětrichov – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	65,61	63,45	56,16	58,33	52,69	57,69

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Mezi lety 2012–2014 se pohybovala příjmová složka obecního rozpočtu okolo 10 mil. Kč. V letech 2010 a 2011 byly příjmy i výdaje obce vyšší, neboť se musel zrekonstruovat obecní majetek poničený povodní.

Velká část finančních prostředků se v roce 2010 a 2011 použila na opravu komunikací. V poslední třech letech, kdy se obecní finance vrátily do běžného stavu, tvořily nejvyšší výdaje služby pro obyvatelstvo a všeobecná veřejná správa a služby.

Tabulka 28: Dětřichov – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	16 485	26 908	9 426	9 546	9 777
Výdaje v tis. Kč.	15 052 (100 %)	27 184 (100 %)	8 636 (100 %)	6 174 (100 %)	6 832 (100 %)
Odvětvové výdaje v tis. Kč					
Bezpečnost státu a právní ochrana	3 151 (20,93 %)	8 118 (29,86 %)	374 (4,33 %)	301 (4,88 %)	211 (3,09%)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	4 507 (29,94 %)	12 498 (45,98 %)	2 261 (26,18 %)	196 (3,17 %)	395 (5,78 %)
Služby pro obyvatelstvo	3 614 (24,01 %)	3 055 (11,24 %)	2 530 (29,30 %)	2 658 (43,05 %)	3 511 (51,39 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	3 532 (23,47 %)	3 297 (12,13 %)	3 221 (37,30 %)	2 549 (41,29 %)	2 528 (37,00 %)
Sociální věci a politika zaměstnanosti	248 (1,65 %)	216 (0,79 %)	250 (2,89 %)	470 (7,61 %)	187 (2,74 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.5 Dolní Řasnice

Obecné údaje

Typická lesní lánová ves, jejíž venkovská zástavba se táhne podél obou břehů říčky Řasnice. Téměř 80 % z celkové rozlohy 12,9 km² zaujímá zemědělská půda. Obec má pouze jedno katastrální území a jednu část obce (Město Frýdlant 2014b, s. 87).

Historický pohled

Dolní Řasnice (něm. Rückersdorf) vznikla jako mnoho dalších obcí ve 14. století během německé kolonizace. V roce 1980 se sloučila se sousední Horní Řasnicí a Krásným Lesem. Všechny tři obce zanikly a vznikla nová obec Řasnice. Ta fungovala do roku 1990, kdy se obce opět osamostatnily.

Ani v Dolní Řasnici se nikdy nepodařilo dosídlit území do stavu před druhou světovou válkou. Z níže uvedených údajů (Tabulka 29) je až do roku 1991 patrný neustálý odliv obyvatel.

Tabulka 29: Dolní Řasnice – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1 321	1 216	744	687	583	564	488	495

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Mezi lety 2009–2013 se počet obyvatel nepatrně zvýšil, přičemž průměrný věk se držel pod hranicí okresního průměru (40,9 let). Tuto skutečnost ovlivnil i kladný přirozený přírůstek.

Podle údajů v tabulce (Tabulka 30) se nezaměstnanost v roce 2014 pohybovala přibližně 2 % nad úrovní průměru SO. Faktem je, že se v obci nenachází žádný významnější ekonomický subjekt, který by zaměstnal místní občany a nezaměstnanost snížil.

Tabulka 30: Dolní Řasnice – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	525	551	539	535	537
0–14 let	90	101	97	94	96
15–64 let	373	386	377	369	370
65 let a více	62	64	65	72	71
Průměrný věk	37,8	37,8	37,9	38,6	38,3
Přirozený přírůstek	2	8	1	4	5
Migrační přírůstek	4	18	4	-8	-3
Celkový přírůstek	6	26	5	-4	2
Nezaměstnanost (%)	17,2	11,8	13,0	–	13,2 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	48,6 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Obcí prochází silnice II/291 ve směru Frýdlant – Nové Město pod Smrkem. Na ni navazuje silnice III/2915, která pokračuje přes Horní Řasnici do Jindřichovic pod Smrkem. Dále se zde nachází silnice III/2916 vedoucí do Nového Města pod Smrkem a silnice III/2911 propojující obec se sousedním Krásným Lesem.

Velká část obyvatel vyjíždí do zaměstnání a do škol mimo svou obec. Nejčastějšími místy dojížděky jsou města ve správním obvodu a také krajské město Liberec, jak si můžeme všimnout v níže přiložené tabulce (Tabulka 31).

Tabulka 31: Dolní Řasnice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Dolní Řasnice	162	113	49			
vyjíždí v rámci okresu	145	103	42	Vzdálenost obce	Krásný Les	0,7 km
vyjíždí do jiných okresů kraje	2	1	1		Horní Řasnice	4,8 km
vyjíždí do jiných krajů	11	5	6		Bulovka	5,3 km
vyjíždí mimo ČR	4	4	0		Frýdlant	5,8 km
Obec dojížděky:					Nové Město pod Smrkem	7,6 km
Frýdlant	55	29	26		Hejnice	11,8 km
Liberec	53	41	12		Liberec	25,0 km
Hejnice	12	9	3			
Nové Město pod Smrkem	10	9	1			

Zdroj: Dojížděka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Důležitou dopravní tepnou je regionální železniční trať 039 ve směru Frýdlant – Jindřichovice pod Smrkem, po které ve všední dny projede 10 vlakových spojů v obou směrech. Místní obyvatelé mohou kromě vlakového spojení využívat i autobusovou dopravu. Z Frýdlantu sem denně zajíždí 15 spojů. Stejný počet autobusů jezdí i opačným směrem. Pomocí autobusů mohou místní občané cestovat i do Nového Města pod Smrkem, kam pravidelně jezdí 7 spojů a stejný počet jezdí i zpět.

Vybavenost obce a zájem občanů

Obec zřizuje mateřskou školku a nižší stupeň základní školy. Kulturu zde zastupuje knihovna, muzeum a kulturní dům. Bohužel zde nenajdeme zdravotní nebo sociální zařízení.

Tabulka 32: Dolní Řasnice – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; muzeum; kulturní zařízení ostatní
Sport	hřiště; tělocvična
Poštovní služby	pobočka České pošty

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

O dění v obci se stará Sbor dobrovolných hasičů Dolní Řasnice, dále pak fotbalový klub TJ Jiskra Dolní Řasnice a Klub žen Dolní Řasnice.

Volební účast při volbách do obecního zastupitelstva byla nejnižší v roce 2014, kdy nedosáhla ani 50 %, zatímco čtyři roky předtím odvolilo nejvyšší procento voličů (Tabulka 34).

Tabulka 33: Dolní Řasnice – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	63,66	51,53	60,15	57,84	64,16	48,74

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Ani v jednom ze sledovaných let nepřesáhla výdajová složka složku příjmovou. Rozpočet se pohyboval na hranici 8 milionu Kč, mimo poslední dva roky, kdy proběhly dvě větší investiční akce – oprava pozemních komunikací a rekonstrukce základní a mateřské školy.

Z dlouhodobého hlediska má obec nejvyšší finanční výdaje v odvětví služeb pro obyvatelstvo a všeobecné veřejné správy a služby. V roce 2014 tvořily tyto výdaje více než 95 %.

Tabulka 34: Dolní Řasnice – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	7 371	7 878	8 431	15 583	10 345
Výdaje v tis. Kč	6 866 (100 %)	7 411 (100 %)	8 259 (100 %)	15 199 (100 %)	9 654 (100 %)
Odvětvové výdaje v tis. Kč					
Bezpečnost státu a právní ochrana	1 185 (17,26 %)	187 (2,52 %)	177 (2,14 %)	313 (2,06 %)	158 (1,64 %)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	214 (3,12 %)	990 (13,36 %)	2 844 (34,44 %)	6 671 (43,89 %)	60 (0,62 %)
Služby pro obyvatelstvo	2 786 (40,58 %)	3 670 (49,53 %)	2 889 (34,98 %)	5 913 (38,90 %)	6 929 (71,78 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	2 656 (38,68 %)	2 457 (33,16 %)	2 288 (27,70 %)	2 226 (14,64 %)	2 414 (25,01 %)
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	25 (0,36 %)	106 (1,43 %)	61 (0,74 %)	77 (0,51 %)	92 (0,95 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.6 Habartice

Obecné údaje

Habartice leží v severní části Frýdlantska na česko-polských hranicích. Se svou rozlohou 5,5 km² jsou vůbec nejmenší obcí správního obvodu. Dělí se na dvě katastrální území a dvě části obce – Habartice a Háj.

Historický pohled

Obec vznikla během německé kolonizace ve 14. století, ale usuzuje se, že už v 10. století tu stálo slovanské osídlení. Německý název Ebersdorf se používal do roku 1923.

V roce 1950 se k Habarticím připojil sousední Háj, ve kterém se nepodařilo dosídlení a zůstalo v něm pouhých 80 stálých obyvatel. Jako jedna z mála obcí na Frýdlantsku si Habartice udržely v průběhu let samostatnost.

Tabulka 35: Habartice – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1 236	1 176	607	588	527	471	432	464

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

V posledních pěti letech se počet obyvatel trvale snižoval, a to kvůli zápornému migračnímu přírůstku. Dobře patrný byl také každoročně se zvyšující věkový průměr a nárůst počtu občanů v poproduktivním věku.

Nezaměstnanost se momentálně drží pod průměrem správního obvodu, a to i přesto že v obci nepůsobí žádné větší ekonomické subjekty a občané jsou tedy nuceni za prací vyjíždět mimo obec.

Tabulka 36: Habartice – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	517	517	494	484	481
0–14 let	92	99	86	72	79
15–64 let	375	368	352	344	338
65 let a více	50	50	56	58	64
Průměrný věk	36,8	36,7	37,8	38,5	39,2
Přirozený přírůstek	1	5	1	5	1
Migrační přírůstek	7	-5	-5	-15	-4
Celkový přírůstek	8	0	-4	-10	-3
Nezaměstnanost (%)	16,1	13,2	13,6	–	9,8 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	49,8 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Centrální zastavěnou částí obce prochází silnice I/13, která z Habartic pokračuje dále do Polska. Z tohoto důvodu tu kdysi stál dnes již nefunkční hraniční přechod. Územím obce vede také silnice III/0352, která vede z Černous do Habartic, kde se kříží se silnicí I/13 a dále pokračuje do části obce Háj.

Více než jedna třetina obyvatel vyjíždí za prací a vzděláním mimo obec. Nejčastěji dojíždí do Liberce a Frýdlantu (Tabulka 37).

Tabulka 37: Habartice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Habartice	177	129	48	Vzdálenost obce		
vyjíždí v rámci okresu	160	120	40		Černousy	4,4 km
vyjíždí do jiných krajů	15	9	6		Pertoltice	4,6 km
vyjíždí mimo ČR	2	0	2		Frýdlant	12,4 km
Obec dojížděly:					Chrastava	30,5 km
Liberec	64	54	10		Stráž nad Nisou	31,6 km
Frýdlant	54	27	27		Liberec	38,4 km
Stráž nad Nisou	10	10	0			
Chrastava	10	10	0			

Zdroj: Dojížděka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Občané jsou odkázáni pouze na veřejnou autobusovou dopravu. Ve všední dny zde jezdí 16 autobusů do Frýdlantu a 13 autobusů v opačném směru. Pokud chtějí obyvatelé vyrazit do

Liberce, můžou využít buď 3 přímé spoje, které jezdí z Polska, nebo mohou dojet do Frýdlantu, kde následně musí přestoupit na jiný autobus nebo vlak.

Vybavenost obce

Obec disponuje několika sportovními a kulturními zařízeními. Za pozitivní lze označit přítomnost ordinace praktického lékaře. Tak jako většina malých obcí i Habartice zřizují pouze mateřskou školku a nižší stupeň základní školy.

Tabulka 38: Habartice – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; 2 kulturní zařízení ostatní
Sport	2 hřiště; tělocvična; ostatní zařízení pro tělovýchovu
Poštovní služby	pobočka České pošty

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

O obecních záležitostech informuje občany Sbor pro občanské záležitosti při obecním úřadě Habartice. Dále v obci působí sportovní oddíl Tatran Habartice, který se věnuje fotbalu. Nedílnou součástí dění v obci je také sbor dobrovolných hasičů.

Volební účast při volbách do obecního zastupitelstva patřila v Habarticích k nejvyšším v celém správním obvodu. Vždy přišla odvolit více než polovina oprávněných voličů (Tabulka 39).

Tabulka 39: Habartice – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	76,04	61,42	63,45	70,31	67,55	58,31

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Obecní příjmy od roku 2010 do roku 2012 každoročně klesaly, kdežto výdaje obce se příliš neměnily, z tohoto důvodu byly rozpočty z let 2011 a 2012 deficitní. Dobře patrný je také nárůst obecních příjmů mezi lety 2012 a 2013, kdy došlo zhruba k 20% navýšení.

Nejvyšší odvětvové výdaje vykazoval sektor všeobecné veřejné správy a služby. V roce 2014 odešly 3/5 všech finančních prostředků obce právě na platby v rámci tohoto odvětví. Mezi další velké výdaje patří odvětví služeb pro obyvatelstvo.

Tabulka 40: Habartice – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	7 872	5 918	5 261	7 294	6 838
Výdaje v tis. Kč	6 615 (100 %)	6 353 (100 %)	6 156 (100 %)	6 709 (100 %)	6 117 (100 %)
Odvětvové výdaje v tis. Kč					
Bezpečnost státu a právní ochrana	953 (14,53 %)	585 (9,21 %)	387 (6,29 %)	330 (4,92 %)	128 (2,09 %)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	233 (3,55 %)	860 (13,54 %)	647 (10,51 %)	928 (13,83 %)	753 (12,31 %)
Služby pro obyvatelstvo	1 915 (29,20 %)	2 115 (33,29 %)	1 801 (29,26 %)	1 496 (22,30 %)	1 476 (24,13 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	3 458 (52,72 %)	2 793 (43,96 %)	3 320 (53,94 %)	3 956 (58,96 %)	3 760 (61,47 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.7 Heřmanice

Obecné údaje

Heřmanice se nachází v západní části správního obvodu. Velmi okrajově sem zasahuje hřbet Jizerských hor. Se svou rozlohou 7,4 km² jsou hned po Habarticích druhou nejmenší obcí Frýdlantska.

Samotné Heřmanice se dělí pouze na jednu část obce, ale katastrální území tu najdeme dvě – Heřmanice a Kristiánov. Zástavba má venkovský charakter a je lineárně uspořádaná podél potoka Olešky (Město Frýdlant 2014b, s. 87).

Historický pohled

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1375. Název byl odvozen od lokátora, který se jmenoval Hermann, proto se obec německy nazývala Hermsdorf. Po druhé světové válce se k obci připojil sousední Kristiánov, ve kterém se vůbec nezdařilo poválečné dosídlení a většina domů musela být zbourána.

V roce 1961 se Heřmanice staly součástí sousedního Dětrichova. Ten se pak v roce 1986 připojil k Frýdlantu. Toto spojení trvalo do roku 1990. Od té doby jsou Heřmanice i Dětrichov opět samostatné obce.

Po skončení 2. světové války se počet obyvatel snížil o 70 %. Během dalších desetiletí občané i nadále ubývali, jak nám ukazují níže uvedené údaje (Tabulka 41).

Tabulka 41: Heřmanice – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1 166	1 129	434	371	348	260	182	232

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Současný počet obyvatel se drží od roku 2001 zhruba na stejné úrovni. V posledních čtyřech letech však začal převyšovat počet občanů v poproduktivním věku nad počtem občanů v předproduktivním věku.

Nezaměstnanost v obci se za posledních 5 let podařilo výrazně snížit, ale i tak v porovnání s celorepublikovou nezaměstnaností (7,5 %) dosahuje nadprůměrných hodnot (Tabulka 42).

Tabulka 42: Heřmanice – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	232	228	229	231	246
0–14 let	38	32	25	27	30
15–64 let	160	163	171	169	174
65 let a více	34	33	33	35	42
Průměrný věk	39,5	40,4	41,5	42,5	41,7
Přirozený přírůstek	1	-2	-1	1	2
Migrační přírůstek	3	-2	7	1	13
Celkový přírůstek	4	-4	6	2	15
Nezaměstnanost (%)	23,3	20,4	17,5	–	10,9 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	50,7 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Obcí prochází jediná významnější komunikace, a to silnice III/03513, která začíná u hranic s Polskem a pokračuje dále přes Dětřichov, kde se napojuje na silnici I/13.

Z celkového počtu obyvatel musí 25 % vyjíždět za prací a vzděláním mimo svou obec. Převážná většina dojíždí v rámci okresu, a to hlavně do Liberce a Frýdlantu (Tabulka 43).

Tabulka 43: Heřmanice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Heřmanice	57	40	17	Vzdálenost obce		
vyjíždí v rámci okresu	50	37	13		Dětřichov	2,7 km
vyjíždí do jiných okresů kraje	3	2	1		Kunratice	3,8 km
vyjíždí do jiných krajů	4	1	3		Frýdlant	7,4 km
Obec dojíždíky:					Liberec	24,0 km
Liberec	25	20	5			
Frýdlant	18	13	5			

Zdroj: Dojíždka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

V pracovní dny jezdí 9 přímých autobusových spojů do Frýdlantu a stejný počet v opačném směru. Při cestě do Liberce mohou občané využívat 10 přímých spojů v obou směrech.

Vybavenost obce a zájem občanů

Na území obce nenajdeme žádné školské zařízení. Nejbližší školka a škola (pouze nižší stupeň) se nachází v sousedním Dětrichově, stejně tak jako provozovna smluvního partnera České pošty.

Tabulka 44: Heřmanice – vybavenost obce

Školství	žádné zařízení
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; kulturní zařízení ostatní
Sport	hřiště; ostatní zařízení pro tělovýchovu
Poštovní služby	žádné zařízení

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

O kulturní dění v obci se stará již více než 130 let sbor dobrovolných hasičů. Mimo ten zde funguje také oddíl TJ Sokol Heřmanice, který se dříve věnoval nejrozličnějším sportovním aktivitám. V současné době se však členská základna velmi zúžila, a tak se aktivity spolku omezily na pořádání dětských dnů a besídek.

Obec se může chlubit poměrně vysokou volební účastí, která pouze v roce 2002 klesla pod hranici 60 % (Tabulka 45).

Tabulka 45: Heřmanice – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	69,39	60,14	57,65	80,54	78,06	66,22

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Od roku 2010 do roku 2013 byl obecní rozpočet ovlivněn financováním povodňových škod. Můžeme si všimnout, že dosahoval do výše několika desítek milionů korun (Tabulka 46). Jeho velká část byla použita převážně na opravu poničených komunikací.

Tabulka 46: Heřmanice – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	32 308	47 952	30 064	19 714	8 148
Výdaje v tis. Kč	22 285 (100 %)	53 245 (100 %)	37 773 (100 %)	13 387 (100 %)	8 637 (100 %)
Odvětvové výdaje v tis. Kč					
Bezpečnost státu a právní ochrana	14 701 (66,97 %)	1 704 (3,20 %)	920 (2,44 %)	784 (5,86 %)	406 (4,77 %)

Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	1 906 (8,55 %)	43 722 (82,11 %)	33 008 (87,39 %)	8 740 (65,29 %)	801 (9,41 %)
Služby pro obyvatelstvo	4 295 (19,27 %)	6 110 (11,48 %)	2 010 (5,32 %)	1 570 (11,73 %)	1 605 (18,85 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	1 383 (6,21 %)	1 709 (3,21 %)	1 835 (4,86 %)	2 293 (17,13 %)	5 704 (66,98 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.8 Horní Řasnice

Obecné údaje

Samotný název obce vypovídá o její poloze. Rozprostírá se podél říčky Řasnice na jejím horním toku v severovýchodní části správního obvodu. Z celkové rozlohy 19,0 km² tvoří 53 % zemědělská půda.

Obec se dělí do dvou katastrálních území – Horní Řasnice a Srbské. Obě jsou zároveň částmi obce a najdeme v nich typickou venkovskou zástavbou s rozptýleným charakterem (Město Frýdlant 2014b, s. 88).

Historický pohled

Obec patří mezi typické lesní lánové vsi založené ve 14. století. Původní německý název Bernsdorf se v průběhu let změnil na Bärnsdorf an der Tafelfichte, a dále pak v roce 1923 na Bernsdorf pod Smrkem. Současný název se začal používat až po druhé světové válce, kdy odešlo původní německé obyvatelstvo.

V roce 1961 se k obci připojila obec Srbská, ve které žilo v době připojení pouhých 100 obyvatel. Od roku 1980 do roku 1990 byla Horní Řasnice součástí Řasnice.

Tabulka 47: Horní Řasnice – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1 467	1 296	502	507	456	294	236	235

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické ukazatele

Celkový přírůstek se od roku 2010 pohyboval v záporných číslech, a to především kvůli zápornému migračnímu saldu. Dále si můžeme všimnout (Tabulka 48, s. 62) snižování počtu obyvatel v předproduktivním věku, zatímco počet obyvatel v poproduktivním věku se zvyšoval.

Obec se potýkala s vysokou nezaměstnaností, která v roce 2011 dosahovala 30% hranice. V současnosti je však téměř o polovinu nižší.

Tabulka 48: Horní Řasnice – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	259	251	248	241	237
0–14 let	48	42	39	33	34
15–64 let	182	182	179	174	168
65 let a více	29	27	30	34	35
Průměrný věk	37,2	37,9	38,9	40,0	40,5
Přirozený přírůstek	4	-2	2	1	-1
Migrační přírůstek	6	-6	-3	-8	-3
Celkový přírůstek	10	-8	-1	-7	-4
Nezaměstnanost (%)	29,2	25,7	30,1	–	16,7 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	46,6 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Územím obce prochází silnice III/2918, která spojuje Horní Řasnici s částí obce Srbská. Dále přes území obce vede silnice III/2915 z Dolní Řasnice, která pokračuje do Jindřichovic pod Smrkem. Další silniční komunikací je silnice III/2919, která vede do Nového Města pod Smrkem. Poslední významná silnice III/2917 spojuje centrum obce s vlakovou zastávkou ležící na železniční trati 039 z Frýdlantu do Jindřichovic pod Smrkem.

Vyjíždka obyvatel se uskutečňuje převážně v rámci okresu. Nejvíce vyjíždějících jezdí za zaměstnáním a vzděláním do Frýdlantu a Liberce (Tabulka 49).

Tabulka 49: Horní Řasnice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Horní Řasnice	43	28	15	Vzdálenost obce	Dolní Řasnice	4,8 km
vyjíždí v rámci okresu	36	25	11		Jindřichovice pod Smrkem	5,1 km
vyjíždí do jiných krajů	6	2	4		Nové Město pod Smrkem	6,9 km
vyjíždí mimo ČR	1	1	0		Bulovka	9,9 km
Obec dojížděky:					Frýdlant	10,5 km
Frýdlant	14	8	6		Liberec	28,9 km
Liberec	10	9	1			

Zdroj: Dojíždka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Ačkoliv vede obcí železniční trať, vlaková doprava se po ní příliš neuskutečňuje. Většina vlaků začíná a končí v Novém Městě pod Smrkem. Do Horní Řasnice denně přijedou a odjedou pouze 3 vlaky. O to důležitější roli má autobusová doprava. Do Frýdlantu mohou obyvatelé

využít 13 přímých spojů a 11 spojů zpět. Další 3 přímé spoje jezdí do Nového Města pod Smrkem a 4 v opačném směru.

Vybavenost obce a zájem občanů

V obci se nenachází žádné školské nebo zdravotnické zařízení ani pobočka České pošty. Ke sportovním účelům mají občané k dispozici pouze jedno hřiště. Kulturu zastupuje obecní knihovna a kulturní dům.

Tabulka 50: Horní Řasnice – vybavenost obce

Školství	žádné zařízení
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; kulturní zařízení ostatní
Sport	hřiště
Poštovní služby	žádné zařízení

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V obci nechybí sbor dobrovolných hasičů a fotbalový klub. O nejstarší památku v obci, středověký kostel, se stará od roku 2011 Občanské sdružení pro zvelebení kostela Neposkvrněného početí Panny Marie v Horní Řasnici.

Zájem občanů o volby do obecního zastupitelstva přesáhl kromě dvou let, vždy 70% hranici volební účasti (Tabulka 51).

Tabulka 51: Horní Řasnice – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	76,05	56,98	73,17	57,84	73,47	74,19

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Rozpočet obce se v letech 2010–2012 pohyboval kolem 7 milionů Kč (Tabulka 52, s. 64). V posledních dvou letech došlo k jeho navýšení. Na rozdíl od jiných míst Frýdlantska zde nenapáchala povodeň z roku 2010 rozsáhlejší škody, které by musely být financovány z obecního rozpočtu.

Mezi odvětví s nejvyššími výdaji patří všeobecná veřejná správa a služby a dále služby pro obyvatelstvo. Na obě tato odvětví připadne každoročně více jak 70 % všech finančních prostředků obce.

Tabulka 52: Horní Řasnice – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	7 026	6 865	6 419	8 482	7 832
Výdaje v tis. Kč	6 652 (100 %)	5 897 (100 %)	6 918 (100 %)	8 674 (100 %)	7 567 (100 %)
Odvětvové výdaje v tis. Kč					
Bezpečnost státu a právní ochrana	523 (7,55 %)	22 (0,37 %)	61 (0,88 %)	21 (0,24 %)	14 (0,19 %)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	483 (6,98 %)	57 (0,97 %)	1 809 (26,15 %)	2 643 (30,47 %)	39 (0,52 %)
Služby pro obyvatelstvo	3 523 (50,89 %)	2 790 (47,30 %)	2 251 (32,54 %)	2 537 (29,25 %)	2 786 (36,82 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	2 378 (34,35 %)	3 011 (51,05 %)	2 764 (39,95 %)	3 407 (39,28 %)	4 694 (62,04 %)
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	16 (0,23 %)	18 (0,31 %)	33 (0,48 %)	66 (0,76 %)	33 (0,44 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.9 Jindřichovice pod Smrkem

Obecné údaje

Jindřichovice leží ve východní části správního obvodu při hranicích s Polskem. Obcí prochází Jindřichovický hřeben, nejsevernější část Jizerských hor. Z celkové rozlohy 19,1 km² zaujímají 49 % lesy a 45 % zemědělská půda.

Obec má dvě katastrální území a dvě části obce – Jindřichovice pod Smrkem a Dětrichovec. Na jejich území můžeme najít rozptýlenou venkovskou zástavbu, která se soustřeďuje podél Jindřichovického potoka (Město Frýdlant 2014b, s. 88).

Historický pohled

První zprávy o obci pochází z roku 1391. Jedná se o další typickou lesní lánovou ves vzniklou během německé kolonizace. V průběhu staletí se změnil německý název Heinersdorf na Heinersdorf u Tafelfichte a v roce 1923 na Jindřichovice pod Smrkem.

V roce 1963 se k obci připojil Dětrichovec, který potkal stejný osud jako mnohé další obce. Nízký počet obyvatel po druhé světové válce znamenal konec samostatnosti. V roce 1980 se připojily Jindřichovice k Novému Městu pod Smrkem. Toto spojení setrvalo do roku 1990, kdy obec získala opět samostatnost.

V době první republiky patřily Jindřichovice k nejvýznamnějším obcím tehdejšího Frýdlantského okresu. Tento fakt podtrhuje počet obyvatel z roku 1921 (Tabulka 53).

Tabulka 53: Jindřichovice pod Smrkem – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	2 357	2 064	755	913	855	740	587	605

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické ukazatele

Obec má dlouhodobě problém s přirozeným přírůstkem obyvatel, i tak ale byl celkový přírůstek ve třech z pěti let kladný, a to díky migračnímu přírůstku. Dalším problémem je velký počet obyvatel ve věku 65 let a více. Tento ukazatel však bere v potaz i seniory s trvalým pobytem v místním domově důchodců.

Aktuální nezaměstnanost se pohybuje okolo 14 %, přičemž pouhá jedna třetina obyvatel spadá mezi ekonomicky aktivní (Tabulka 54).

Tabulka 54: Jindřichovice pod Smrkem – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	679	683	690	662	659
0–14 let	115	114	125	110	112
15–64 let	433	424	413	397	395
65 let a více	131	145	152	155	152
Průměrný věk	41,9	42,0	41,6	42,4	42,6
Přirozený přírůstek	-6	-5	-12	-15	-10
Migrační přírůstek	10	9	25	-13	7
Celkový přírůstek	4	4	13	-28	-3
Nezaměstnanost (%)	20,6	18,6	21,0	–	14,4 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	33,2 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Obcí vedou dvě silnice III. třídy, a to konkrétně silnice 2915, která spojuje Jindřichovice s Horní Řasnicí, a silnice 29110, která zajišťuje dopravní dostupnost mezi Jindřichovicemi, místní částí Děřichovcem a Novým Městem pod Smrkem. Do obce vede, a zároveň zde končí, železniční trať 039 z Frýdlantu.

Podíl vyjíždějících osob není příliš vysoký (přibližně 12 %). Lidé nejčastěji vyjíždí do sousedního Nového Města, dále pak do Liberce a Frýdlantu (Tabulka 55).

Tabulka 55: Jindřichovice pod Smrkem – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Jindřichovice pod Smrkem	83	47	36			

vyjíždí v rámci okresu	71	38	33	Vzdálenost obce	Horní Řasnice	5,1 km
vyjíždí do jiných krajů	12	9	3		Nové Město pod Smrkem	7,5 km
Obec dojížděly:					Frýdlant	13,5 km
Nové Město pod Smrkem	22	15	7		Liberec	31,9 km
Liberec	20	11	9			
Frýdlant	16	5	11			

Zdroj: Dojížděka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Stejně jako v sousední Horní Řasnici se zde vlaková doprava provozuje pouze omezeně, to znamená 3 vlakové spoje do Frýdlantu a 3 spoje zpět. V případě autobusového spojení jezdí do Frýdlantu 10 přímých spojů a 9 zpět. Do sousedního Nového Města mohou občané využít 3 přímé autobusy a 4 zpáteční.

Vybavenost obce a zájem občanů

Obec se může pochlubit poměrně dobrou vybaveností. Najdeme zde mateřskou školu a nižší stupeň základní školy. Působí zde i praktický lékař. Pro starší lidi z celého okolí slouží domov pro seniory a domov se zvláštním režimem. Pozitivní je rovněž přítomnost pobočky České Pošty.

Tabulka 56: Jindřichovice pod Smrkem – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé
Sociální oblast	domov pro seniory; domov se zvláštním režimem
Kultura	obecní knihovna; muzeum; kulturní zařízení ostatní
Sport	hřiště; tělocvična; stadion otevřený
Poštovní služby	pobočka České pošty

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V obci působí několik spolků. Tím nejstarším je Sbor dobrovolných hasičů Jindřichovice pod Smrkem založený již v roce 1883. O sportovní vyžití v obci se stará fotbalový klub Sokol Jindřichovice pod Smrkem, zatímco o kulturní dění klub žen.

Nejvyšší volební účast v obci zaznamenali v roce 1994, kdy odvolily tři čtvrtiny obyvatel. Od té doby se volební účast snížila, ale stále se pravidelně drží nad 50 % (Tabulka 57).

Tabulka 57: Jindřichovice pod Smrkem – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	74,03	64,36	57,57	58,18	60,26	50,56

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Ve sledovaném období přesahovaly výdaje příjmy pouze v roce 2014. V tomto roce totiž výrazně stouply náklady v odvětví služeb pro obyvatele (meziroční nárůst o 11 milionů Kč). Ve zbylých letech se pohybovaly nejvyšší výdaje v odvětví všeobecné veřejné správy a služby (Tabulka 58).

Tabulka 58: Jindřichovice pod Smrkem – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	17 232	15 961	19 494	21 392	30 883
Výdaje v tis. Kč	15 916 (100 %)	12 652 (100 %)	16 294 (100 %)	18 687 (100 %)	35 261 (100 %)
Odvětvové výdaje:					
bezpečnost státu a právní ochrana	331 (2,08%)	72 (0,57 %)	62 (0,38 %)	387 (2,07 %)	267 (0,76 %)
průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	1 382 (8,68 %)	2 471 (19,53 %)	5 671 (34,80 %)	8 008 (42,85 %)	7 855 (22,28 %)
služby pro obyvatelstvo	2 433 (15,29 %)	2 833 (22,39 %)	3 208 (19,69 %)	2 743 (14,68 %)	13 842 (39,26 %)
všeobecná veřejná správa a služby	10 507 (66,02 %)	7 089 (56,03 %)	7 169 (44,00 %)	7 391 (39,55 %)	13 037 (36,97 %)
zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	1 263 (7,49 %)	136 (1,07 %)	184 (1,13 %)	158 (0,85 %)	260 (0,74 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.10 Krásný Les

Obecné údaje

Obec se nachází v centrální rovinaté části Frýdlantského výběžku na obou březích toku Řasnice. Z celkové rozlohy 13,4 km² zaujímá 70 % zemědělská půda.

Krásný Les se skládá pouze z jednoho katastrálního území a jedné části obce. Zástavba se vyznačuje venkovským charakterem rozptýleného typu (Město Frýdlant 2014b, s. 88).

Historický pohled

Obec vznikla jako lesní lánová ves ve 14. století. Původní německý název Schönwald byl odvozen od polohy vesnice uprostřed lesů a používal se až do roku 1930.

Nejvyšší pokles obyvatel nastal po odsunu německého obyvatelstva po 2. světové válce. Od roku 1980 do roku 1990 tvořila obec součást Řasnice.

Tabulka 59: Krásný Les – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1 102	1 040	582	567	516	442	363	403

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické ukazatele

Obec se dlouhodobě potýká s nulovým až záporným přirozeným přírůstkem. Následkem je úbytek obyvatel v nejmladší věkové skupině 0–14 let. Ve sledovaném období také došlo ke zvýšení průměrného věku o dva roky a snížení nezaměstnanosti, která se v roce 2014 dostala pod hranici 10 %.

Tabulka 60: Krásný Les – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	455	448	427	428	437
0–14 let	77	77	63	57	56
15–64 let	297	299	290	293	301
65 let a více	81	72	74	78	80
Průměrný věk	40,1	39,7	41,3	41,9	42,2
Přirozený přírůstek	-1	0	-7	-2	-2
Migrační přírůstek	13	-7	-3	3	11
Celkový přírůstek	12	-7	-10	1	9
Nezaměstnanost (%)	19,2	16,2	15,2	–	9,0 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	47,5 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Územím obce prochází tři silnice III. třídy. Největší význam z nich má komunikace 2911, která propojuje Krásný Les s Frýdlantem a Dolní Řasnicí. Další komunikace III/2912 spojuje obec s Raspenavou a komunikace III/2913 s Bulovkou. Mimo to prochází obcí železniční trať 039 z Frýdlantu do Jindřichovic pod Smrkem.

Téměř všichni vyjíždějící občané dojíždí v rámci Libereckého okresu. Jak si můžeme všimnout v tabulce (Tabulka 61), největší část z nich jezdí za prací a vzděláním do Frýdlantu.

Tabulka 61: Krásný Les – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Krásný Les	107	78	29	Vzdálenost obce	Dolní Řasnice	0,7 km
vyjíždí v rámci okresu	99	74	25		Bulovka	4,5 km
vyjíždí do jiných krajů	6	3	3		Frýdlant	5,1 km
vyjíždí mimo ČR	2	1	1		Raspenava	6,7 km
Obec dojíždíky:					Nové Město pod Smrkem	8,4 km
Frýdlant	46	28	18		Liberec	24,3 km
Liberec	24	19	5			

Zdroj: Dojíždka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Veřejnou dopravu zajišťují autobusy i vlaky. Na trase z Krásného Lesa do Frýdlantu mohou občané využít v pracovní dny 13 autobusových spojů v obou směrech. Dobrou frekvenci spojů nabízí i železnice, po které denně projede 10 spojů tam a zpět.

Vybavenost obce a zájem občanů

Obec zřizuje mateřskou školu, nižší stupeň základní školy a obecní knihovnu. Bohužel zde nenajdeme žádné zařízení z oblasti zdravotnictví, sociální péče nebo poštovních služeb.

Tabulka 62: Krásný Les – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; kulturní zařízení ostatní
Sport	hřiště; tělocvična
Poštovní služby	žádné zařízení

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V obci působí tři aktivními spolky, mezi které patří fotbalový klub FC Krásný Les, sbor dobrovolných hasičů a Myslivecké sdružení Krásný les.

Největší zájem projevily občané při volbách do obecního zastupitelstva v roce 1994, kdy odvolilo 70 % oprávněných voličů. Údaje v tabulce (Tabulka 63) ukazují, že volební účast zatím vždy přesáhla hranici 55 %.

Tabulka 63: Krásný Les – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	70,37	55,37	59,28	56,74	58,92	66,94

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Ve třech z pěti sledovaných let přesáhly obecní výdaje obecní příjmy. Pokud se podíváme na další údaje v tabulce (Tabulka 64), zjistíme, že největší výdaje šly na odvětví všeobecné veřejné správy a služby. Každoročně na toto odvětví připadne okolo 50 % obecního rozpočtu.

Tabulka 64: Krásný Les – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	5 907	4 962	5 473	5 945	6 496
Výdaje v tis. Kč	5 820 (100 %)	5 124 (100 %)	5 489 (100 %)	6 031 (100 %)	5 483 (100 %)
Odvětvové výdaje:					
bezpečnost státu a právní ochrana	741 (12,74 %)	105 (2,05 %)	104 (1,89 %)	178 (2,95 %)	74 (1,35 %)

průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	318 (5,47 %)	300 (5,85 %)	452 (8,23 %)	595 (9,87 %)	424 (7,73 %)
služby pro obyvatelstvo	1 412 (24,27 %)	1 350 (26,34 %)	1 825 (33,25 %)	2 131 (35,33 %)	1 460 (26,63 %)
všeobecná veřejná správa a služby	3 083 (52,99 %)	2 916 (56,90 %)	2 752 (50,14 %)	2 863 (47,47 %)	3 124 (56,98 %)
zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	264 (4,54 %)	454 (8,86 %)	356 (6,49 %)	264 (4,38 %)	401 (7,31 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.11 Kunratice

Obecné údaje

Kunratice se rozprostírají podél Kunratického potoka v západní části správního obvodu. Přes polovinu z celkové rozlohy 12,4 km² zde zaujímá zemědělská půda.

Obec má pouze jedno katastrální území a jednu část obce vyznačující se rozptýlenou venkovskou zástavbou (Město Frýdlant 2014b, s. 88).

Historický pohled

První zmínka o obci pochází z roku 1377 během kolonizace zdejšího území. Dlouhá staletí nesla ves německý název Kunnersdorf, který byl v roce 1923 počestěn na Kunratice. V roce 1980 se obec připojila k Frýdlantu. Samostatnosti znovu nabyla o 12 let později.

Blízká poloha k Frýdlantu a dostatek zemědělské půdy obci zajistily poměrně vysokou míru dosídlení po 2. světové válce (na rozdíl od některých jiných obcí).

Tabulka 65: Kunratice – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	712	642	416	503	446	420	390	387

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Pokud porovnáme údaje z roku 2009 a 2013, zjistíme, že došlo k celkovému úbytku obyvatelstva, a to kvůli poklesu počtu občanů věkové kategorie 0–14 let a 15–64 let. Naopak v nejstarší skupině obyvatel množství osob přibýlo. V současnosti tato skupina dokonce převažuje nad nejmladší.

Nezaměstnanost od roku 2009 každoročně klesala. Nyní se pohybuje 2 % pod průměrem správního obvodu (Tabulka 66).

Tabulka 66: Kunratice – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	391	389	396	399	378

0–14 let	61	56	58	64	50
15–64 let	285	290	293	284	271
65 let a více	45	43	45	51	57
Průměrný věk	39,9	40,0	40,6	40,3	41,2
Přirozený přírůstek	4	-7	0	4	-4
Migrační přírůstek	-8	5	3	-1	-17
Celkový přírůstek	-4	-2	3	3	-21
Nezaměstnanost (%)	17,48	17,48	13,59	–	8,49 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	45,8 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011
Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Obcí prochází čtyři silnice III. třídy. Z hlediska dopravní intenzity je nejvytíženější komunikace III/03511, která vede z Frýdlantu do Kunratic a odtud dále k hraničnímu přechodu do Polska. Mezi další využívané komunikace patří silnice 0353 ve směru Kunratice – Višňová a silnice 03514 ve směru Kunratice – Dětrichov.

Téměř 95 % vyjíždějících občanů dojíždí za zaměstnáním a vzděláním v rámci okresu, přičemž nejvyhledávanějšími obcemi jsou Frýdlant a Liberec (Tabulka 67).

Tabulka 67: Kunratice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Kunratice	72	49	23	Vzdálenost obce	Heřmanice	3,8 km
vyjíždí v rámci okresu	68	45	23		Dětrichov	4,4 km
vyjíždí do jiných okresů kraje	2	2	0		Frýdlant	4,8 km
vyjíždí mimo ČR	2	2	0		Višňová	5,7 km
Obec dojíždíky:					Liberec	22,0 km
Frýdlant	34	18	16			
Liberec	17	14	3			

Zdroj: Dojíždka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Dopravní obsluhu zajišťují na území obce pouze autobusové spoje (železnice zde byla zrušena v roce 1976). Při cestě do Frýdlantu mohou občané ve všední dny využívat 10 přímých spojů a 9 spojů zpět. Spojení do Liberce zajišťuje 10 autobusových linek v obou směrech.

Vybavenost obce a zájem občanů

V Kunraticích mohou obyvatelé využívat mateřskou školku a nižší stupeň základní školy, dále pak obecní knihovnu, hřiště a tělocvičnu. Bohužel se zde nenachází žádné zdravotnické zařízení ani pobočka České pošty (Tabulka 68, s. 72).

Tabulka 68: Kunratice – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola – pouze nižší stupeň
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; kulturní zařízení ostatní
Sport	hřiště; tělocvična
Poštovní služby	žádné zařízení

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V obci působí fotbalový klub TJ Sokol Kunratice, sbor dobrovolných hasičů a Myslivecké sdružení Kunratice.

Nejvyšší volební účast zaznamenaly, tak jako v mnoha obcích na Frýdlantsku, volby v roce 1994. Z uvedené tabulky (Tabulka 69) lze dále vyzorovat, že volební účast zatím nikdy neklesla pod 50 %.

Tabulka 69: Kunratice – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	75,46	50,00	61,13	60,07	72,88	57,14

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Obecní příjmy se každoročně pohybují okolo 6 milionu Kč, zatímco výdaje bývají zpravidla nižší. Jak si můžeme všimnout v tabulce níže (Tabulka 70), výjimku tvoří rok 2011 a 2012, kdy byl rozpočet mírně deficitní. Dále si můžeme všimnout, že z dlouhodobého hlediska má nejvyšší obecní výdaje odvětví služeb pro obyvatele.

Tabulka 70: Kunratice – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	5 785	6 482	6 949	6 033	6 057
Výdaje v tis. Kč	4 261	6 592	7 103	5 027	5 436
	(100 %)	(100 %)	(100 %)	(100 %)	(100 %)
Odvětvové výdaje:					
Bbezpečnost státu a právní ochrana	333 (7,82 %)	42 (0,64 %)	48 (0,68 %)	453 (9,01 %)	172 (3,16 %)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	112 (2,63 %)	2 811 (42,64 %)	2 472 (34,80 %)	81 (1,61 %)	425 (7,82 %)
Služby pro obyvatelstvo	2 282 (53,56 %)	2 014 (30,55 %)	2 736 (38,52 %)	2 618 (52,08 %)	2 820 (51,87 %)
Všeobecná veřejná správa a služby	1 511 (35,46 %)	1 702 (25,82 %)	1 779 (25,05 %)	1 863 (37,06 %)	1 829 (33,64 %)
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	23 (0,54 %)	24 (0,36 %)	68 (0,96 %)	12 (0,24 %)	176 (3,24 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.12 Lázně Libverda

Obecné údaje

Obec se nachází ve východní části Frýdlantského výběžku v podhůří Jizerských hor. Již z názvu je patrné, že se obec zaměřuje na lázeňství. Celková rozloha obce činí 13,2 km², přičemž 76 % zaujímají lesy.

Lázně Libverda mají jedno katastrální území a jednu část obce. Jako jediné ze zkoumaných obcí se vyznačují kompaktní městskou zástavbou (Město Frýdlant 2014b, s. 88).

Historický pohled

První zmínka o obci pochází z roku 1381. Vedle německého názvu Liebwerda se již od konce 19. století začal používat i současný český název Lázně Libverda. Zajímavostí je, že tou dobou v obci nežili žádní česky mluvící obyvatelé. Šlo tedy nejspíše o marketingový tah, který měl nalákat do obce českou lázeňskou klientelu z vnitrozemí.

Obec přišla o svou samostatnost v roce 1980, kdy se spolu s Bílým Potokem připojila k Hejnicím. Opětovného osamostatnění se dočkala o 10 let později.

Tabulka 71: Lázně Libverda – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	712	719	502	478	450	388	389	456

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Demografická struktura obce vykazuje podobné znaky jako předchozí Kunratice. Můžeme si všimnout (Tabulka 72), že během pěti sledovaných let poklesl počet obyvatel ve věkových skupinách 0–14 let a 15–64 let, zatímco v nejstarší skupině počet obyvatel vzrostl.

Aktuální nezaměstnanost v obci patří vůbec k nejmenší ve správním obvodu. Z uvedených údajů dále vyplývá, že ani v předchozích letech nebyla oproti jiným obcím zdaleka tak vysoká.

Tabulka 72: Lázně Libverda – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	473	450	462	457	449
0–14 let	65	61	66	64	59
15–64 let	351	334	340	333	322
65 let a více	57	55	56	60	68
Průměrný věk	39,1	39,4	40,3	40,9	41,5
Přirozený přírůstek	-2	2	3	-4	4
Migrační přírůstek	22	-25	2	-1	-12

Celkový přírůstek	20	-23	5	-5	-8
Nezaměstnanost (%)	13,36	13,36	12,15	–	8,39 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	45,8 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011
Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Obcí vedou pouze dvě významnější silniční komunikace, a to silnice III/29015, která vede z Hejnic do Lázní Libverda a odtud dále do Nového Města pod Smrkem, pod jehož pověřený obecní úřad obec spadá. Druhou komunikací je silnice III/29013, spojující centrum obce s Raspenavou.

Vyjíždka za prací a vzděláním se uskutečňuje především v rámci okresu. Nejvíce obyvatel dojíždí do sousedních Hejnic, dále pak do Liberce a Frýdlantu (Tabulka 73).

Tabulka 73: Lázně Libverda – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti			
Lázně Libverda	104	68	36	Vzdálenost obce	Hejnice	1,6 km
vyjíždí v rámci okresu	89	59	30		Bílý Potok	4,7 km
vyjíždí do jiných okresů krajů	9	3	6		Raspenava	4,7 km
vyjíždí do jiných krajů	6	6	0		Nové Město pod Smrkem	6,3 km
Obec dojíždíky:					Frýdlant	10,3 km
Hejnice	34	17	17		Liberec	25,1 km
Liberec	31	21	10			
Frýdlant	15	13	2			

Zdroj: Dojíždka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Veřejná doprava se uskutečňuje pouze pomocí pravidelných autobusových linek, které ovšem zajišťují poměrně dobrou dopravní dostupnost. Z pohledu frekvence je nejvytíženější linka do Hejnic – 16 spojů tam a 17 zpět, dále pak do Nového Města pod Smrkem – 15 spojů tam a 14 zpět.

Vybavenost obce a zájem občanů

Jako jediné ze zkoumaných obcí zřizují Lázně Libverda oba stupně základní školy. Pozitivní je také přítomnost poštovních služeb a několika sportovních zařízení. Zdravotnická zařízení se zde však nevyskytují (Tabulka 74, s. 75).

Tabulka 74: Lázně Libverda – vybavenost obce

Školství	mateřská škola; základní škola
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; kulturní zařízení ostatní
Sport	2 hřiště; tělocvična; 3 ostatní zařízení pro tělovýchovu
Poštovní služby	provozovna smluvního partnera České pošty

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V obci působí TJ Sokol Lázně Libverda zaměřený na vytrvalostní běh. Mimo to zde funguje horský spolek, který pravidelně koná turistické výlety, a kynologická organizace zabývající se výcvikem psů. Dále tu nechybí ani sbor dobrovolných hasičů.

Historicky nejnižší volební účast zaznamenaly poslední konané volby v roce 2014, tu nejvyšší pak volby v roce 2002, kdy odvolilo téměř 70 % všech oprávněných voličů.

Tabulka 75: Lázně Libverda – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	58,36	52,92	69,94	40,44	67,20	36,46

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Nejvyšší rozpočet měla obec rok po povodních v roce 2011, kdy se musela vypořádat s napáchanými škodami. Z uvedených údajů (Tabulka 76) lze dále vyzorovat, že byl tento rozpočet třikrát vyšší než v roce předchozím.

Z hlediska odvětvových výdajů vynakládala obec největší množství prostředků v oblasti bezpečnosti státu a právní ochrany (oprava povodňových škod) a ve službách pro obyvatelstvo.

Tabulka 76: Lázně Libverda – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	15 956	47 159	28 981	24 444	20 240
Výdaje v tis. Kč	14 252 (100 %)	48 202 (100 %)	29 873 (100 %)	23 860 (100 %)	22 333 (100 %)
Odvětvové výdaje:					
bezpečnost státu a právní ochrana	1 824 (12,80 %)	35 542 (73,73 %)	2 805 (9,39 %)	9 563 (40,23 %)	4 497 (20,13 %)
průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	1 664 (11,67 %)	1 122 (2,33 %)	17 364 (58,12 %)	2 897 (12,19 %)	8 237 (36,88 %)
služby pro obyvatelstvo	7 595 (53,28 %)	7 696 (15,97 %)	6 526 (21,85 %)	7 698 (32,39 %)	6 884 (30,82 %)
sociální věci a politika zaměstnanosti	555 (3,89 %)	799 (1,66 %)	653 (2,19 %)	256 (1,08 %)	34 (0,15 %)

všeobecná veřejná správa a služby	2 560 (17,96 %)	3 023 (6,27 %)	2 455 (8,22 %)	3 334 (14,03 %)	2 613 (11,70 %)
zemědělství, lesní hospodářství a rybníkářství	56 (0,39 %)	21 (0,04 %)	71 (0,24 %)	22 (0,09 %)	70 (0,31 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

8.13 Pertoltice

Obecné údaje

Pertoltice leží v severní části správního obvodu podél toku Pertoltického potoka. Se svou rozlohou 10,1 km² patří k menším obcím Frýdlantska. Z druhu pozemků převládá zemědělská půda (66 %).

Obec se dělí na dvě katastrální území a dvě části obce – Horní a Dolní Pertoltice. Obě dvě se vyznačují rozptýlenou venkovskou zástavbou (Město Frýdlant 2014b, s. 88).

Historický pohled

O obci najdeme první zmínku koncem 14. století. Původní německý název Berzdorf vznikl spojením jména lokátora a německého výrazu Dorf (vesnice). Současný český název obce se začal používat od roku 1923.

Pertoltice jako takové vznikly až v roce 1950 spojením Horních a Dolních Pertoltic. V roce 1980 se staly součástí Habartic. Tento svazek vydržel do roku 1990.

Od roku 1930 do roku 2001 počet obyvatel neustále klesal, jak si můžeme všimnout v tabulce níže (Tabulka 77). Jedním z důvodů byl odchod německého obyvatelstva po 2. světové válce.

Tabulka 77: Pertoltice – historický počet obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	897	926	438	372	326	269	229	237

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001 (ČSÚ 2003)

Demografické údaje

Obyvatelstvo se vyznačuje poměrně nízkým průměrným věkem. Tato skutečnost je ovlivněna převažující věkovou skupinou 0–14 let nad věkovou skupinou 65 let a více.

Z uvedených údajů (Tabulka 78, s. 77) lze vypočítat, že během sledovaného období klesla nezaměstnanost zhruba o 14 %.

Tabulka 78: Pertoltice – demografické údaje

Údaje k 31. 12.	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	282	287	284	290	286
0–14 let	55	60	57	57	57
15–64 let	193	194	192	197	197
65 let a více	34	33	35	36	32
Průměrný věk	38,5	38,4	38,2	38,7	38,7
Přirozený přírůstek	-1	3	3	1	2
Migrační přírůstek	1	2	-2	5	-6
Celkový přírůstek	0	5	1	6	-4
Nezaměstnanost (%)	26,42	25,47	20,75	–	12,69 ¹
Ekonomicky aktivní obyvatelé (%)	47,8 ²				

¹ údaj za rok 2014; ² údaj ze SLDB 2011

Zdroj: Veřejná databáze (ČSÚ 2014)

Doprava

Centrální částí obce vede silnice I/13, která pokračuje na sever do Habartic a na jih do Bulovky. Druhou významnější komunikací je silnice III/0357 spojující obec se sousední Višňovou.

Zhruba čtvrtina všech obyvatel vyjíždí za prací a vzděláním mimo obec. Převažuje dojíždka v rámci Libereckého okresu, jak ukazují údaje v tabulce (Tabulka 79).

Tabulka 79: Pertoltice – vyjíždějící do zaměstnání a do škol

	Vyjíždějící celkem	Zaměstnané osoby	Žáci a studenti	Vzdálenost obce		
						Habartice
Pertoltice	71	52	19		Bulovka	4,8 km
vyjíždí v rámci okresu	61	47	14		Višňová	5,5 km
vyjíždí do jiných okresů krajů	4	2	2		Černousy	6,3 km
vyjíždí do jiných krajů	6	3	3		Frydlant	7,8 km
Obec dojížd'ky:					Liberec	31,1 km
Frydlant	28	18	10			
Liberec	17	16	1			

Zdroj: Dojíždka do zaměstnání a škol podle SLDB 2011 (ČSÚ 2013); Plánování tras (MAPY.CZ 2015)

Veřejnou dopravu zajišťují pouze autobusy. Na trase Pertoltice – Frydlant jich ve všední dny jezdí celkem 13 a v opačném směru 14. Do sousedních Habartic mohou občané využívat 14 spojů a 16 spojů zpět.

Vybavenost obce a zájem občanů

Vybavenost obce patří k nejhorším v regionu. Není zde žádné školské ani zdravotnické zařízení, které by poskytovalo služby místním občanům. Z hlediska kultury a sportu mohou obyvatelé využívat pouze obecní knihovnu a hřiště (Tabulka 80, s. 78).

Tabulka 80: Pertoltice – vybavenost obce

Školství	žádné zařízení
Zdravotnictví	žádné zařízení
Sociální oblast	žádné zařízení
Kultura	obecní knihovna; kulturní zařízení ostatní
Sport	hřiště
Poštovní služby	žádné zařízení

Zdroj: Městská a obecní statistika (ČSÚ 2015)

V Pertolticích působí celkem čtyři spolky a sdružení. Nechybí zde SDH ani fotbalový klub. Dále v obci funguje Myslivecké sdružení Dolní Pertoltice a Občanské sdružení za ekologické Pertoltice.

Nejvyšší volební účast zaznamenaly volby v roce 1994, kdy odvolilo přes 70 % oprávněných voličů. Dále si můžeme všimnout (Tabulka 81), že volební účast zatím pokaždé překonala 50% hranici.

Tabulka 81: Pertoltice – volební účast do zastupitelstva obce

Rok	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Volební účast (%)	73,29	54,97	61,83	65,87	66,20	57,14

Zdroj: Volby.cz (ČSÚ 2015)

Obecní rozpočet

Pertoltice se snaží o rozpočtovou kázeň, můžeme si tedy všimnout, že všechny sledované rozpočty skončily v přebytku. Pokud se podíváme na další údaje (Tabulka 83), zjistíme, že největší odvětvové výdaje vykazovala všeobecná veřejná správa a služby. Ty se každoročně pohybovaly nad hranicí 2 milionů Kč.

Tabulka 82: Pertoltice – rozpočet obce

	2010	2011	2012	2013	2014
Příjmy v tis. Kč	5 052	6 969	5 195	4 702	5 043
Výdaje v tis. Kč	4 366	6 842	4 655	3 802	4 227
	(100 %)	(100 %)	(100 %)	(100 %)	(100 %)
Odvětvové výdaje:					
bezpečnost státu a právní ochrana	499 (11,43 %)	68 (0,99 %)	63 (1,35 %)	261 (6,86 %)	107 (2,53 %)
průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	71 (1,63 %)	3 280 (47,94 %)	1 127 (24,21 %)	39 (1,03 %)	31 (0,73 %)
služby pro obyvatelstvo	1 026 (23,49 %)	1 169 (17,09 %)	1 166 (25,05 %)	1 347 (35,42 %)	1 857 (43,92 %)
všeobecná veřejná správa a služby	2 771 (63,45 %)	2 325 (33,98 %)	2 299 (49,39 %)	2 156 (56,69 %)	2 233 (52,81 %)

Zdroj: Monitor (MF 2015)

9 Dostupnost vybraných služeb

Jedním z cílů práce bylo vytvoření analýz dostupnosti služeb na území správního obvodu ORP Frýdlant. Dostupností se v tomto případě rozumí vzdálenost, kterou musí občan urazit po silničních komunikacích za konkrétní službou nebo zařízením z oblasti školství, zdravotnictví a poštovních služeb.

Analýzy vznikly pomocí geografického informačního systému ArcGIS 10.2 od společnosti ESRI a několika digitálních vrstev (Tabulka 83).

Tabulka 83: Použité digitální vrstvy

Název vrstvy	Typ geometrie	Digitalizace na podkladu	Zdroje dat a informací
Ordinace lékařů	bod	WMS ZM10	ÚAP; ČLK; ČSK
Školská zařízení	bod	WMS ZM10	ÚAP; MŠMT; stránky obcí
Zařízení poštovních služeb	bod	WMS ZM10	Česká pošta
Silniční komunikace	linie	–	Ředitelství silnic a dálnic ČR
Místní komunikace	linie	WMS ZM10	ČÚZK
Intravilán	polygon	WMS ZM10	ČÚZK

Zdroj: vlastní zpracování

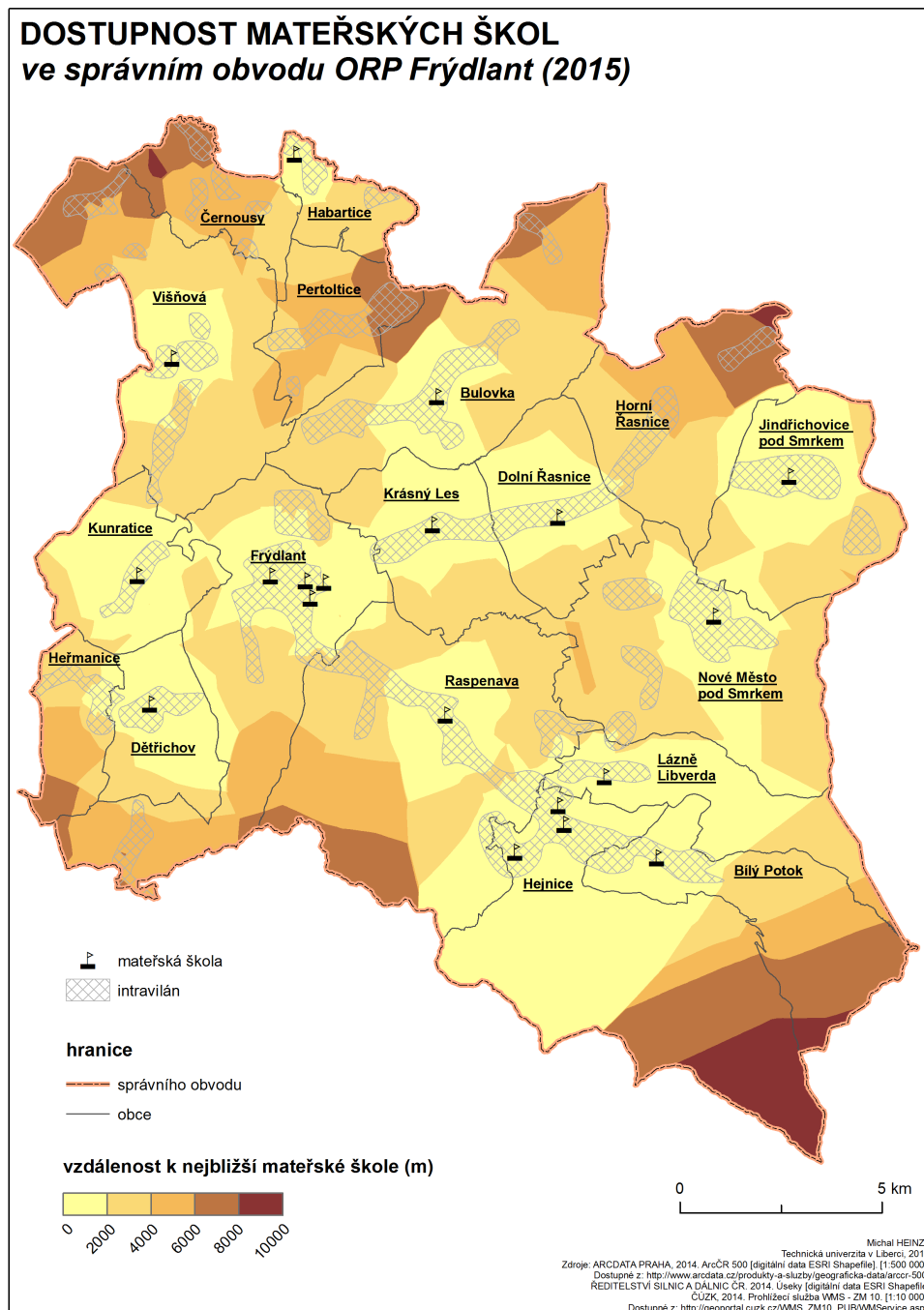
Z výše uvedené tabulky vyplývá, že převážná část vrstev vznikla ruční digitalizací na podkladu Základní mapy ČR v měřítku 1:10 000. Nejdůležitější vrstvou silničních komunikací (silnice I., II., a III. třídy) však poskytlo ŘSD. Samotné vytvoření analýzy se skládalo z několika dílčích kroků:

- vytvoření jednotné vektorové vrstvy silniční sítě
 - spojení vrstvy silničních komunikací a místních komunikací
- konverze vektorové vrstvy silniční sítě do rastrového formátu
 - velikost jednotlivých pixelů nastavena na 10 m
- použití nákladové analýzy Cost Distance
 - pro každý pixel silniční sítě se spočítá vzdálenost k nejbližšímu zařízení
- konverze rastru nákladové analýzy na vektorovou bodovou vrstvu.
- interpolace vektorové bodové vrstvy metodou Inverse Distance Weighting
 - na základě známých hodnot bodů dojde k výpočtu okolních neznámých bodů
 - v místech intravilánu obce jsou výsledky poměrně přesné, zatímco v neobydlených lokalitách bez silniční sítě nemají výsledky reálnou vypovídající hodnotu
- vizualizace výsledků (mapa dostupnosti)
 - nastavení intervalů vzdáleností

9.1 Mateřské školy

Na území správního obvodu se nachází celkem 19 mateřských škol, z nichž čtyři fungují ve Frýdlantě a tři v Hejnicích. Naopak žádnou nenajdeme v Heřmanicích, Horní Řasnici, Pertolticích a Černousích, tedy ve čtyřech nejmenších obcích Frýdlantského výběžku.

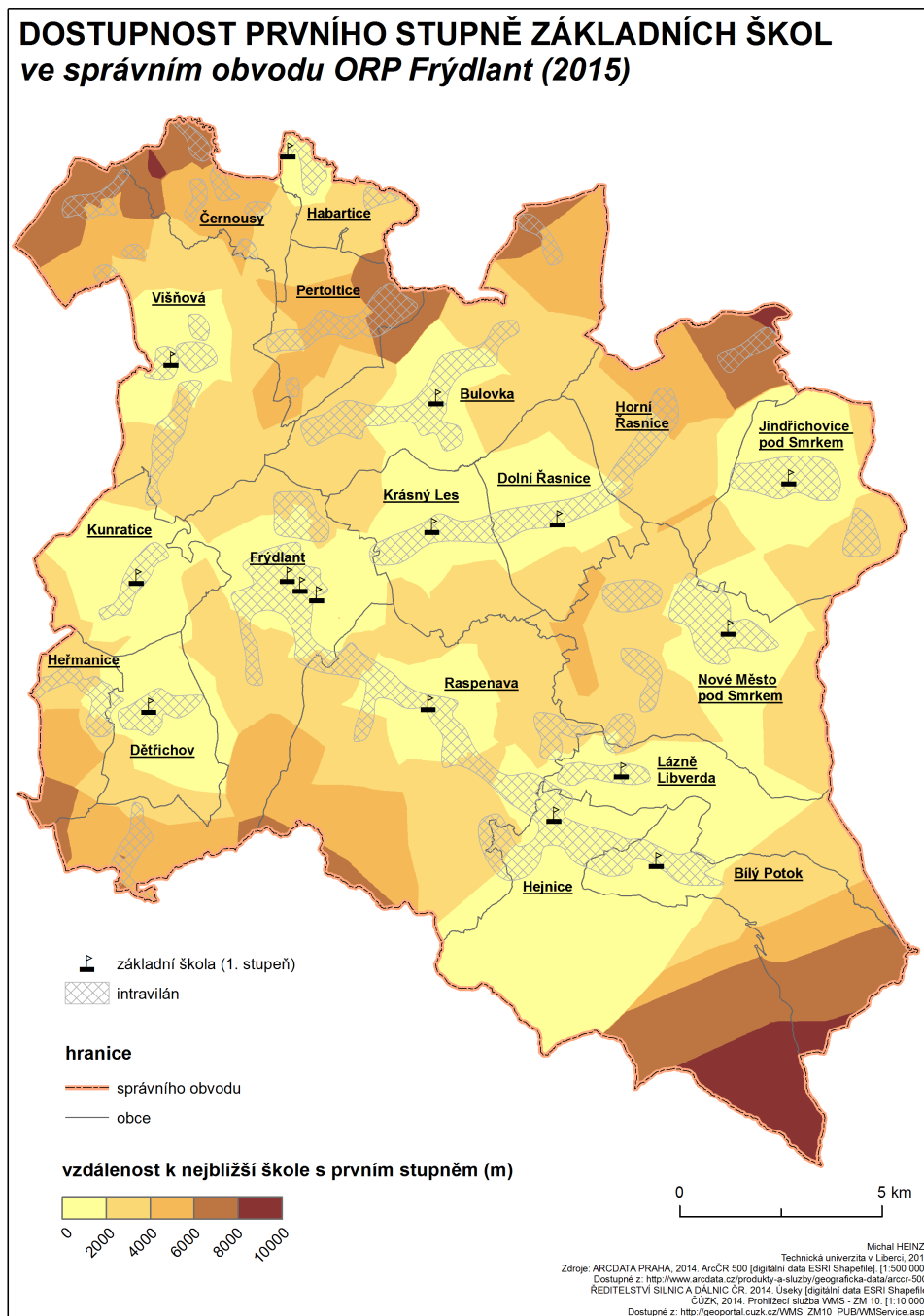
Z přiložené mapy (Obrázek 5) lze vypožorovat, že právě obyvatelé příhraničních částí posledně zmíněných obcí musí absolvovat nejdelsí cestu k mateřské škole (6–8 km).

Obrázek 5: Vzdálenost k nejbližší mateřské škole

9.2 První stupeň základních škol

Rozmístění základních škol s prvním stupněm se téměř shoduje s rozmístěním mateřských škol, a to z toho důvodu, že malé obce většinou provozují obě zařízení společně v jedné budově. Proto je dopravní dostupnost mateřských i základních škol téměř identická.

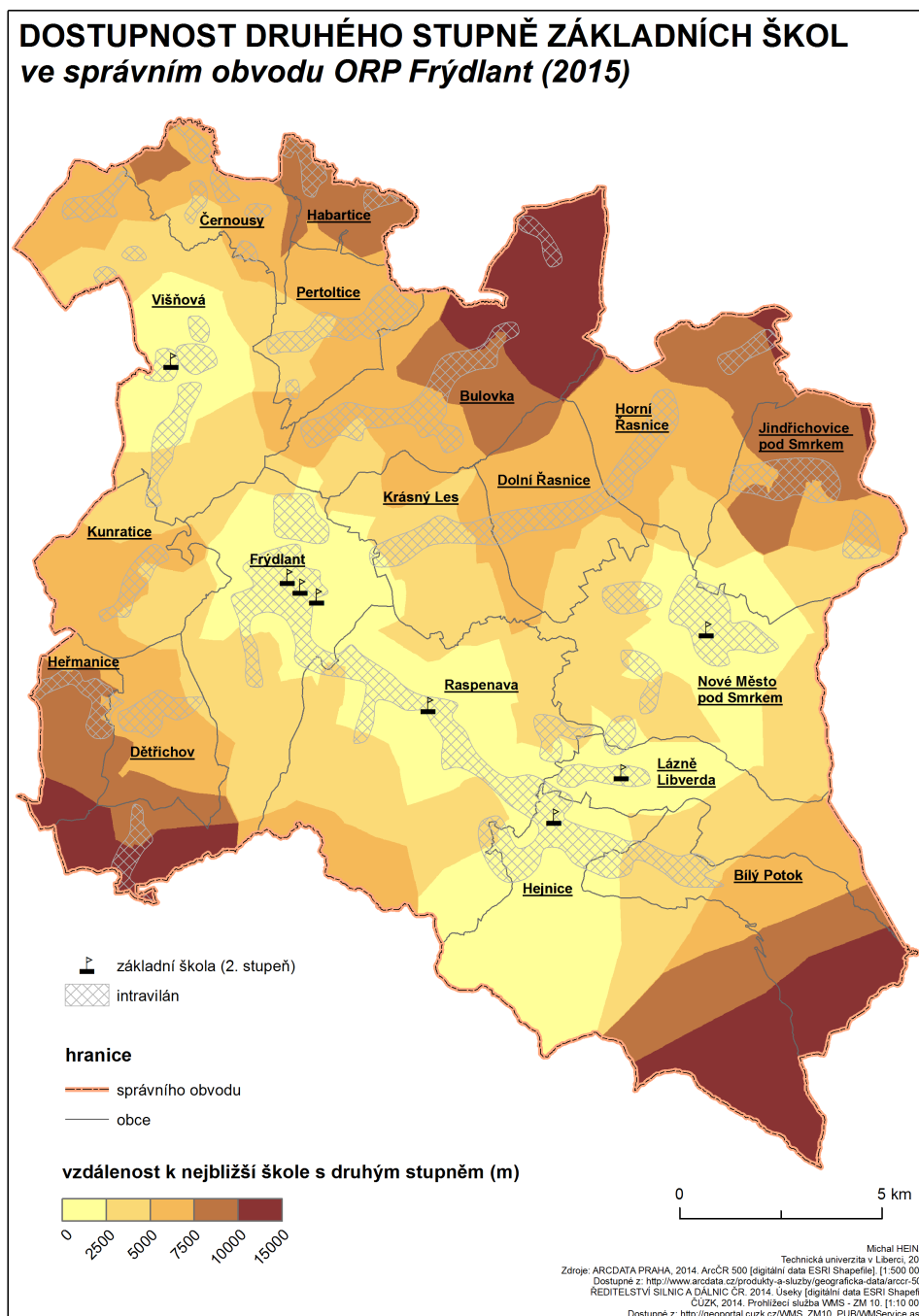

Obrázek 6: Vzdálenost k nejbližší základní škole s prvním stupněm

9.3 Druhý stupeň základních škol

Děti z Frýdlantska mohou využívat pouze osm základních škol s druhým stupněm. Výhodu mají žáci z největších obcí, kde se téměř všechny nachází. Jedinou výjimku v tomto ohledu tvoří Lázně Libverda (450 obyvatel), kde funguje druhý stupeň také.

Největší vzdálenost k základní škole musí absolvovat děti ze severní části Bulovky a nejnižnější části Frýdlantu (10–15 km). Dopravní dostupnost není dobrá ani z Heřmanic, Habartic, Horní Řasnice a Jindřichovic pod Smrkem (7,5–10 km).

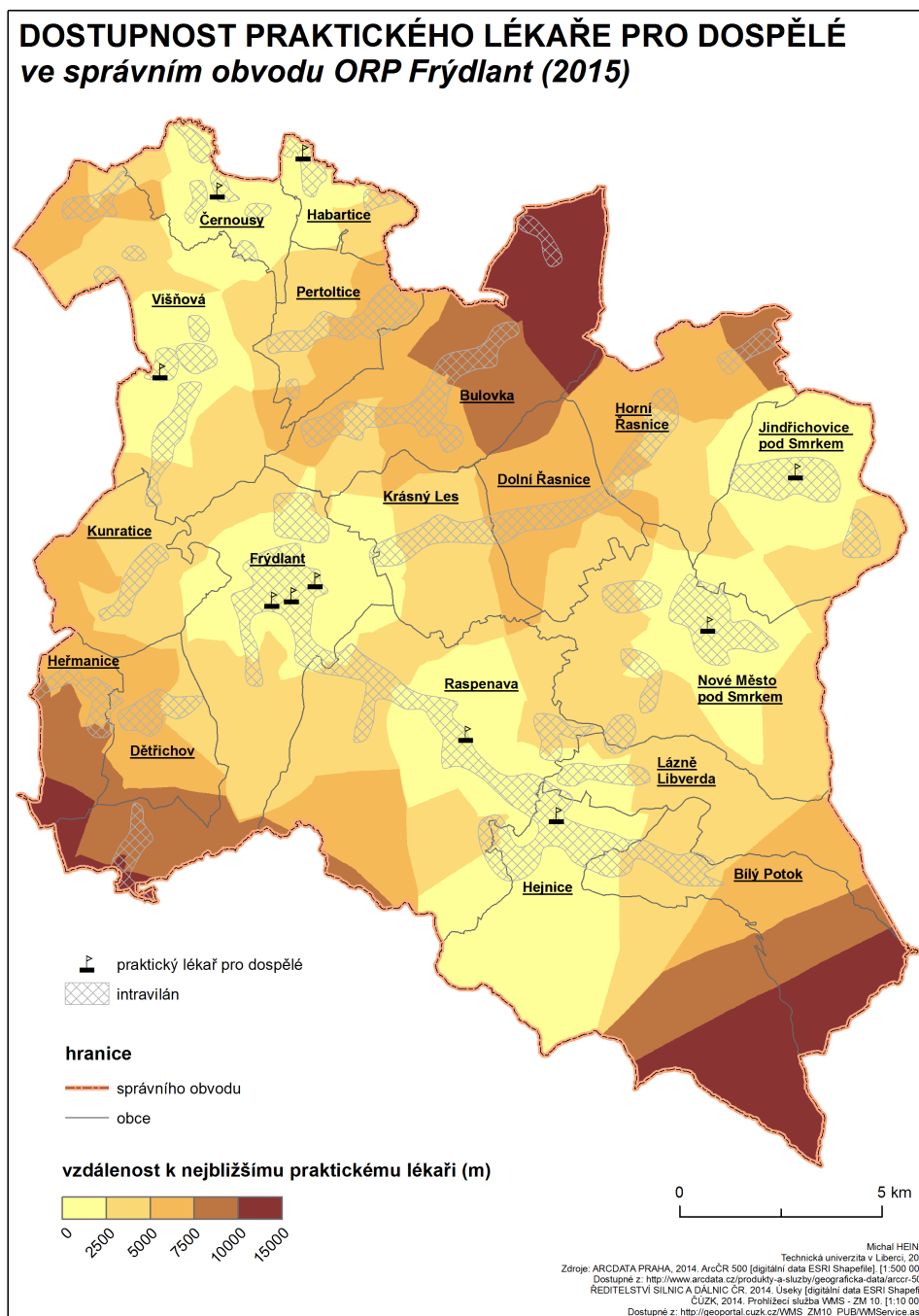

Obrázek 7: Vzdálenost k nejbližší škole s druhým stupněm

9.4 Praktický lékař pro dospělé

Ve Frýdlantském výběžku působí celkem 14 praktických lékařů pro dospělé. Nejvíce z nich ordinuje ve Frýdlantě (5). Na mapě však najdeme pouze tři bodové znaky, protože v jedné budově má ordinaci více lékařů. To samé platí v případě Hejnic (2) a Nového Města pod Smrkem (2).

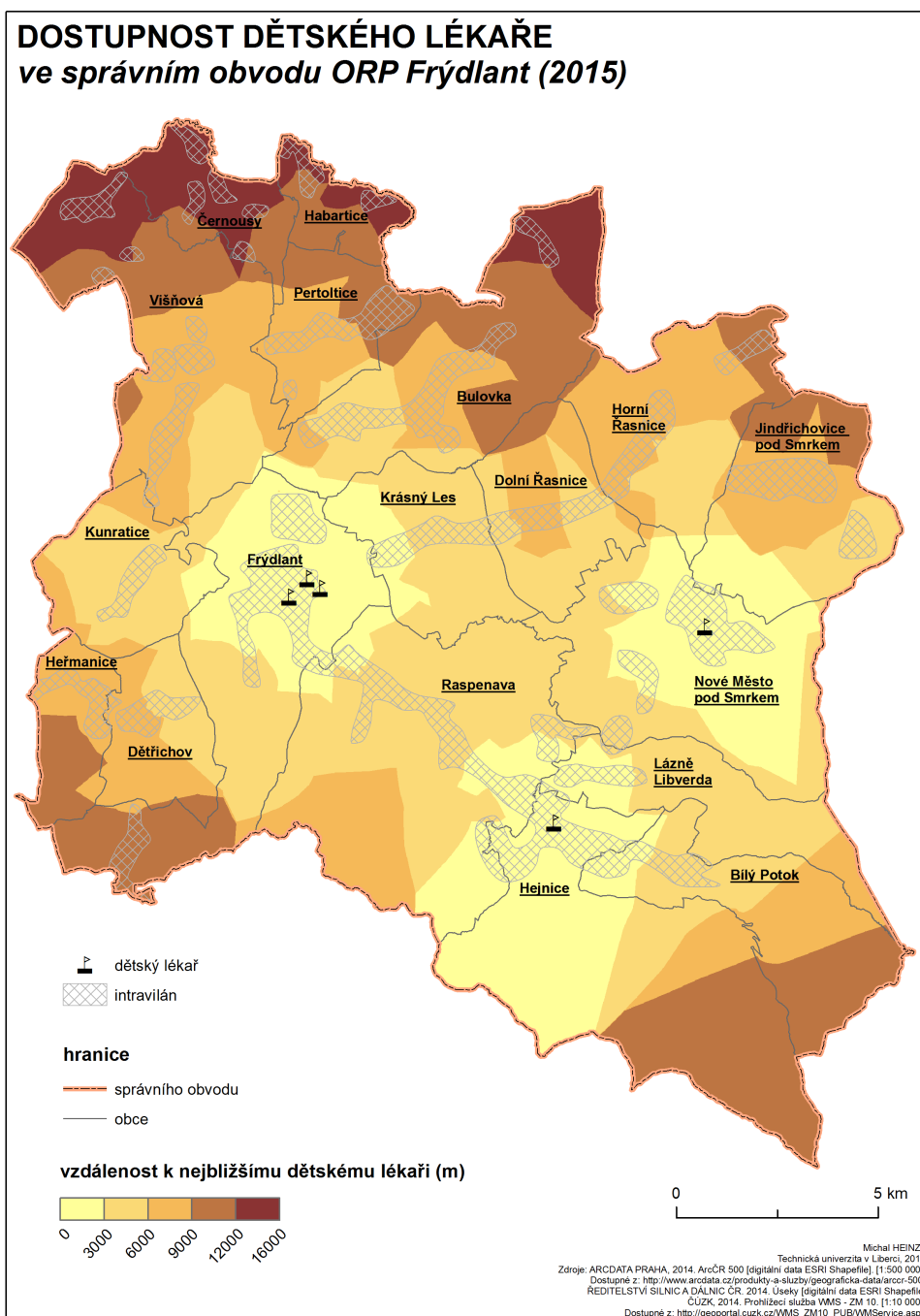
Z hlediska dostupnosti jsou na tom nejhůře obyvatelé Bulovky (část obce Dolní Oldřís), jižní části Frýdlantu (část obce Albrechtice) a Horní Řasnice (část obce Srbská).

Obrázek 8: Vzdálenost k nejbližšímu praktickému lékaři

9.5 Dětský lékař

V celém správním obvodu zajišťuje péči pro děti a mládež pouze pět lékařů. Na přiložené mapě (Obrázek 9) je patrné jejich nerovnoměrné rozmístění. Například v severní části zkoumaného území neordinuje ani jeden dětský lékař. Kvůli této skutečnosti musí dojíždět děti z Višňové, Černous, Habartic a Bulovky za svým lékařem i více než 12 km.

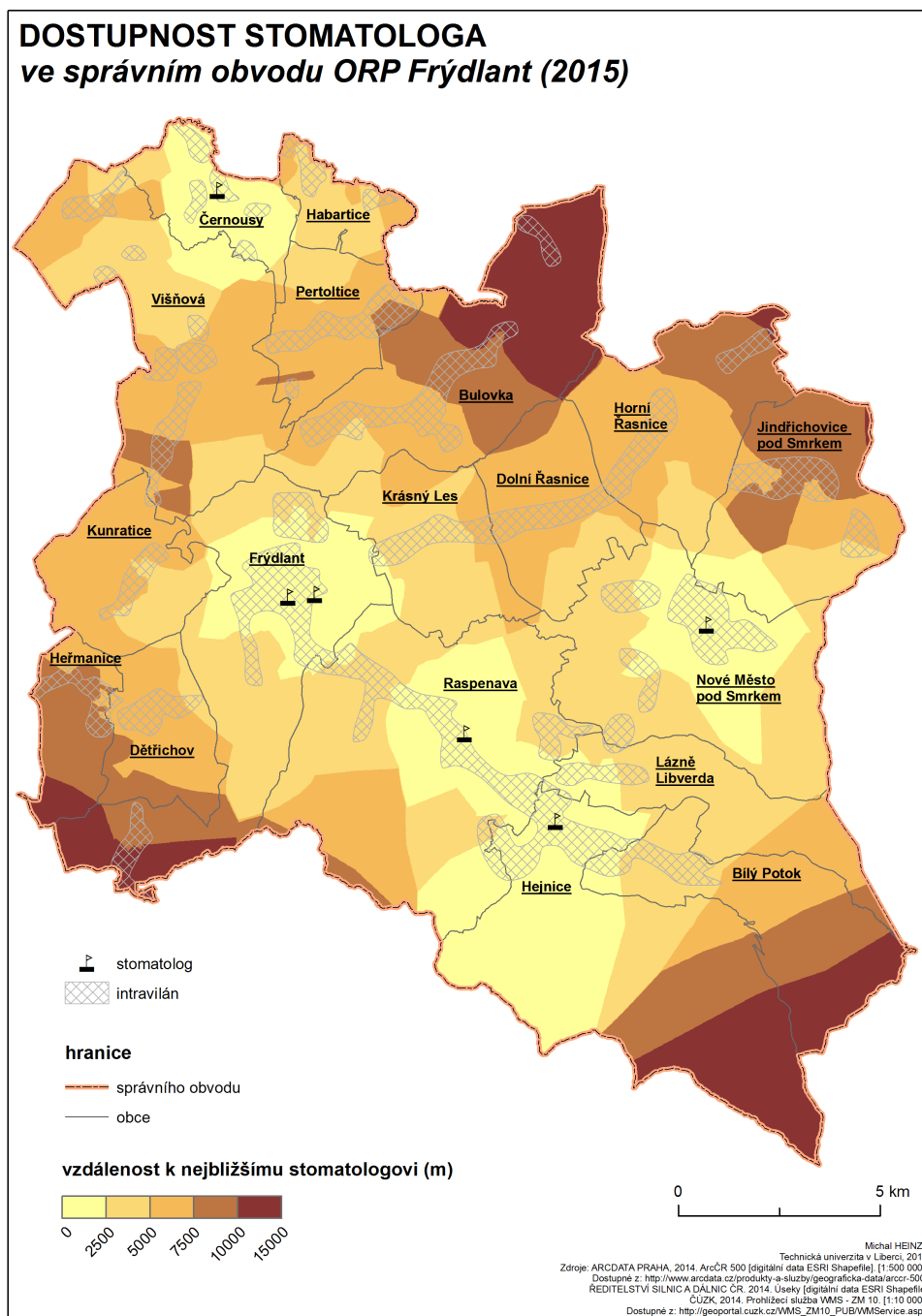

Obrázek 9: Vzdálenost k nejbližšímu dětskému lékaři

9.6 Stomatolog

Počet a rozmístění stomatologů je lepší než v případě dětských lékařů. Svou ordinaci zde provozuje sedm zubařů, z nichž tři působí ve Frýdlantě. Pozitivní je přítomnost ordinace v Černousích, díky které občané nejsevernější části výběžku nemusí dojíždět o několik kilometrů dál do Frýdlantu.

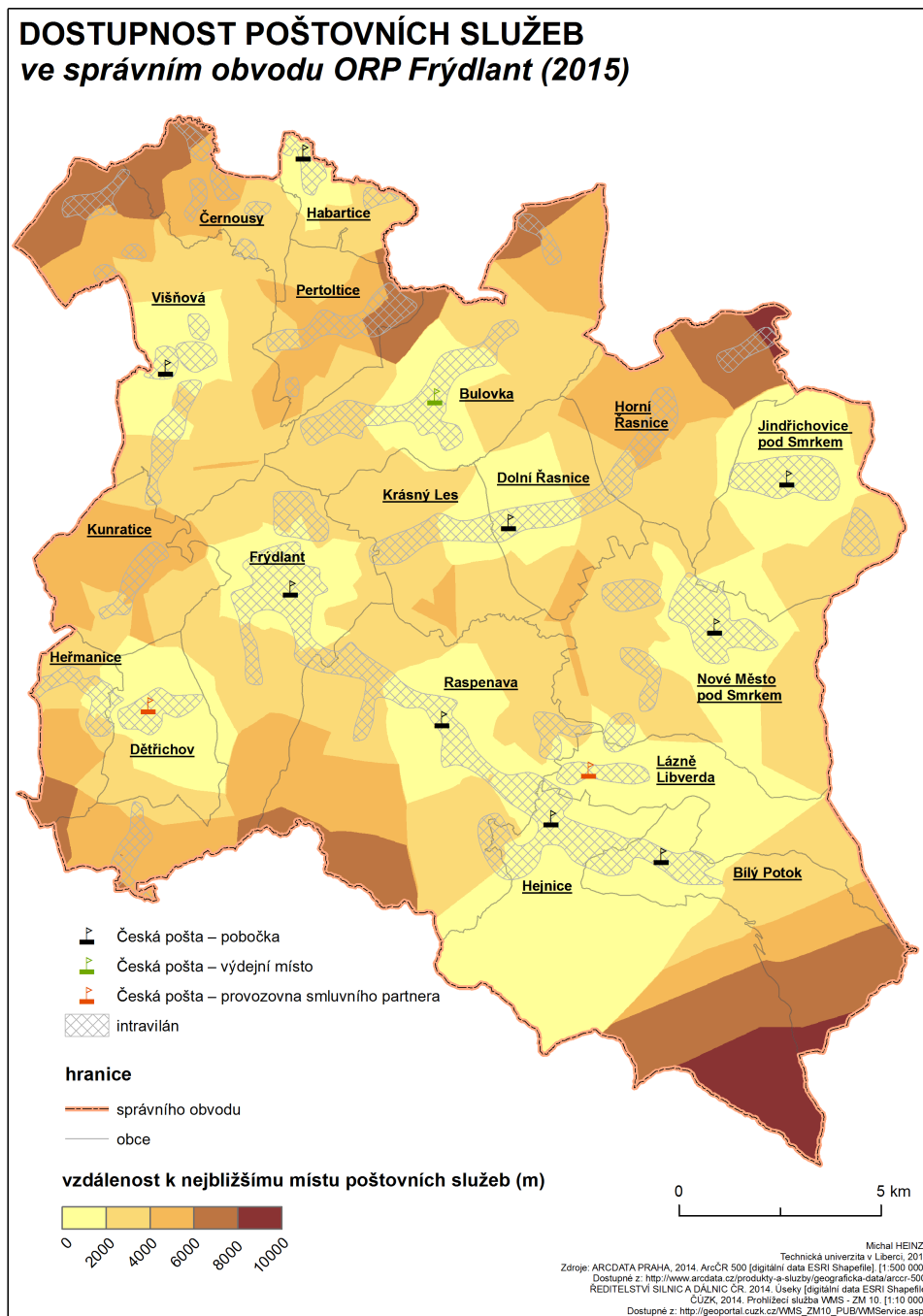
Podle mapy dostupnosti (Obrázek 10) je nejhorší dostupnost z Bulovky a jižní části Frýdlantu (10–15 km).

Obrázek 10: Vzdálenost k nejbližšímu stomatologovi

9.7 Poštovní služby

Největší zastoupení z hlediska poštovních služeb mají klasické pobočky České pošty (9). Najdeme zde i dvě provozovny smluvního partnera, které se oproti standardním pobočkám ČP liší v tom, že fungují většinou společně s jiným zařízením nebo službou (např. prodejnou potravin). Vůbec nejmenší sortiment služeb poskytuje výdejní místo v Bulovce, které má otevřeno pouze jednu hodinu denně.

Obrázek 11: Vzdálenost k nejbližšímu místu poštovních služeb

10 Navrhované změny v uspořádání obcí

Na základě vyhotovených profilů a provedených analýz dostupnosti jsem rozdělil zkoumané obce do dvou skupin. První z nich tvoří obce, které se jeví jako vhodné ke sloučení nebo připojení. V jejich případě převažují argumenty pro sloučení. Do druhé skupiny jsem zařadil ty, u nichž jsou argumenty více vyrovnané, s tím že u každé obce najdeme minimálně jeden pádný důvod, proč územní změnu neprovést.

10.1 První skupina obcí

Bílý Potok

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Hejnicím, Lázním Libverda a Kořenovu (SO ORP Jablonec nad Nisou).
- Na základě níže uvedených argumentů (Tabulka 84) doporučuji obec připojit k **Hejnicím**.

Tabulka 84: Argumenty pro a proti připojení Bílého Potoka

Argumenty pro připojení	Argumenty proti připojení
✓ zástavba obou obcí plynule navazuje	✗ rozpočet skončil ve 4 z 5 sledovaných let v kladných číslech
✓ v historii byl Bílý Potok 2x součástí Hejnic	✗ přítomnost mateřské školy a prvního stupně základní školy
✓ nejvyšší rozpočtové výdaje ve sledovaných letech tvořilo odvětví veřejné správy (4,6 mil. Kč)	✗ přítomnost pobočky České pošty
✓ nejbližší druhý stupeň základní školy se nachází v Hejnicích	
✓ nejbližší praktický lékař, dětský lékař a stomatolog je v Hejnicích	
✓ 50 % vyjíždějících žáků dojíždí za vzděláním do Hejnic	
✓ propojení obou obcí z hlediska veřejné dopravy je na velmi dobré úrovni	
✓ vzdálenost obou obecních úřadů je přijatelná (3,3 km)	

Zdroj: vlastní zpracování

Dolní Řasnice

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Bulovce, Horní Řasnici, Krásnému Lesu a Novému Městu pod Smrkem.
- Na základě uvedených argumentů (Tabulka 85, s. 89) doporučuji obec sloučit s **Horní Řasnicí a Krásným Lesem** (obnovení jedné velké Řasnice).

Tabulka 85: Argumenty pro a proti sloučení Dolní Řasnice

Argumenty pro sloučení	Argumenty proti sloučení
✓ dříve byly všechny tři obce součástí Řasnice	✗ všechny sledované rozpočty Dolní Řasnice skončily přebytkem
✓ zástavba Horní Řasnice i Krásného lesa navazuje na zástavbu obce	✗ nejvyšší obecní výdaje v odvětví služeb pro obyvatelstvo
✓ nenachází se zde zdravotnické zařízení – nejbližší ve Frýdlantě nebo Novém Městě	✗ dobrá demografická struktura (převládá věková skupina 0–14 let nad skupinou 65 let; nízký průměrný věk obyvatel)
✓ nenachází se zde druhý stupeň základní školy – nejbližší ve Frýdlantě nebo Novém Městě	✗ přítomnost mateřské školy a prvního stupně základní školy
✓ dobré spojení všech tří obcí z hlediska veřejné dopravy	✗ přítomnost pobočky České pošty

Zdroj: vlastní zpracování

Heřmanice

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Dětrichovu, Kunraticím, Frýdlantu a Chrastavě (SO ORP Liberec).
- Na základě níže uvedených argumentů (Tabulka 86) doporučuji obec připojit k **Dětrichovu**.

Tabulka 86: Argumenty pro a proti připojení Heřmanic

Argumenty pro připojení	Argumenty proti připojení
✓ zástavba obou obcí na sebe téměř navazuje	✗ občané mají zájem o obecní politiku (průměrná volební účast 68 %)
✓ v historii byla obec dlouho součástí Dětrichova	
✓ tři z pěti sledovaných rozpočtů skončilo ve ztrátě (financování povodňových škod)	
✓ nenachází se zde žádné školské zařízení – nejbližší v Dětrichově	
✓ špatná dostupnost 2. stupně základní školy (6–8 km)	
✓ nenachází se zde žádné zdravotnické zařízení – nejbližší ve Frýdlantě	
✓ nenachází se zde žádné zařízení poštovních služeb – nejbližší v Dětrichově	
✓ obyvatelstvo obce stárne (převládá věková skupina 65 let a více nad skupinou 0–14 let; ve sledovaném období 2009–2013 se zvýšil průměrný věk o 2,2 let;)	
✓ propojení obou obcí z hlediska veřejné dopravy je na dobré úrovni	
✓ vzdálenost obou obecních úřadů je přijatelná (2,7 km)	

Zdroj: vlastní zpracování

Horní Řasnice

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce s Bulovkou, Dolní Řasnicí, Jindřichovicemi pod Smrkem a Novým Městem pod Smrkem.
- Na základě níže uvedených argumentů (Tabulka 87) doporučuji obec sloučit s **Dolní Řasnicí a Krásným Lesem** (obnovení jedné velké Řasnice).

Tabulka 87: Argumenty pro a proti sloučení Horní Řasnice

Argumenty pro sloučení	Argumenty proti sloučení
✓ zástavba Horní a Dolní Řasnice na sebe navazuje	✗ občané mají zájem o obecní politiku (průměrná volební účast 68 %)
✓ dříve byly všechny tři obce součástí Řasnice	
✓ nejvyšší rozpočtové výdaje ve sledovaných letech tvořilo odvětví veřejné správy (3,2 mil. Kč)	
✓ nenachází se zde žádné školské zařízení – nejbližší v Dolní Řasnici	
✓ nenachází se zde žádné zdravotnické zařízení – nejbližší v Jindřichovicích pod Smrkem	
✓ nenachází se zde žádné zařízení poštovních služeb – nejbližší v Dolní Řasnici	
✓ špatná vzdálenostní dostupnost mateřské školy, základní školy, poštovních služeb a lékaře	
✓ ve sledovaném období 2009–2013 každoročně klesal počet obyvatel	
✓ obyvatelstvo obce stárne (došlo k vyrovnání počtu občanů v nejmladší a nejstarší věkové skupině; ve sledovaném období 2009–2013 se zvýšil průměrný věk o 3,3 let)	
✓ propojení obou z hlediska veřejné dopravy je na dobré úrovni	

Zdroj: vlastní zpracování

Krásný Les

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce s Bulovkou, Dolní Řasnicí, Frýdlantem, Novým Městem pod Smrkem a Raspenavou.
- Na základě níže uvedených argumentů (Tabulka 88) doporučuji obec sloučit s **Dolní a Horní Řasnicí** (obnovení jedné velké Řasnice).

Tabulka 88: Argumenty pro a proti sloučení Krásného Lesa

Argumenty pro sloučení	Argumenty proti sloučení
✓ zástavba Krásného Lesa a Dolní Řasnice na sebe navazuje	✗ přítomnost mateřské školy a prvního stupně základní školy
✓ dříve byly všechny tři obce součástí Řasnice	
✓ nejvyšší rozpočtové výdaje ve sledovaných letech tvořilo odvětví veřejné správy (2,9 mil. Kč)	

✓	tři z pěti sledovaných rozpočtů skončilo ve ztrátě	
✓	nenachází se zde žádné zařízení poštovních služeb – nejbližší v Dolní Řasnici nebo ve Frýdlantě	
✓	chybí zde druhý stupeň základní školy – nejbližší ve Frýdlantě	
✓	nenachází se zde žádné zdravotnické zařízení – nejbližší ve Frýdlantě	
✓	obyvatelstvo obce stárne (převládá věková skupina 65 let a více nad skupinou 0–14 let; ve sledovaném období 2009–2013 se zvýšil průměrný věk o 2,1 roky)	
✓	dobré dopravní spojení mezi obcemi	

Zdroj: vlastní zpracování

Pertoltice

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Bulovce, Černousům, Habarticím a Višňové.
- Na základě níže uvedených argumentů (Tabulka 89) doporučuji připojit obec k **Habarticím**, a to i přesto, že na sebe zástavby obou obcí nenavazují.

Tabulka 89: Argumenty pro a proti připojení Pertoltic

Argumenty pro připojení	Argumenty proti připojení
✓ dříve součást Habartic	✗ zástavba obcí na sebe nenavazuje
✓ nejvyšší rozpočtové výdaje ve sledovaných letech tvořilo odvětví veřejné správy (2,3 mil. Kč)	✗ dobrá demografická struktura (převládá věková skupina 0–14 let nad skupinou 65 let; nízký průměrný věk obyvatel)
✓ nenachází se zde žádné zdravotnické zařízení – nejbližší v Habarticích	✗ od roku 2001 se počet obyvatel celkově zvýšil
✓ nenachází se zde žádné školské zařízení – nejbližší v Habarticích	
✓ nenachází se zde žádné zařízení poštovních služeb – nejbližší v Habarticích	
✓ špatná vzdálenostní dostupnost mateřské školy, základní školy	
✓ dobré dopravní spojení mezi oběma obcemi	

Zdroj: vlastní zpracování

10.2 Druhá skupina obcí

Bulovka

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Dolní Řasnici, Frýdlantu, Krásnému Lesu, Horní Řasnici, Pertolticím a Višňové.
- Vzhledem k velké rozloze (28,9 km²) a poloze jednotlivých částí obce nedoporučuji žádnou územní změnu.

Tabulka 90: Argumenty pro a proti sloučení Bulovky

Argumenty pro sloučení	Argumenty proti sloučení
✓ nenachází se zde druhý stupeň základní školy – nejbližší ve Frýdlantě nebo ve Višňové	✗ obec si v historii udržela svou samostatnost
✓ nenachází se zde žádné zdravotnické zařízení – nejbližší v Habarticích	✗ protáhly tvar obce – okrajové části jsou vzdáleny několik km od centra obce
✓ funguje zde pouze výdejní místo České pošty	✗ nejvyšší obecní výdaje v odvětví služeb pro obyvatelstvo
✓ 40 % vyjíždějících zaměstnaných osob dojíždí do Frýdlantu	✗ všechny sledované rozpočty skončily přebytkem
✓ 53 % vyjíždějících žáků dojíždí za vzděláním do Frýdlantu	✗ přítomnost mateřské školy a prvního stupně základní školy
✓ špatná vzdálenostní dostupnost zdravotnických zařízení	✗ dobrá demografická struktura (převládá věková skupina 0–14 let nad skupinou 65 let; nízký průměrný věk obyvatel)

Zdroj: vlastní zpracování

Černousy

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Habarticím, Pertolticím a Višňové.
- Samotná obec se dělí na tři části, přičemž dvě mají blíže k Habarticím a jedna k Višňové.
- Z hlediska veřejné dopravy je však výrazně lepší spojení do Višňové.
- Pro připojení k Višňové hovoří i historické hledisko.
- Samotná Višňová se však skládá z devíti částí obcí a zabírá 30 km², připojením by tedy nejspíše došlo k vytvoření jedné velké nefungující obce.
- Proto možnost připojení k **Višňové** nedoporučuji.

Tabulka 91: Argumenty pro a proti připojení Černous

Argumenty pro připojení	Argumenty proti připojení
✓ historické spojení s Višňovou	✗ rozpočet skončil ve 4 z 5 sledovaných let v kladných číslech
✓ nejvyšší rozpočtové výdaje ve sledovaných letech tvořilo odvětví veřejné správy (2,1 mil. Kč)	✗ zástavby obcí na sebe nenavazují
✓ nenachází se zde žádné školské zařízení – nejbližší ve Višňové nebo Habarticích	✗ přítomnost praktického lékaře

✓ nenachází se zde žádné zařízení poštovních služeb – nejbližší ve Višňové nebo Habartících	✗ přítomnost stomatologa
✓ 30 % vyjíždějících zaměstnaných osob dojíždí do Višňové	✗ občané mají zájem o obecní politiku (průměrná volební účast 65 %)
✓ 33 % vyjíždějících žáků dojíždí za vzděláním do Višňové	
✓ existence přímého dopravního spojení mezi oběma obcemi	

Zdroj: vlastní zpracování

Jindřichovice pod Smrkem

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Horní Řasnici a Novému Městu pod Smrkem.
- Reálně se jeví možnost připojení k **Novému Městu pod Smrkem**.
- Jelikož jsou od sebe jednotlivá centra vzdálena 7,5 km a zástavby spolu nesousední, tuto variantu nedoporučuji.

Tabulka 92: Argumenty pro a proti připojení Jindřichovic

Argumenty pro připojení	Argumenty proti připojení
✓ dříve součástí Nového Města	✗ zástavby obcí na sebe nenasazují
✓ nejvyšší rozpočtové výdaje ve sledovaných letech tvořilo odvětví veřejné správy (9 mil. Kč)	✗ rozpočet skončil ve 4 z 5 sledovaných let v kladných číslech
✓ obyvatelstvo obce stárne (převládá věková skupina 65 let a více nad skupinou 0–14 let; vysoký průměrný věk obyvatel)	✗ přítomnost mateřské školy a prvního stupně základní školy
✓ nenachází se zde druhý stupeň základní školy	✗ přítomnost pobočky České pošty
✓ 31 % vyjíždějících zaměstnaných osob dojíždí do Nového Města	✗ přítomnost praktického lékaře
	✗ občané mají zájem o obecní politiku (průměrná volební účast 61 %)
	✗ vzdálenost center obcí 7,5 km

Zdroj: vlastní zpracování

Kunratice

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Dětrichovu, Heřmanicím, Frýdlantu a Višňové.
- Reálně se jeví možnost připojení k **Frýdlantu**, tuto variantu ovšem nedoporučuji, protože zástavby obcí nesousedí a obec vynakládá nejvíce financí na služby pro obyvatelstvo.

Tabulka 93: Argumenty pro a proti připojení Kunratic

Argumenty pro připojení	Argumenty proti připojení
✓ dříve součást Frýdlantů	✗ zástavba obcí na sebe nenasazuje
✓ nenachází se zde druhý stupeň základní školy	✗ přítomnost mateřské školy a prvního stupně základní školy

✓ nenachází se zde žádné zdravotnické zařízení – nejbližší ve Frýdlantě	✗ nejvyšší obecní výdaje v odvětví služeb pro obyvatelstvo
✓ nenachází se zde žádné poštovní služby – nejbližší ve Frýdlantě	✗ občané mají zájem o obecní politiku (průměrná volební účast 62,8 %)
✓ obyvatelstvo obce stárne (převládá věková skupina 65 let a více nad skupinou 0–14 let; vysoký průměrný věk obyvatel)	
✓ 36 % vyjíždějících zaměstnaných osob dojíždí do Frýdlantu	
✓ 69 % vyjíždějících žáků dojíždí za vzděláním do Frýdlantu	
✓ existence přímého dopravního spojení mezi oběma obcemi	

Zdroj: vlastní zpracování

Lázně Libverda

- Zákon umožňuje sloučení nebo připojení obce k Bílému Potoku, Hejnicím, Novému Městu pod Smrkem a Raspenavě.
- Jako jediná smysluplná územní změna se jeví připojení k **Hejnicím**.
- Vzhledem k jedinečnému lázeňskému charakteru obce a kompaktní městské zástavbě tuto variantu nedoporučuji.

Tabulka 94: Argumenty pro a proti připojení Lázní Libverda

Argumenty pro připojení	Argumenty proti připojení
✓ dříve součást Hejnic	✗ kompaktní městská zástavba
✓ tři z pěti sledovaných rozpočtů skončilo ve ztrátě	✗ jedinečný lázeňský charakter obce
✓ nenachází se zde žádné zdravotnické zařízení – nejbližší v Hejnicích	✗ nejvyšší obecní výdaje v odvětví služeb pro obyvatelstvo
✓ obyvatelstvo obce stárne (převládá věková skupina 65 let a více nad skupinou 0–14 let; ve sledovaném období 2009–2013 se zvýšil průměrný věk o 2,1 let)	✗ přítomnost mateřské školy i základní školy s druhým stupněm
✓ 25 % vyjíždějících zaměstnaných osob dojíždí do Hejnic	✗ přítomnost poštovních služeb
✓ 47 % vyjíždějících žáků dojíždí za vzděláním do Hejnic	
✓ dobré spojení z hlediska veřejné dopravy	

Zdroj: vlastní zpracování

10.3 Vyhodnocení

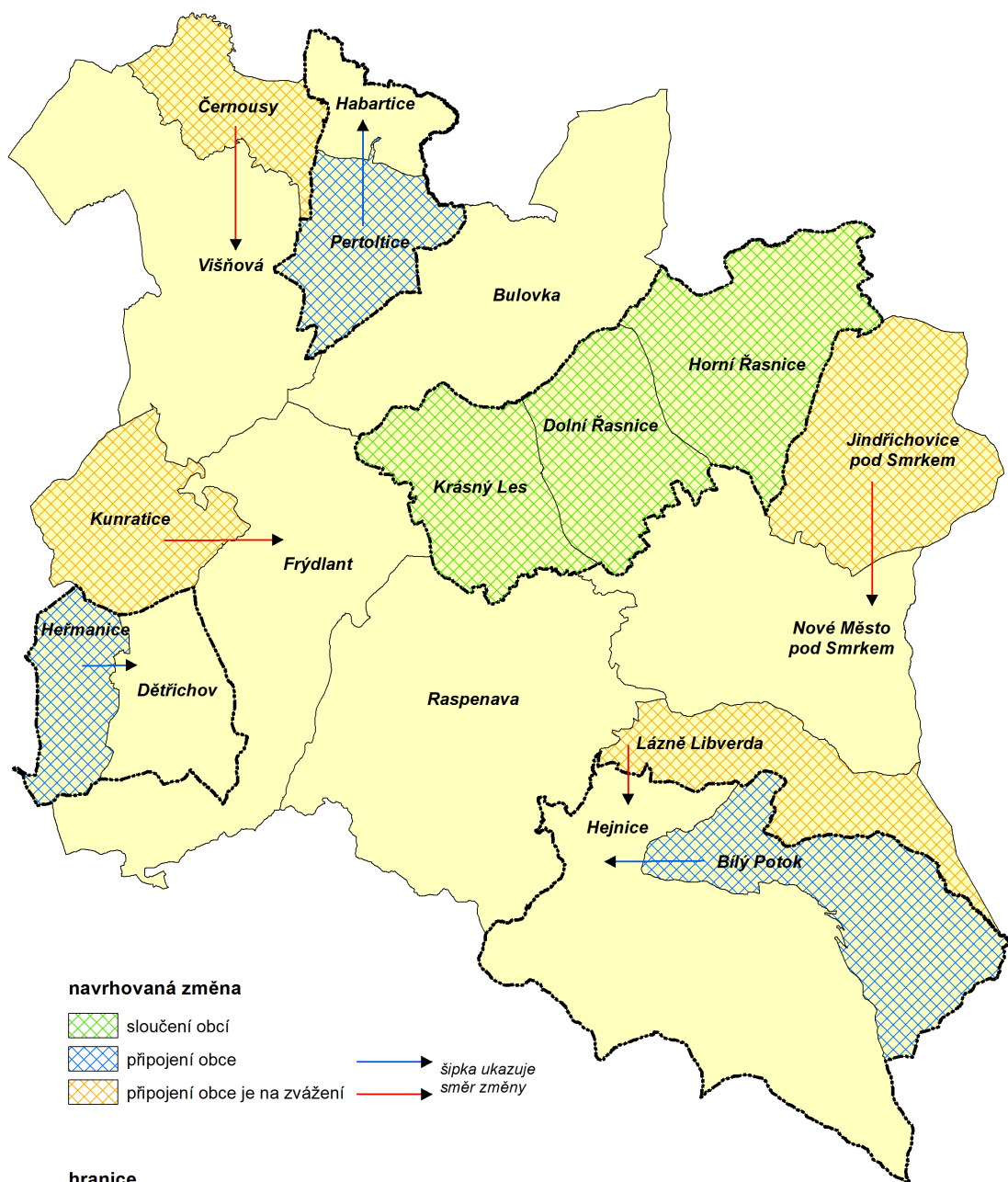
Nejčastější argument hovořící ve prospěch územní změny je skutečnost, že jednotlivé zástavby obcí na sebe navazují. Dalším často zmiňovaným argumentem je i historické hledisko (obce spolu byly dříve sloučené). Podstatnou roli hrají také obecní výdaje. Ukázalo se, že u čtyř ze šesti obcí, u nichž je navrhovaná územní změna, tvoří nejvyšší výdaje veřejná správa. To je i případ Pertoltic (286 obyvatel), které každoročně utratí v průměru 51 % svých financí za administrativní chod obce. Díky této skutečnosti je navrhovanou změnou připojení k Habarticím, a to i přesto, že v tomto jediném případě na sebe zástavby obcí nenavazují.

Ve složitém postavení se ocitá Dolní Řasnice. V jejím případě jsou argumenty pro a proti územní změně v rovnováze, ale vzhledem k situaci v sousedních dvou obcích (Horní Řasnici a Krásném Lese) se jeví jako nejlepší řešení sloučení všech tří (zástavby na sebe navazují; obce spolu byly dříve sloučené). Dohromady budou disponovat větší sumou obecních peněz a místo tří obecních úřadů budou provozovat pouze jeden. Z této peněžní úspory by se mohla například financovat základní škola s druhým stupněm, která v ani jedné obci není.

U některých municipalit je územní změna na zvážení jako v případě Kunratic (Obrázek 12, s. 95). Ačkoliv převažují argumenty pro připojení obce k Frýdlantu, existují také protiargumenty, které dělají proces územní změny nejednoznačný (nejvyšší výdaje v odvětví služeb pro obyvatele; zástavby obcí nesousedí). Z toho důvodu územní změnu nedoporučuji. Se stejným problémem se potýkají i Lázně Libverda, kde rovněž převažují argumenty pro připojení obce. Na druhou stranu, obec se vyznačuje jedinečným lázeňským charakterem a městskou kompaktní zástavbou. Tyto skutečnosti znesnadňují celý proces rozhodování.

Celkově tedy záleží na tom, jak velkou prioritu přiřadíme jednotlivým argumentům, ať už těm které územní změnu podporují nebo těm hovořící ve prospěch stávajícího stavu.

NAVRHOVANÉ ÚZEMNÍ ZMĚNY ve správním obvodu ORP Frýdlant (2015)

navrhovaná změna

sloučení obcí

připojení obce

připojení obce je na zvažení

šipka ukazuje
 směr změny

hranice

původní obce

nové obce

0 5 km

Michal HEINZL
Technická univerzita v Liberci, 2015
Zdroje: ARCDATA PRAHA, 2014. ArcČR 500 [digitální data ESRI Shapefile]. [1:500 000].
Dostupné z: <http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arc-cr-500/>

Obrázek 12: Navrhované územní změny

11 Závěr

České obce patří z hlediska průměrné populační velikosti k nejmenším v Evropě. Tato skutečnost je dána vysokým počtem obcí do 1 000 obyvatel. V této práci jsem se proto zaměřil na možnosti jejich sloučení, a to na území správního obvodu ORP Frýdlant.

Na začátku však bylo nezbytné prostudovat zákonné podmínky územních změn. Stěžejní se v tomto ohledu ukázal zákon o obcích, který obsahuje všechny důležité informace. Například se v něm dočteme, že pokud se chtějí dvě obce sloučit musí spolu sousedit. To samé platí v případě připojení jedné obce k druhé. Dále pak stačí uzavřít právní dohodu mezi jednotlivými zastupitelstvy a její opis poslat příslušným institucím.

Přestože jsou zákonné podmínky prosté, slučování obcí se v České republice neděje, a to i když se nabízí celá řada výhod. Jako příklad uveďme, že větší obce si mohou dovolit financovat náročnější projekty, mají více prostředků na poskytování služeb občanům a disponují také kvalifikovanějším úřednickým aparátem. Na druhou stranu slučuje-li se menší obec s větší, existují obavy z dominance větší z nich. S podobnou zkušeností se české obce setkaly v sedmdesátých a osmdesátých letech, kdy docházelo k jejich nedobrovolné integraci.

Zkušenost se slučováním mají i obce z Frýdlantska. Po druhé světové válce jich zde fungovalo třicet sedm. V průběhu následujících desetiletí se však jejich počet zredukoval na pouhých osm. Důležité je ovšem říct, že některé z nich sloučeny být musely, protože se v nich nepovedlo dosídlení po odchodu německého obyvatelstva.

V současnosti najdeme na území SO ORP Frýdlant osmnáct obcí, přičemž třináct z nich má méně než 1 000 obyvatel. Právě pro tyto municipality jsem vytvořil analýzy, na jejichž základě jsem dále učil argumenty hovořící pro a proti potenciálnímu sloučení.

Po vyhodnocení jednotlivých argumentů se ukázala reálná možnost sloučení tří obcí – Dolní Řasnice, Horní Řasnice a Krásného Lesa. Jako důvod lze uvést, že zástavby obcí na sebe navazují a již v 80. letech byly součástí jednoho celku – Řasnice.

Výhoda této změny spočívá v ušetřených financích, protože místo tří obecních úřadů bude v provozu pouze jediný. Takto ušetřené peníze mohou být následně použity na financování doposud chybějících služeb.

Další navrhovanou změnou je připojení Heřmanic k Dětrichovu, Pertoltic k Habarticím a Bílého Potoka k Hejnicím. U zbylých obcí územní změnu nedoporučuji (Bulovka, Černousy, Jindřichovice pod Smrkem, Kunratice a Lázně Libverda), neboť u každé z nich najdeme minimálně jeden pádný důvod, proč územní změnu neprovést.

12 Seznam použitých zdrojů

Tištěné

ANDĚL, R., KARPAŠ, R., aj., 2002. *Frýdlantsko – minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Liberec: Nakladatelství 555. ISBN 80-864-2418-9.

ČOPÍK, J., 2014. *Proměny a kontinuita české komunální politiky: Územní samospráva v nové době (1850–2010)*. Praha: Scriptorium. ISBN 978-80-87271-89-6.

ČSÚ, 2003. *Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001*. Liberec: Krajská reprezentace Liberec. ISBN 80-250-0661-1.

HENDRYCH, D., aj., 2012. *Správní právo: Obecná část*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7179-254-3.

KALECKÝ, L., 2012. Středisková soustava osídlení. *Obec & finance*, roč. 17, č. 2, s. 52–53. ISSN 1211-4189.

KLIMOVSKÝ, D., aj., 2014. Zkušenost Litvy s extrémním slučováním obcí. *Obec & finance*, roč. 19, č. 1, s. 62–63. ISSN 1211-4189.

KOČÍ, R., 2012. *Obecní samospráva v České republice*. Praha: Leges, s.r.o. ISBN 978-80-87576-28-1.

KOUDELKA, Z., 2009. *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář*. 4. dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2009. Praha: Linde. ISBN 80-720-1525-7.

ŘEHÁČEK, M., 2009. *Frýdlantsko: Průvodce po krajině a jejich náladách*. Liberec: Kalendář Liberecka. ISBN 978-80-87213-03-2.

SCHELLE, K., 2008. *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o. ISBN 978-80-87071-92-2.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38.

Elektronické

ALI, S., MACHART, F., VIMMR, M., 2012. Negativní aspekty slučování municipalit: analýza akademické diskuze. *Acta Politologica* [online], roč. 4, č. 3, s. 263–283 [vid. 14. 4. 2014]. Dostupné z: <http://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00326.pdf>

BÍLÝ POTOK. *Oficiální stránky obce Bílý Potok* [online]. [vid. 31. 3. 2015].
Dostupné z: <http://www.bily-potok.cz/>

BULOVKA. *Oficiální stránky obce Bulovka* [online]. [vid. 1. 4. 2015].
Dostupné z: <http://www.bulovka.eu/>

CEMR. 2013. *Decentralisation at a crossroads: Territorial reforms in Europe in times of crisis* [online]. [vid. 25. 10. 2014]. Dostupné z:
http://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CCRE_broch_EN_complete_low.pdf

CVRKOVÁ, M., 2012. *Aktuální problémy a vývoj českého obecního zřízení*. [online]. Brno [vid. 3. 1. 2015]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí: JUDr. Stanilav Kadeček, Ph.D. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/344353/pravf_b/

ČERNOUSY. *Oficiální stránky obce Černousy* [online]. [vid. 2. 4. 2015].
Dostupné z: <http://www.cernousy.cz/cz/>

ČESKÁ POŠTA. *Vyhledávání pobočky* [online]. [vid. 1. 4. 2015].
Dostupné z: <https://www.postaonline.cz/vyhledani-psc/-/vyhledat/pobocku>

ČLK. *Seznam lékařů* [online]. [vid. 15. 4. 2015].
Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/seznam-lekaru-426.html>

ČSK. *Seznam členů podle obce* [online]. [vid. 15. 4. 2015].
Dostupné z: <https://domino.dent.cz/csk/seznamcl.nsf/obec.xsp>

ČSÚ. *Městská a obecní statistika* [online]. [vid. 30. 3. 2015].
Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/mos/>

ČSÚ. *Veřejná databáze* [online]. [vid. 27. 3. 2015].
Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>

ČSÚ. *Volby.cz* [online]. [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/>

ČSÚ. *Základní informace o vybraných územních celcích podle SLDB 2011* [online]. [vid. 9. 4. 2015]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-informace-o-vybranych-uzemnich-celcich-podle-sldb-2011-cr-kraje-okresy-spravni-obvody-orp-a-obce-vcetne-mestskych-casti-uzemne-cleneny-statutarnich-mest-2011-dml5agynjw>

ČSÚ, 2012. *Historie sčítání lidu na území České republiky I*. [online]. [vid. 25. 10. 2014].
Dostupné z:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i

- ČSÚ, 2013. *Dojíždka do zaměstnání a škol podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 – Liberecký kraj – 2011* [online]. [vid. 29. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/23051-13-n-k3077_2013-20
- ČSÚ, 2014a. *Malý lexikon obcí České republiky 2014*. [online]. [vid. 3. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/320199-14>
- ČSÚ, 2014b. *Obce Libereckého kraje*. [online]. [vid. 18. 3. 2015]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/B30041B995/\\$File/33013714.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/B30041B995/$File/33013714.pdf)
- ČSÚ, 2014c. *Vybrané ukazatele za SO ORP Frýdlant*. [online]. [vid. 20. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/spravni_obvod_fr
- DĚTŘICHOV. *Oficiální stránky obce Dětrichov* [online]. [vid. 4. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.detrichov.net/>
- DOLNÍ ŘASNICE. *Oficiální stránky obce Dolní Řasnice* [online]. [vid. 4. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.dolni-rasnice.cz/>
- HABARTICE. *Oficiální stránky obce Habartice* [online]. [vid. 5. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.obechabartice.cz/>
- HEŘMANICE. *Oficiální stránky obce Heřmanice* [online]. [vid. 6. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.hermanice.com/>
- HORNÍ ŘASNICE. *Oficiální stránky obce Horní Řasnice* [online]. [vid. 6. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.hornirasnice.cz/>
- ILLNER, M., 2006. Jsou venkovské obce v ČR příliš malé?. In: MAJEROVÁ, V., *Venkov je náš svět* [online]. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, s. 357–368. ISBN 80-213-1539-3. [vid. 1. 3. 2015]. Dostupné z: http://soclab.pef.czu.cz/pdf/Sbornik_Venkov_neprodejne.pdf
- JINDŘICHOVICE POD SMRKEM. *Oficiální stránky obce Jindřichovice pod Smrkem* [online]. [vid. 6. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.jindrichovice.cz/>
- KAMENÍČKOVÁ, V., 2003. Stojí za to usilovat o slučování?. *Obec & finance* [online], roč. 8, č. 4. [vid. 1. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=5637922>
- KLIMOVSKÝ, D., 2010a. Cielom je demokratická samospráva: K vyššej autorite a efektívnosti môže viesť decetralizácia i konsolidácia. *Verejná správa* [online], roč. 65, č. 7, s. 21–23. [vid. 25. 2. 2015]. Dostupné z: http://147.232.5.25/krvam/files/clanky/klimovsky/klimovsky_26.pdf

- KLIMOVSKÝ, D., 2010b. Samosprávy v EÚ: Dánsko: konsolidovaná sídelná štruktúra, silná samospráva, spokojní obyvatelia. *Územná samospráva* [online]. roč. 6, č. 1, s. 34–38. [vid. 25. 2. 2015] Dostupné z: http://147.232.5.25/krvam/files/clanky/klimovsky/klimovsky_03.pdf
- KLIMOVSKÝ, D., 2011. Samosprávy v EÚ: Poľsko: konsolidovaná štruktúra silných obcí a "experimentovanie" na regionálnej úrovni. *Územná samospráva* [online]. roč. 7, č. 1, s. 46–51. [vid. 25. 2. 2015]. Dostupné z: http://147.232.5.25/krvam/files/clanky/klimovsky/klimovsky_16.pdf
- KRÁSNÝ LES. *Oficiální stránky obce Krásný Les* [online]. [vid. 6. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.krasny-les.cz/>
- KUNRATICE. *Oficiální stránky obce Kunratice* [online]. [vid. 8. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.obeckunratice.cz/>
- LÁZNĚ LIBVERDA. *Oficiální stránky obce Lázně Libverda* [online]. [vid. 8. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.laznelibverda.cz/>
- LIBERECKÝ KRAJ. *Odbor životního prostředí a zemědělství* [online]. [vid. 9. 3. 2015]. Dostupné z: <http://zivotni-prostredi.kraj-lbc.cz/page2561>
- MAPY.CZ. *Plánování tras* [online]. [vid. 30. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>
- MĚSTO FRÝDLANT, 2014a. *Územně analytické podklady: Rozbor udržitelného rozvoje území* [online]. [vid. 21. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/podpora-podnikani/uzemni-planovani/uzemne-analyticke-podklady.html>
- MĚSTO FRÝDLANT, 2014b. *Územně analytické podklady: Textová část* [online]. [vid. 21. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/podpora-podnikani/uzemni-planovani/uzemne-analyticke-podklady.html>
- MIKROREGION FRÝDLANTSKO. *Frydlantsko* [online]. [vid. 18. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.frydlantsko.cz/>
- MINISTERSTVO FINANČÍ. *Monitor – informační portál Ministerstva financí* [online]. [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/>
- MINISTERSTVO OBRANY. *Armáda České republiky* [online]. [vid. 19. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Integrovaný portál MPSV* [online]. [vid. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Rejstřík škol a školských zařízení* [online]. [vid. 15. 4. 2015]. Dostupné z: <http://rejskol.msmt.cz>

NEDVĚDOVÁ, K., 2011. *Vývoj obecní samosprávy ve 20. století*. [online]. Brno [vid. 11. 1. 2015]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí: JUDr. Jaromír Tauchen, Ph.D. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/170979/pravf_b/Bakalarska_prace_Katerina_Nedvedova.pdf

PERTOLTICE. *Oficiální stránky obce Pertoltice* [online]. [vid. 13. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.obecpertoltice.cz/view.php?cisloclanku=2007110005>

Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2004 [vid. 19. 1. 2015]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=57033&recShow=47&fulltext=m~C3~ADstn~C3~AD~20referendum&rpp=100#parCnt>

13 Seznam příloh

- Příloha 1: Velikostní skupiny obcí ČR
- Příloha 2: Průměrná populační velikost obcí ve státech CEMR
- Příloha 3: Říční síť Frýdlantského výběžku
- Příloha 4: Dopravní infrastruktura ve SO ORP Frýdlant
- Příloha 5: Administrativní členění okresu Frýdlant v roce 1949
- Příloha 6: Administrativní členění Frýdlantského výběžku k 1. 1. 1990

Příloha 1: Velikostní skupiny obcí ČR

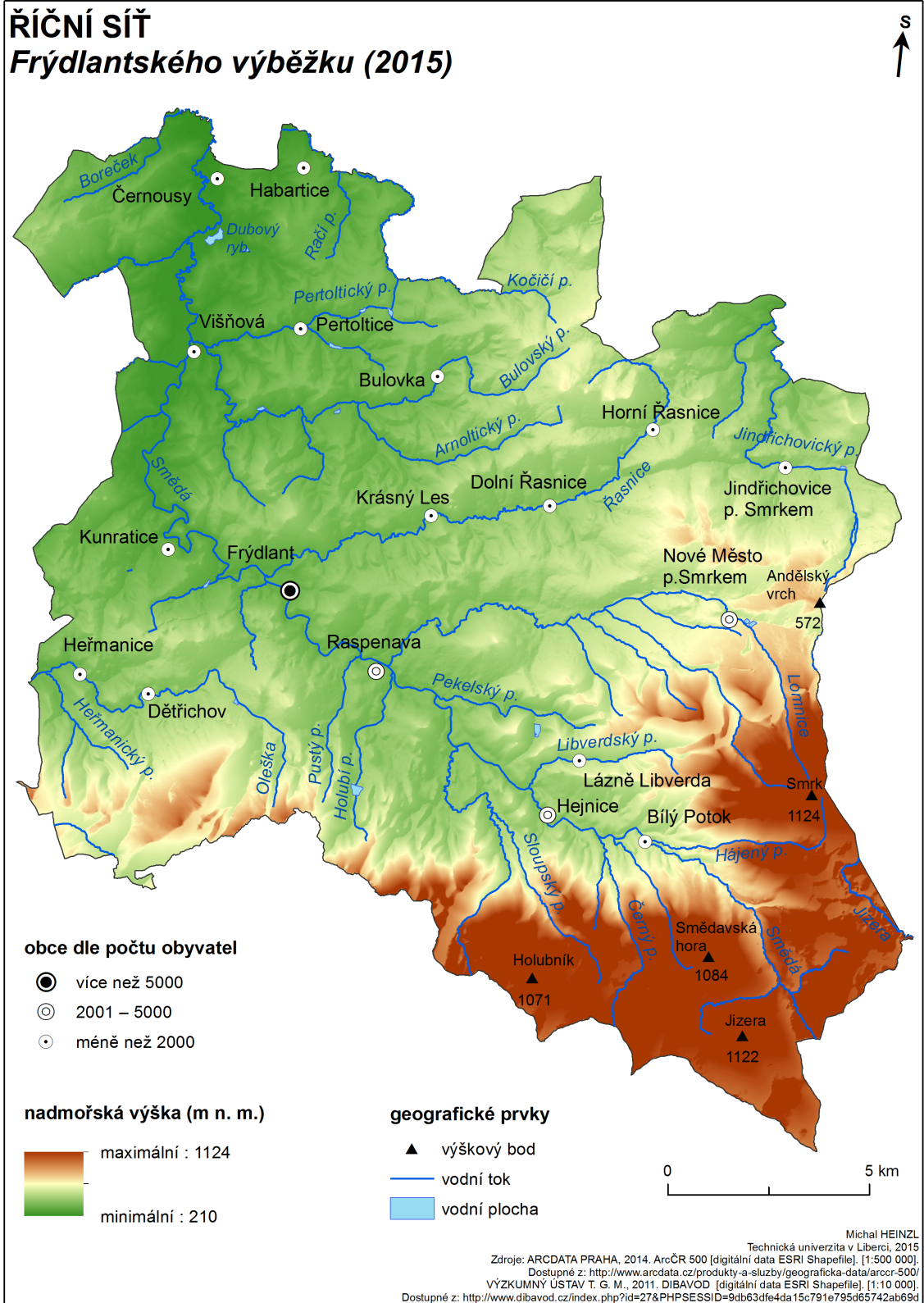
Velikostní skupina (počet obyvatel)	Počet obcí
do 199	1 455
200–499	2 001
500–999	1 369
1 000–1 999	745
2 000–4 999	412
5 000–9 999	140
10 000–19 999	68
20 000–49 999	43
50 000–99 999	15
100 000 a více	6
Celkový počet obcí	6 253

Zdroj: Malý lexikon obcí (ČSÚ 2014)

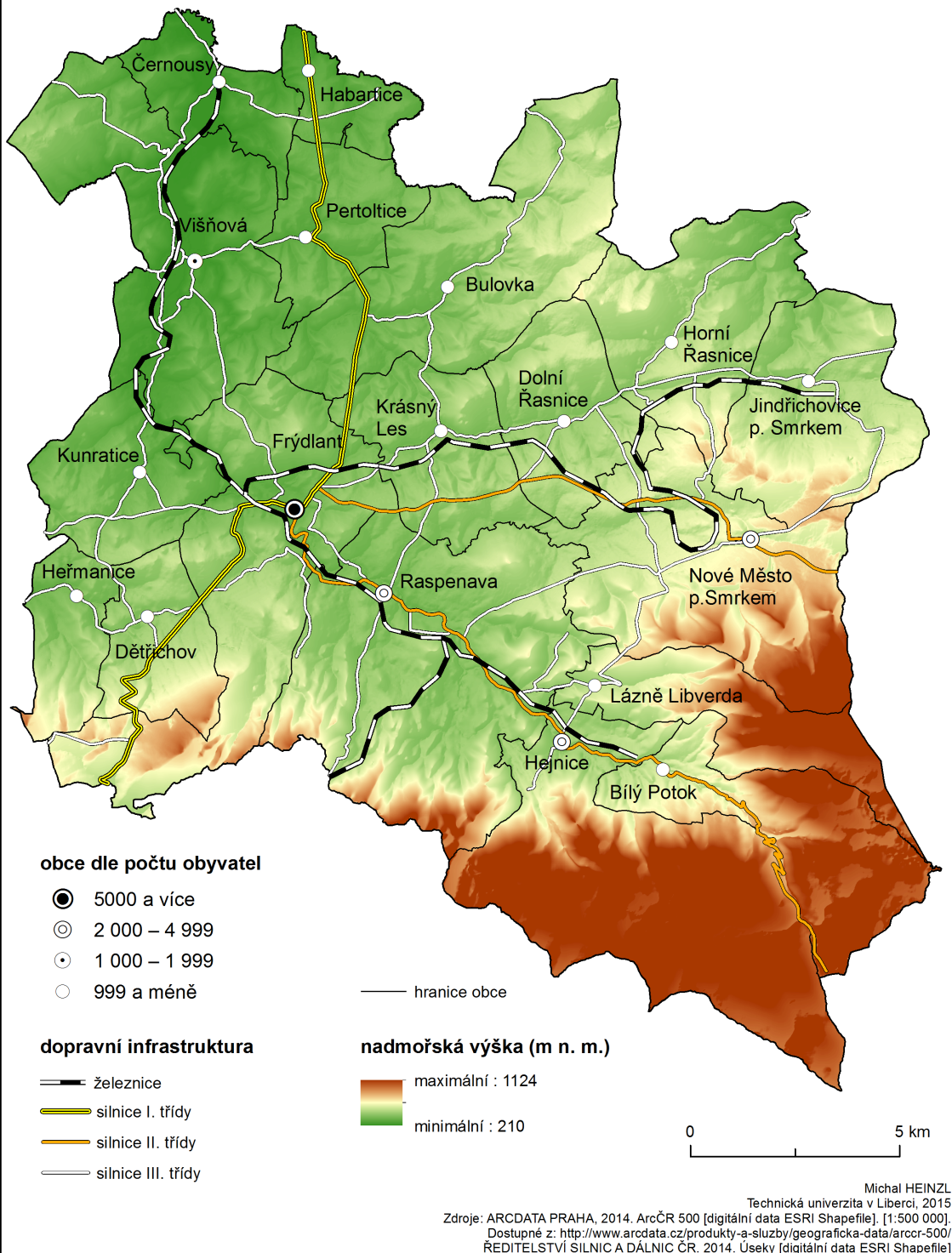
Příloha 2: Průměrná populační velikost obcí ve státech CEMR

Stát	Populace (v milionech)	Počet obcí	Průměrný počet obyvatel na jednu obec
Albánie	3,22	373	8 633
Belgie	11,00	589	18 676
Bosna a Hercegovina	3,75	137	27 372
Bulharsko	7,37	264	27 917
Černá Hora	0,62	21	29 524
Česká republika	10,49	6 253	1 678
Dánsko	5,56	98	56 735
Estonsko	1,34	226	5 929
Finsko	5,37	320	16 781
Francie	65,05	36 786	1 768
Chorvatsko	4,41	556	7 932
Irsko	4,57	114	40 088
Island	0,32	75	4 267
Itálie	60,63	8 092	7 493
Kypr	0,84	524	2 211
Litva	3,05	60	50 833
Lotyšsko	2,07	119	17 395
Lucembursko	0,51	106	4 811
Maďarsko	9,99	3 175	3 146
Makedonie	2,06	81	25 432
Malta	0,42	68	6 176
Moldávie	3,56	1 040	3 423
Německo	81,75	11 252	7 265
Nizozemsko	16,66	408	40 833
Norsko	4,92	430	11 442
Polsko	38,53	2 479	15 543
Portugalsko	10,57	308	34 313
Rakousko	8,40	2 354	3 568
Rumunsko	21,41	3 181	6 731
Řecko	11,31	325	34 800
Slovensko	5,39	3 028	1 780
Slovinsko	2,05	211	9 716
Srbsko	7,26	145	41 724
Španělsko	46,15	8 167	5 651
Švédsko	9,42	290	32 483
Švýcarsko	7,87	2 408	3 268
Turecko	73,72	37 255	1 979
Ukrajina	45,71	11 517	3 969
Velká Británie	63,00	433	144 342

Zdroj: Decentralisation at a crossroads (CEMR 2013)

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA ve SO ORP Frýdlant (2015)

Příloha 5

ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ okresu Frýdlant v roce 1949

obce dle počtu obyvatel

- 2 000 a více
- ⊙ 1 000 – 1 999
- ◉ 500 – 999
- 499 a méně

hranice

- okresu
- - - soudního okresu
- obce

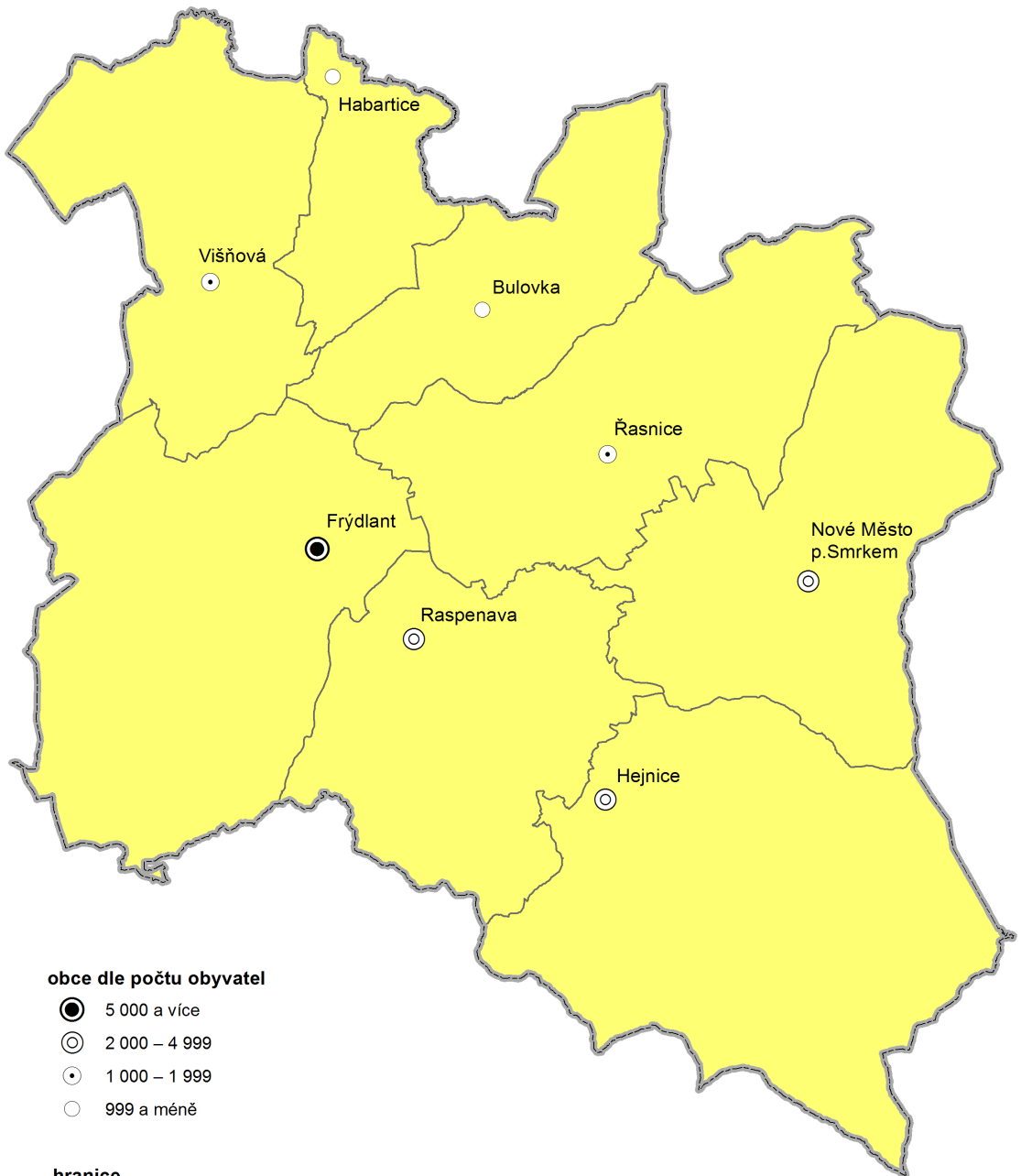
příslušnost k soudu

- Frýdlant
- Nové Město pod Smrkem

0 5 km

Příloha 6

ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ Frýdlantského výběžku k 1. 1. 1990

obce dle počtu obyvatel

- 5 000 a více
- ⊙ 2 000 – 4 999
- 1 000 – 1 999
- 999 a méně

hranice

- == Frýdlantského výběžku
- obce

0 5 km

Michal HEINZL
Technická univerzita v Liberci, 2015
Zdroje: ARCDATA PRAHA, 2014, ArcČR 500 [digitální data ESRI Shapefile], [1:500 000],
Dostupné z: <http://www.arodata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arocr-500/>
ČSÚ, 2003, Retrospektivní lexikon obcí Libereckého kraje 1850–2001,
Liberec: Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, ISBN 80-250-0661-1.